

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΟΣ 89^{ον}

13 ΙΟΥΝΙΟΥ 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΓΟΥΝΑΡΗ

Φυλλάδιον 6ον

Ἐπὶ τῆς καταστάσεως

Ἐξωτερικῆ ἑβδομάς

Ἐσωτερικῆ ἑβδομάς

Οἰκονομολογικῆ ἑβδομάς

Στ. Μαυρομμάτη: Ἀνάγκη ὑπαλληλικῆς ὁργανώσεως

Φ. Μεχαλοπούλου: Σκηναὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως

Δρ. Πεττίδης: Αἱ Καρφαὶ τῆς Κορσικῆς

Ἡ Σερβικὴ ζώνη τῆς Θεσσαλονίκης

Γ. Κλεμανσώ: Δημοσθένης

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Δραχ. 150

ΕΞΑΜΗΝΟΣ " 75

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς) £ 1

" ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολλάρια 5

Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ Ἐξωτερικοῦ καὶ τρίμη-
νοι Ἐσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαιτέραι
συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβλήματα ἀπευθύνονται δι' ἐπι-
ταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ φύλλον οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ
παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΠΕΝΤΕ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΑΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΛΟΣΧΕΡΩΣ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ

ΔΡ. 15,000,000

Κεντρικὸν Κατάστημα ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ Τηλ. 8-26.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ & ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

ἐν Χαλκίδι, Θεσσαλονίκῃ καὶ Βόλῳ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις Ἑσωτερικοῦ καὶ Ἑξωτερικοῦ

Καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν

6 %

Διὰ τρίμηνον προθεσμίαν

7 %

Διὰ μεγαλυτέρας προθεσμίας ὑψηλότεροι τόκοι.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

8 %

ἐλεύθερον πάσης φορολογίας.

Αἱ Μεγαλύτεραι Ἐγκολιαί εἰς τοὺς Συναλλασσομένους

ΕΤΟΣ Β'.

13 ΙΟΥΝΙΟΥ 1926

ΤΕΥΧΟΣ 89ον

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Διευθυντής:
ΙΩΑΝ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

11 Ἰουνίου 1926

Ὁ κ. Πάγκαλος διέκοψεν ἀποτόμως τὴν εἰς Ἑπείρον περιοδείαν του καὶ κατηθύνη εἰς Πρέβεζαν διὰ νὰ ἐπιβῇ τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ τὸ ὁποῖον διατάχθη νὰ πλεύσῃ ὅσον τάχιστα πρὸς τὸ Φάληρον. Ἡ Κοινὴ Γνώμη λόγῳ τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς διατελεῖ ὁ Τύπος ἐλάχιστα πληροφρεῖται ἐκάστοτε περὶ τῶν λόγων ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς κινήσεως τῶν σήμερον κυβερνήτων. Παρὰ ταῦτα τὸ γεγονός τῆς ταύτης ἐσπευσμένης ἐπανόδου τοῦ κ. Παγκαλίου εἰς τὴν πρωτεύουσιν, αὐτὸ καὶ μόνον, ἦτο ἀρκετὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς. Τὸ ἀντιτορπιλικὸν ἀνέκοψεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὸν ταχὺν πλοῦν του πρὸ τοῦ Λουτρακίου ὅπου ἀνεζητήθη ὁ ἐκ Κερκύρας πολιτευτὴς κ. Κωνσταντῖνος Ζαβιτσιάνος. Δὲν εὐρέθη τότε εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἰσθμὸν λουτρόπολιν ὁ κ. Ζαβιτσιάνος, εὐρέθη ὅμως τὴν ἐπομένην εἰς Ἀθήνας καὶ ἐσπευσε κληθεὶς νὰ συναντηθῇ μετὰ τοῦ κ. Παγκαλίου. Προκύπτει ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἐσπευσμένη ἐπάνοδος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ κυβερνητικοῦ ζητήματος καὶ μολονότι δὲν ἀνεκοινώθη ἐπισήμως, ἀφέθη ἐκατέρωθεν νὰ πιστεύεται, ὅτι ὁ ἐκ Κερκύρας πολιτευτὴς εἶναι ἤδη ὁ ἐπίδοξος πρωθυπουργός. Θὰ ἦτο ὅμως πολὺ τολμηρὸν νὰ πιστευθῇ βεβαίως ὅτι ὁ κ. Ζαβιτσιάνος θὰ εἶναι τελικῶς τυχρότερος ἀπὸ τὸν στρατηγὸν κ. Παρασκευάπουλον, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν λόγων, οἵτινες ἡνάγκασαν τὸν τελευταῖον τοῦτον νὰ τερματίσῃ, τὸσον ἀδόξως, τὴν ἐκ Παρισίων ἐκστρατείαν του. Ἐὰν ἐν τούτοις ὁ κ. Πάγκαλος προτιμᾷ τὸν κ. Ζαβιτσιάνον ὡς πολιτικόν, θὰ εἶναι ἡ μόνη περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ εὐρεθῶμεν σύμφωνοι.

Ἐφόσον δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ διευθέτησις τῆς ἀπὸ ἑτοὺς ἐκκρεμότητος διὰ τῆς μόνης νομίμου ὁδοῦ θεωρουμένης προτιμωτέρας πάσης ἄλλης νόθου λύσεως τὴν ἀνάγκη.

νῆσεως εἰς τὸν κ. Ζαβιτσιάνον, δυνάμενον ἐὰν δὲν ἀποστῇ τῶν ἀρχῶν, ἃς διεδήλωσεν ἐσχάτως, νὰ προσφέρῃ ὑψίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα κατὰ τὰς κρίσιμους ταύτας περιστάσεις.

Ὁ κ. Ζαβιτσιάνος ἔχει ἐν πολιτικὸν μειονέκτημα, τὸ ὁποῖον εἰς τὰς παρούσας στιγμὰς ἀποτελεῖ πλεονέκτημα δυσέυρετον. Συνειργάσθη μετὰ τοῦ κ. Βενιζέλου κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πρωθυπουργίαν καὶ κατώρθωσε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεκαετοῦς ἐσωτερικῆς κρίσεως νὰ μείνῃ ἐκτὸς τῶν δύο ἀντιμαχομένων μερίδων. Καὶ ἐσχάτως ἀκόμη, κατὰ τὴν προεδρικὴν ἐκλογὴν, ἔμεινεν ἔξω τῆς μεταξὺ τῆς «καταστάσεως» καὶ τῆς παρατάξεως τῶν πολιτικῶν κομμάτων διεξαχθείσης ὀλιγοήμερου πάλης. Δύναται συνεπῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ καταζητούμενος αὐδέτερος ἀχρωμάτιστος. Ἐχομεν δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν προεδρικὴν ἐκλογὴν, τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα ἡ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ὁμάς, ἔστω καὶ ἀρνητικῶς, ἐδοθήθησιν, εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἐν ἀνακοινωθέν, οὕτως τὴν παρότητα δὲν δύναται ν' ἀπορρίψῃ ὁ ἐκ Κερκύρας πολιτευτὴς. Τὸ ἀνακοινωθέν ἐκεῖνο ἀνέφερε τὰ ἑξῆς:

«Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἵνα ἡ χώρα εἰσέλθῃ εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον, ὑπολείπεται ἡ ταχὺ ἐνέργεια ἐκλογῶν πρὸς συγκρότησιν τῶν δύο νομοθετικῶν Σωμάτων, Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

«Αἱ ἐκλογαὶ αὗται δεόν ν' ἀναδείξωσιν ἀπλὴν Βουλὴν καὶ Γερουσίαν, πρὸς τοῦτο ὅμως ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος δημοσίευσίς τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου τοῦ καταστατικοῦ χάρτου.

Καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς διενεργείας τῶν ἐκλογῶν ἐτονίζετο εἰς τὸ αὐτὸ ἀνακοινωθέν ὅτι «αἱ προκηρυχθήσονται ἐκλογαὶ δεόν νὰ

διεξαχθῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πλειοψηφικοῦ συστήματος». Καὶ περαιτέρω:

«Τὰς ἐκλογὰς δεόν νά διενεργήσῃ πολιτικὴ κυβέρνησις παρέχουσα πᾶσαν ἐγγύησιν περὶ τῆς ἀνεπηρέαστου διεξαγωγῆς αὐτῶν καὶ τῆς γνησίας ἐκδηλώσεως τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος. Δέον ὅθεν πρωτίστως αἱ ἐκλογαὶ νά διενεργηθῶσι ταυτοχρόνως καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν καὶ ἐντὸς τῶν νομίμων προθεσμιῶν καὶ ν' ἀρθῶσι πᾶσαι αἱ περιοριστικαὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς γνώμης διατά-

ξεις, ἀποκαθισταμένων πλήρως τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν».

Τὸ ἐν λόγῳ ἀνακοινωθὲν δεσμεύει βεβαίως τὸν κ. Ζαβιτσιάνον καὶ πιστεύομεν ὅτι, ἂν τελικῶς ἀποδεχθῇ τὸν σχηματισμὸν Κυβερνήσεως μόνον ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους, θὰ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐλπίς ἐξελικτικῆς ἐπανόδου πρὸς τὴν πραγματικὴν ὁμαλότητα, ἥτις καὶ μόνον θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀσφαλῆ ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς Χώρας.

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Κατὰ τὴν ἐν Γενεύῃ λαμβάνουσαν ἤδη χώραν Συνδιάσκεψιν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας κ. Τσάμπερλαιν ἀνεκοίνωσε τὴν ὑπογραφὴν τῆς τριμεροῦς Συνθήκης μεταξὺ Ἀγγλίας, Τουρκίας καὶ Ἰράκ. Τὸ γεγονός τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ ἀποτελεῖ ἐπίσημον διαπίστωσιν τῶν τελειοθέντων, εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἐξ ὅλων ὅσα πρόκειται νά ἐπισυμβῶσιν ἤδη ἐν Γενεύῃ, διότι πάντα τὰ λοιπὰ οὐδένα ἔχουσιν οὐσιώδη χαρακτήρα. Ἐκ τῆς Συνδιασκέψεως ταύτης οὐδὲν ἀπολύτως ἀναμένομεν τὸ ἄξιον λόγου.

Προκειμένου περὶ τῆς νέας διαρρυθμίσεως τοῦ ζητήματος τῶν ἐδρῶν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν σπουδαίαν σημασίαν ἔχουν οἱ λόγοι τοῦ Λόρδου Σέσιλ, ὅστις, ὁμιλῶν ἀπὸ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βήματος ἐδήλωσεν, ὅτι πολλαὶ σχετικαὶ συμφωνίαι συνήφθησαν μέχρι τοῦδε, αἱ ὅσαι θὰ συμπληρωθῶσι καὶ δι' ἄλλων κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τῆς Εἰδικῆς Επιτροπῆς, ἥτις θὰ λάβῃ χώραν περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου. Μέχρι τοῦδε, κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ Λόρδου Σέσιλ, συμφωνήθη ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μὴ μονίμων μελῶν τοῦ Συμβουλίου θ' αὐξηθῇ ἀπὸ 6 εἰς 9, ὅτι ταῦτα θ' ἀσκοῦν τὰ καθήκοντά των ἐπὶ μίαν τριετίαν καὶ ὅτι ἐκ τῶν μελῶν τὰ τρία θὰ ἐκλέγωνται ἀνὰ πᾶν ἔτος. Κατὰ τὸν οὕτως ἐπερχόμενον διακανονισμόν θὰ εἰσέρχωνται κατ' ἔτος εἰς τὸ Συμβούλιον τρία μὴ μόνιμα μέλη καὶ ἐξ αὐτῶν ἐν κέρτει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπανεκλογῆς. Παρέχεται τοιοῦτοτρόπως ἡ εὐκαιρία εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως νά συμμετέχουν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ νά λαμβάνουν ἀμεσον γνῶσιν τῶν γεγονότων.

Κατὰ τὸ προσεχές μέλλον ὁ ἀριθμὸς τῶν

μελῶν τοῦ Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Γερμανίας, θ' ἀνέλθῃ εἰς 14, μετὰ τὴν εἰσόδον δὲ τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἰς 16. Θὰ ᾔτο βεβαίως προτιμότερον, ἂν τὸ Συμβούλιον ἀποτελεῖτο ἐκ μικροτέρου ἀριθμοῦ μελῶν, ὡς μόνον ἡ Σουηδία ἐτόνισεν ἐγκαίρως. Ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ ἀποψις, ὅτι ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ δὲν δύναται ν' ἀσκήσῃ ἐπιβλαβὴ ἐπίδρασιν εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης Συνδιασκέψεως, κατὰ τὰς ἐκ Γενεύης πληροφορίες, ἐγνώσθη ὅτι ἔλαβον χώραν ἐπανελημμένα ἰδιαίτερα συνδιαλέξεις μεταξὺ τῶν κ. κ. Τσάμπερλαιν, Μπριάν καὶ τοῦ Ἰταλοῦ ἀντιπροσώπου κ. Σιαλόγια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλπίζεται, ὅτι θὰ προκύψῃ ἡ καθιέρωσις νέας διεθνέως πολιτικῆς ἐπὶ εὐρύτερων βάσεων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως, ὅπωςδῆποτε καὶ ἂν ἔχουν τὰ πράγματα, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οὐδὲν νέον ἔχομεν ν' ἀναμένωμεν ἐκ Γενεύης.

Παρὰ τὴν ἀπὸ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τῆς σερβικῆς πολιτικῆς πολλαχῶς ἐκδηλουμένην αἰσιοδοσίαν διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἑλληνοσερβικῶν διαπραγματεύσεων, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως αὐτῶν δὲν ἐπέστη εἰσέτι. Ὁ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴς τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἀφίχθεις εἰς Βελιγράδιον, ἐδήλωσεν, ὅτι δὲν δύναται νά θεωρηθῇ ὅτι ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ παρόντος ζήτημα ἀμέσου ἐπαναλήψεως. Ὁ Σέρβος διπλωμάτης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀπήντησε σχετικῶν φιλοφρόνημα πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἰθύνοντας, εἰπὼν ὅτι ἡ κατάστασις ἀπὸ ἐσωτερικῆς ἀπόψεως δύναται νά θεωρηθῇ ὡς ἐντελὴς παγυθεῖσα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημερινὴν θέσιν τῶν

συνμαχιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀντάντ, αἱ τελευταῖαι πληροφορίες ἀναφέρουν, ὅτι ἡ σχετικὴ Συνδιάσκεψις θὰ λάβῃ χώραν εἰς Μπλάντ, θὰ διαρκέσῃ μόνον ἐπὶ τριήμερον καὶ κατ' αὐτὴν θὰ ὑπογραφῇ ἡ παράτασις τῆς προθεσμίας τῶν σχετικῶν Συνθηκῶν μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ Ρουμανίας. Αἱ συνθήκαι θὰ παραταθῶσιν ἐπὶ μίαν πενταετίαν. Ἡ Συνδιάσκεψις θ' ἀρχίσῃ τὴν 17ην τρ. μ.

Δέον νά σημειωθῇ ὅτι, προκειμένου περὶ τῆς πορείας τῶν ἑλληνοτουρκικῶν διαπραγματεύσεων, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἑλληνικοῦ προσφυγικοῦ νόμου, αὗται δεόν νά συνεχισθῶσι καὶ παραταθῶσιν ἐνταῦθα, ὡς ἐδήλωσεν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ προσφύγων πρὸς τὸν ἀρμόδιον ὑπουργόν. Μέχρι τοῦδε δὲν ἐγνώσθη ἀσφαλῶς εἰσέτι, ἂν πρόκειται ὅντως νά πραγματοποιηθῇ τὸ σχέδιον τῆς εἰς Ἀγκυραν μεταβάσεως τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας. Ἄν τοῦτο πραγματοποιηθῇ, θὰ ἔχωμεν πᾶν δικαίωμα νά συμπεράνωμεν ὅτι ὄντως αἱ διαπραγματεύσεις πρόκειται νά συνεχισθῶσιν ἐν Ἀγκυρᾷ. Σχετικῶς πρὸς ταῦτα δεόν νά προστεθῇ ὅτι, κατὰ προσφάτους πληροφορίες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Τούρκος ἀντιπρόσωπος Σουκρὴ βένης πρὸ

τῆς ἐκεῖθεν δι' Ἀγκυραν ἀναχωρήσεως τοῦ συνειργάσθη μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ Μικτῇ Ἐπιτροπῇ καὶ παρέσχε πρὸς αὐτὸν κατηγορηματικῶς τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι πρόκειται νά δοθῶν διαταγαὶ πρὸς τὴν ἀκεί Νομαρχίαν, ὅπως παύσῃ πᾶσα περαιτέρω κατάσχεσις ἑλληνικῶν ἀκινήτων.

Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι προσφύγων ἔχομεν νά σημειώσωμεν, ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τετάρτης τῆς Συνδιασκέψεως ἐν Γενεύῃ, ὁ Γάλλος ἀντιπρόσωπος κ. Παῦλος Μπονκούρ, ὡς εἰσηγητὴς τῆς ὑποθέσεως, ἀνέγνωσε σχετικὴν ἐκθεσιν τῆς Αὐτονόμου Επιτροπῆς. Ἐξ αὐτῆς διαπιστοῦται, ὅτι μέγας ἀριθμὸς προσφύγων δὲν ἔτυχεν εἰσέτι τῆς δεούσης ἀποκαταστάσεως καὶ ὅτι δεόν νά δοθῇ ταχέως εἰς τὸ ζήτημα ἡ δέουσα λύσις ἀπὸ οικονομικῆς ἀπόψεως.

Περὶ τοῦ προσφάτου ἐπεισοδίου τῶν ἑλληνοβουλγαρικῶν συνόρων ἐγνώσθη, ὅτι ἡ ἐκθεσις τῶν Σουηδῶν ἀξιωματικῶν θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἀσήμαντον.

PROBUS

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Μολονότι ὁ κ. Παγκάλος ἐπανελημμένως μέχρι τοῦδε ἐδήλωσεν διὰ τὸ ζήτημα τοῦ διορισμοῦ πρωθυπουργοῦ εἶναι ἐντελὴς τυπικὸν καὶ δευτερευούσης σημασίας, ἐν τοῖσις νέα ἐδημιουργήθη κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην κίνησις, μαρτυροῦσα ὅτι τὰ πράγματα ἐπιβάλλουν ὡς ἀνάγκην ἀναπόδραστον τὴν διαρρύθμισιν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν πορείαν πρὸς ὁμαλιώτερας κατευθύνσεις. Εἴτε ἡ λαϊκὴ θέλησις ἢ μὴ ἐκδηλουμένη μὲν ἐπισήμως, διότι δὲν παρέχονται τὰ πρὸς τοῦτο νόμιμα καὶ φρονικὰ μέσα, ἀλλὰ ἀρχετὰ σαφῶς διαπιστωμένη, εἴτε παντοειδῆς ἄλλαι δυσχερεῖαι, τὰς ὁποίας συναντᾷ ἐκάστοτε ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις, ἀναγκάζουν τὸν ἀνέχοντα σήμερον τὴν ὅλην κυβερνητικὴν εὐθύνην νά καταβάλῃ προσπάθειαν πρὸς οὕτως εἰπεῖν πολιτικώτερον χρωματισμὸν τῆς κυβερνητικῆς καταστάσεως. Καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τεκμήριον τοῦ ὅτι καὶ οὐδένα τρόπον δύναται νά χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπολύτως ὁμαλὴ καὶ νόμιμος ἡ κατὰ

τὸν σημερινὸν τρόπον διακυβέρνησις τῆς Χώρας.

Ἐκ τῆς ἀνάγκης προφανῶς ταύτης ὁ κ. Παγκάλος, ἐπισκεφθεὶς μετὰ τὴν Κέρκυραν τὴν Πρέβεζαν καὶ τὰ Ἰωάννινα, διέκοψε τὴν συνέχισιν τῆς περιοδείας του, κατόπιν πληροφοριῶν τιμῶν, αἵτινες τῇ διεξόδῳ ἐπέτρεψαν, καὶ ἐπανήλθε διὰ τῆς ταχυτέρας ὁδοῦ εἰς Ἀθήνας τὸ ἀπόγευμα τῆς παρελθούσης Δευτέρας. Καίτοι δὲ ματὴς παρελθούσης Δευτέρας. Καίτοι δὲ ἐπεὶ γένοιτο νά ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν, διέταξε τὸ ἀντιπορφυρικόν, ὃν ἐπέβαλλε, νά ἀρροδομηθῇ εἰς Δουράκειον, ὅπου ἐξήλθε νά συναντηθῇ μετὰ τοῦ κ. Κ. Ζαβιτσιάνου. Ἀλλ' ὁ κ. Παγκάλος, τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεώς του κ. Παγκάλου ὁ κ. Ζαβιτσιάνος κληθεὶς ἀνῆλθεν εἰς τὸ Κοντοβούνιον, ὅπου διεξήχθη, ὡς ἀνεκοινώθη, μακρὰ συνομιλία ἐπὶ τῆς ὅλης καταστάσεως.

Παρὰ τὴν ἐπιφυλακτικότητα, ἥτις ἐτηρή-

δη εκατέρωθεν, είναι βέβαιον ότι ο κ. Παγκάλος εδολοδοσκόπησε κατά την διεξαχθεύσαν συνομιλίαν τὸν κ. Ζαβιτοϊάνον διὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς πρωθυπουργίας.

Δέον νὰ ὑπομνησθῇ ἐπὶ αὐτὰ, ὅτι πρὸ μηνὸς καὶ πλέον εἶχε βολιδοσκοπηθῇ σχετικῶς ὁ κ. Ζαβιτοϊάνος παρὰ φίλων τῆς σημερινῆς καταστάσεως, ἐπηκολούθησε δὲ καὶ συνάντησις αὐτοῦ μετὰ τοῦ κ. Παγκάλου ἐν Ἐλευσίνι. Ὁ κ. Ζαβιτοϊάνος ἔδωκεν ἔκτοτε ὅρους τινάς, ὧν κυριώτατοι ἦσαν ἡ παροχή ἐλευθεροτυπίας, ἡ ταχυτέρα προκήρυξις τῶν ἐκλογῶν καὶ ἡ πλήρης ἐλευθερία δράσεως τῆς σχηματισθεμένης κυβερνήσεως. Οὐδὲν ἔκτοτε γεγονός προέκυψε δυνάμενον νὰ πείσῃ ὅτι ὁ κ. Ζαβιτοϊάνος ἐγκατέλειπεν ἤδη τὰς ἀπόψεις του ταύτας. Τούναντιον ἐκ τῶν μετὰ τὴν τελευταίαν συνάντησιν ἀνακοινώσεων τοῦ ἐκ Κερκύρας πολιτευτοῦ, προκύπτει σαφῶς, ὅτι καὶ ἤδη τὰς αὐτὰς διετύπωσεν ἀπόψεις.

Ὁ κ. Ζαβιτοϊάνος εἰς τὰς σχετικὰς ἀνακοινώσεις του ἀπέφυγε νὰ βεβαιώσῃ ὅτι τοῦ ἀνετέθη ἡ ἐντολή πρὸς σχηματισμὸν κυβερνήσεως, τινίσις μόνον ὅτι διεπίστωσεν εὐμενεῖς διαθέσεις τοῦ κ. Παγκάλου πρὸς ὁμαλωτέραν διευθέτησιν τῆς καταστάσεως καὶ ὅτι ἐπὶ πολλῶν σημείων συνεφώνησε μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ κ. Παγκάλος ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Ἐπὶ τοῦ πρωθυπουργικοῦ ζητήματος δὲν ἐλήφθη εἰσέτι ἀπόφασις, ἐφόσον τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπείγει. Ἡ μετὰ τοῦ κ. Ζαβιτοϊάνου συνομιλία ἐξετάθη εἰς τὰ γενικά πολιτικά ζητήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἤκουσα τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἐκ Κερκύρας πολιτευτοῦ».

Ὅπως δὲ, ὁ κ. Ζαβιτοϊάνος ἤρchiσε κινούμενος ὡς νὰ ἔχῃ ἐξηφολισμένην ἤδη τὴν ἐντολήν, καὶ προέβη εἰς βολιδοσκοπήσεις διαφόρων πολιτευομένων, προτιθέται δὲ νὰ συναντηθῇ καὶ μετὰ τῶν ἡγετῶν τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ὅπως ἐξακριβώσῃ ποίαν ἡθελον τηρήσει στάσιν, ἐν ᾗ περιπλώσει ἀναλόγῃ ὁριστικῶς τὸν σχηματισμὸν κυβερνήσεως. Ἰδιαιτέρα ἐπίσης ἀποδίδεται σημασία εἰς τὴν μακρὰν συνεργασίαν τοῦ κ. Ζαβιτοϊάνου μετὰ τοῦ ὑφυπουργοῦ τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Μακρῆ.

Ἐν τούτοις δὲν φαίνεται μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον πιθανόν, ὅτι θὰ σχηματίσῃ ταχέως κυβερνήσιν ὁ κ. Ζαβιτοϊάνος, δὲν ἀποκλείεται δὲ νὰ ματαιωθῇ τελικῶς καὶ ἡ τοιαύτη ἐνέργεια, ἀνατιθεμένης ἴσως τῆς πρωθυπουργίας εἰς τὸν κ. Ρούφον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν Βουλῆς καὶ Γερουσίας, πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἐκ κυβερνητικῆς πηγῆς μετεδόθη ἡ πληροφορία ὅτι πρὸ τούτων θὰ προκηρύσσοντο ἐκλογαὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων, προσετίθετο δὲ ὅτι θὰ διεξήγοντο αἱ βουλευτικαὶ καὶ γερονσιαστικαὶ ἐκλογαὶ ἐμμέσως διὰ τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων. Ὁ κ. Παγκάλος ἀπουσιάων ἐξ Ἀθηνῶν, ἔσπευσε νὰ διαφεύσῃ κατηγορηματικῶς διὰ τηλεγραφήματός του τὰς πληροφορίας ταύτας.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν διάφευσιν ταύτην, ὅπως ἀπροόπτως κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἀνεκοινώθη πρὸ τριτημέρου εἰς τὸν Τύπον νομοθετικὸν Διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου προκηρύσσονται τμηματικαὶ ἐκλογαὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων, διεξαχθόμεναι εἰς ὁρισμένας μόνον περιφερείας τῆς Ἑπικρατείας τὴν 22αν Αὐγούστου. Τὰ δύο ἄρθρα τοῦ Διατάγματος τούτου ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ἄρθρον 1ον.—Τὴν 22 Αὐγούστου, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐνεργηθῆσεται ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων ἐν ταῖς κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 10 Ἰουνίου 1926 κατασταθείσαις εἰδικαῖς περιφερείαις Κεντρικῆς Μακεδονίας, Δυτικῆς Μακεδονίας, Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Θεσσαλίας.

Ἄρθρον 2ον.—Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ ἐκάστης ἐπαρχίας ἢ ὑποδιοικήσεως τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ὁριζομένων περιφερειῶν ἐκλεκτέων νομαρχιακῶν συμβουλίων ὁρίζεται ὡς ἑξῆς:

Εἰδικὴ περιφέρεια Κεντρικῆς Μακεδονίας.—Ἡ ἐπαρχία Θεσσαλονίκης θὰ ἐκλέξῃ 16 νομαρχιακοὺς συμβούλους, Βερροίας 3, Γοιμενίτσας 3, Κιλκίς 3, Λαγκαδᾶ 3, Ἐδέσσης 3, Γιαννιτσῶν 3, Ἐνωτίας 3, Χαλκιδικῆς 5, Λαριγγόβης 3. Θὰ ἐκλεγοῦν ἐν ὅλῳ 48 σύμβουλοι.

Εἰδικὴ περιφέρεια Δυτικῆς Μακεδονίας.—Ἡ ἐπαρχία Φλωρίνης θὰ ἐκλέξῃ 6 συμβούλους, Κοστορίας 3, Κοζάνης 6, Ἀνασελίτσας 3, Γρεβενῶν 3, Καϊλαριῶν 3, ἐν ὅλῳ 24.

Εἰδικὴ περιφέρεια Ἀνατολ. Μακεδονίας.—Ἡ ἐπαρχία Δράμας θὰ ἐκλέξῃ 7, Ζερνόβου 2, Καβάλλας 7, Θάσου 2, Νέστον 2, Πραβίου 2, Σερρών 7, Ζίχνης 2, Νιγρίτης 2, Σιδηροκάστρου 3. Ἐν ὅλῳ 36.

Εἰδικὴ περιφέρεια Θράκης.—Ἡ ἐπαρχία Κομοτινῆς 5, Ξάνθης 4, Σαπῶν 2, Ἀλεξανδρουπόλεως 4, Αἰδυμνίου 3, Ὀρεστιάδος 2, Σαμοθράκης 1, Σουφλίου 3. Ἐν ὅλῳ 24.

Εἰδικὴ περιφέρεια Θεσσαλίας.—Ἡ ἐπαρχία Λαρίσης 8, Ἀγιάς 3, Ἀλμυροῦ 3, Βόλου 10, Ἡ-

λασσῶνος 3, Τυρνάβου 3, Φαρσάλων 3, Τρικάλων 6, Καλαμπάκας 3, Καρδίτσας 6. Ἐν ὅλῳ 48.

Ἀξίον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι ὅτι εἰς δηλώσεις του πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου ὁ κ. Παγκάλος, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκλογάς, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Λαοῦ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπικοινωνίας μου διεπίστωσα ὅτι οὐδόλως οὗτος ζῆτεῖ ἐκλογάς, ἐνδιαφερόμενος μόνον διὰ τὴν ἡσυχίαν του. Ὁπωσδήποτε ὅμως, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι αἱ ἐκλογαὶ πρέπει καὶ ν' ἀναβληθοῦν ἐπὶ μακρόν. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὸν λόγον τούτον, ὡς πιστὸς ἐντολοδόχος τοῦ Λαοῦ, μελετῶ τὸν καλῦτερον τρόπον διενεργείας τῶν ἐκλογῶν, χωρὶς νὰ διαταραχθῇ ἡ γαλήνη τοῦ Λαοῦ».

Αἱ δηλώσεις αὗται ἐπιτρέπουν νὰ πι-

στευθῇ ὅτι εἶναι ἀκριβεῖς αἱ πρὸ ἡμερῶν κυκλοφορήσασαι φῆμαι, καθ' ὅς αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ θὰ διενεργηθοῦν μετ' ἐνδομηνιαίας ἐκλογικῆς περιφέρειαν καὶ ἐπὶ τῇ βύσει νέων τινῶν ἐκλογικῶν συστημάτων.

Ὁ πολιτικὸς κόσμος, εἰς γνῶσιν τοῦ ὁποίου περιήλθον αἱ σχετικαὶ διαδόσεις, ἐξακριβώσας τὰς τοιαύτας ὑπαρχούσας τυχόν σκέψεις ὡς ἡκιστα δυναμένας νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ὁμαλὴν ἐξέλιξιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως.

Ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω ἀναφερομένου νομοθετικοῦ Διατάγματος, δι' οὗ προκηρύσσονται αἱ ἐκλογαὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων, ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν κατηρτίσθη καὶ ἕτερον Διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου τροποποιεῖται καὶ συμπληροῦται τὸ ἀπὸ 9 Μαΐου Διάταγμα περὶ αὐτοδιοικήσεως. Διὰ τοῦ τελευταίου τούτου Διατάγματος κανονίζονται αἱ λεπτομέρειαι τῆς διενεργείας τῶν νομαρχιακῶν ἐκλογῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ διαρρεύσασα ἐβδομάς κατέδειξεν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀγορᾷ σταθερότητα τιμῶν. Παρὰ τὰς κυκλοφορούσας διαδόσεις, ὧν ἡ ἐπὶ τοῦ χρηματιστηρίου ἐπίδρασις δύναται τις νὰ εἴπῃ πλήρως ἐξαλαφρώθη, αἱ τιμαὶ τοῦ ξένου συναλλάγματος διεκυμάνθησαν ἐντὸς στενῶν ὁρίων, περιστρεφόμεναι εἰς τὰ ἐπίπεδα τῶν 390 δραχμῶν κατὰ λίραν.

Ἡ χρηματιστηριακὴ μας ἀγορὰ ἐσημείωσεν ἀντιθέτως περὶ τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος ἐλαφρὰν βελτίωσιν τιμῶν. Γενικῶς ἡ ὕψις τῆς χρηματιστηριακῆς μας ἀγορᾶς κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐμφανίζει σαφὴ τὰ σημεῖα τῆς σταθεροποιήσεως αὐτῆς, ἥτις ἄλλως τε καθίσταται καὶ ἀναγκαία κατόπιν τῶν σημειωθείσων ἐσχάτως αἰφνιδίων καὶ ἀποτόμων διακυμάνσεων τῶν τιμῶν τοῦ ξένου συναλλάγματος.

Παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καταρτίζεται Διάταγμα, δι' οὗ μειοῦται ὁ ἐπὶ τῶν δημοσίων θεμάτων φόρος ἀπὸ 32 εἰς 25 1) 2 ο) ο. Εἰς τὸ ποσὸν τῶν 25 1) 2 ο) ο συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐκ τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου φορολογικαὶ ὑποχρεώσεις. Ἀντιθέτως καταργεῖται ἡ ἀτέλεια ἐπὶ εὐεργετικῶν παραστάσεων ἢ φιλανθρωπικῶν ἐορτῶν, αὐξάνεται δὲ τὸ φορολογικὸν ποσοστὸν διὰ τὰς ὑπὸ τῶν σωματείων ὁργανούμενας παραστάσεις ἀπὸ 10 εἰς 15 ο) ο.

Ἐξακολουθεῖ ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τῆς

νομιμοποιήσεως τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς τοῦ συναλλάγματος. Ἐπιτροπὴ τοῦ Χρηματιστηρίου ἐπισκεφθεῖσα τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἐξέθηκε τὰς ἀπόψεις αὐτῆς, κηρυχθεῖσα κατὰ τῆς νομιμοποιήσεως τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς καὶ τῆς ἰδρύσεως δευτέρου χρηματιστηρίου συναλλάγματος. Ἀντιθέτως οἱ χρηματιστὰς καὶ μεσίται τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς ἀποκλίνουν ὑπὲρ τῆς νομιμοποιήσεως αὐτῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως μὴ καταστῇ δυσχερὴς ἡ λειτουργία τοῦ χρηματιστηρίου συναλλάγματος διὰ τῆς ἐπίδολῆς καταθλιπτικῶν φορολογικῶν ὑποχρεώσεων.

Κατ' εἰδήσεις πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, αἱ σχετικαὶ διαπραγματεύσεις διὰ τὴν σύναψιν τῶν ἐμπορικῶν μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας συμβάσεων ἐξακολουθοῦν εἰσέτι, ἐλπίζομένης τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνός.

Δυσχερεῖαι ἐμφανίζουσιν αἱ μετὰ τῆς Γαλλίας διαπραγματεύσεις, καθόσον αὕτη μετὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ δασμολογίου αὐτῆς καὶ τῆς λήψεως διαφόρων μέτρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ φράγκου, ἐπιμένει εἰς τὴν μείωσιν τοῦ κατ' ἑτοὺς εἰσαγομένου εἰς Γαλλίαν ποσοῦ Ἑλληνικῶν σιγῶν.

Εἰς τὸ Λονδίνον συνεχίζονται αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς διακανονισμὸν τῶν πρὸς τὴν Ἀγ-

γλίαν ελληνικών γραμμάτων. Αι μέχρι τής στιγμής ειδήσεις ουδεμίαν ετικητήν περί τής εκδόσεως αὐτῶν πρόβλεψιν ἐπιτρέπουσι, σημειωθείσης μόνον, κατὰ τηλεγράφημα τοῦ «Ρώυτερ», σπουδαίας προόδου τῶν σχετικῶν συνεννοήσεων.

Ἡ ἐκ τρίτου καὶ μάλιστα παμφηρεὶ ἀνάδειξις τοῦ κ. Δημ. Καλλιμασιώτου ὡς Προέδρου τῆς Διμενικῆς Ἐπιτροπῆς Πειραιῶς, ἀποδεικνύει ὅτι οἱ διαχειριζόμενοι τὰ συμφέροντα τοῦ πρώτου λιμένος τοῦ Κράτους ἡσθάνθησαν, ὅτι ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν κατάλληλον θέσιν, κατὰ τὸ γνωστὸν

ἀγγλικὸν λόγιον.

Τὸ μέλλον τοῦ λιμένος Πειραιῶς διαγράφεται εὐρύτατον ὅχι μόνον ὡς πρώτου λιμένος τῆς χώρας, ἀλλ' ὡς λιμένος προωρισμένου νὰ κατεστῇ σὺν τῷ γρόνῳ ἢ πρὸς τὴν Μεσόγειον κυρία εἰσόδος ὁλοκλήρου τῆς Βαλκανικῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι γνωστὴ ἡ κρατικὴ ἀβελτηρία ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζητήματα τῆς συστηματικῆς καὶ προγραμματικῆς ἐξυπηρέτησεως τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς Χώρας, εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τοιαύτας θέσεις ἄνθρωπος τῆς δράσεως τοῦ κ. Καλλιμασιώτη.

Π. Ε. Γ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

Οἱ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι ἐξέδωκαν ἀπὸ τινος ἑδομαδρίου δημοσιογραφικὸν ὄργανον, τὴν «Ἰδιωτικὴν» πρὸς συστηματικωτέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς πολυπληθοῦς τάξεως. Εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Ἰδιωτικῆς» ἐδημοσιεύθη ἄρθρον περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὑπαλληλικῆς ὁργανώσεως τοῦ ἐλκεκτοῦ συνεργάτου τῆς «Νέας Ἐποχῆς» κ. Στυλ. Μαυρομάτη, πρὸς διευθυντοῦ Τραπεζῶν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ζήτημα τῆς ὁργανώσεως τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων εἶναι ζήτημα γενικωτάτης κοινωνικῆς σημασίας, ἀναδημοσιεύομεν τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον χάριν τῆς εὐρυτέρας δημοσιότητος αὐτοῦ καὶ διότι πρόκειται περὶ τῆς παραγωγικότερας καὶ μᾶλλον ἀθροῦδος τῶν ἐργαζομένων τάξεως.

Ἐπεκροτήθη καὶ ὑπ' ἐμοῦ καθὼς καὶ ὑφ' ἅπαντος τοῦ κόσμου τῶν νῦν ἢ πρῶην ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντος τὴν γενικὴν πρόδον κόσμου, ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδος, σκοπὸν ἔχουσης τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑπαλληλικῶν συμφερόντων καὶ καθόλου τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ὑπαλλήλων, οὐχὶ φυσικὰ καὶ τὸσον ἀξιοζηλεύτου σήμερον.

Προκειμένου δὲ νὰ ὁμλήσω ἐνταῦθα περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ὑπαλληλικοῦ προβλήματος, ἃς μοῦ ἐπαρταῖ νὰ φρονῶ ὅτι ἔχω μελετήσει τοῦτο κατὰ βάθος, ἅτε διατελέσας ἐπὶ ἔτη ἀνωτέρας ὑπάλληλος Τραπεζῶν καὶ ἀντιληφθεὶς μετὰ πολλοῦ πόνου, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς δυσχερείας, ἃς συναντᾷ ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ὁ ὑπάλληλος ἐν τοῖς παγκαλετοῖς τοῦτοις καιροῖς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν κρατούσαν παρὰ τοῖς διοικοῦσι σφαλερὰν καὶ ἀδικον ἀντίληψιν περὶ τῶν προσφερομένων ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων ὑπηρεσιῶν, τὴν γλισχρότητα τῆς ὑπαλληλικῆς μερίδος ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐπι-

χειρήσεων, ἐν αἷς ἐργασία καὶ κεφάλαιον ἐν συν-εργασία παράγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκολίαν μετ' ἧς ἐργοδοτοὶ τινὲς θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἀπληλαγμένους πάσης ὑποχρεώσεως ἐναντὶ ὑπαλλήλων οὐ μόνον ἐργασθέντων μετ' ἄκρου ζήλου, οὐ μόνον ὑποστάτων καὶ θυσίας σοβαρὰς ἐνίοτε, χάριν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, ἀλλὰ, αὐτόχρομα, ἐν πᾶσι περιπτώσεσι, δημιουργῶν καταστάσεων ἐν τῇ ἐπιχειρήσει, ἐν ἣ ἐιργάσθησαν.

Ὁφείλω δὲ νὰ ἐξηγήσω ἐνταῦθα ὅτι γράφω περὶ τοῦ ὑπαλληλικοῦ προβλήματος καὶ ἐκδέτων τὰ κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου ἀναγκαῖα νὰ ληφθῶν μέτρα πρὸς προστασίαν τοῦ πάσχοντος καὶ ἡδικημένου κόσμου τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων, οὐδόλως ἐλαύνομαι ἐκ προσωπικοῦ συμφέροντος, οὔτε τέλος ἐκ πνεύματος ἀλληλεγγύης πρὸς τὸν ὑπαλληλικὸν κόσμον, καθότι ἔπαυσα πλέον ἀνήκων εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἀνήκων ἤδη μᾶλλον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐργοδοτῶν. Δὲν ἔπαυσεν ὅμως με τοῦτο νὰ με ἀπασχολῇ καὶ με ἐνδιαφέρῃ ἡ θλιβερά κατάσταση τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἡ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν πολ-λάκις ἀσύστολος καταπάτησις, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς τῶν μεγάλων τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ θυσῶν ἀ-χαρακτηρίστου παραγνωρίσεως. Καὶ εἶναι θλιβε-ρὸν καὶ ἀποκαρδιωτικὸν νὰ παρατηρῇ τις ὅτι ἡ μεγαλειτέρα ἀδιαφορία ἐναντὶ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἡ περισσοτέρα καταπάτησις τῶν δικαιῶν των, συναντᾶται εἰς νεαρά τινα ἰδρύματα, ἀπὸ νέους ἄνδρας διοκούμενα, εἰς ἰδρύματα καὶ διοικήσεις δηλαδή, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἀνεμένετο περισσό-τερος συγχρονισμὸς πρὸς τὸ πνεῦμα δικαιοσύνης καὶ ἀναγνωρίσεως ὑπηρεσιῶν, ὅπερ παντοῦ ἐπα-κρατεῖ ἤδη, καὶ περισσότερος σεβασμὸς πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπαλληλικοῦ κόσμου.

Τὸ πρόβλημα, ὅπερ τίθεται πρὸς ἐπίλυσιν, εἰ-

να ἐκ τῶν δυσχερεστέρων, διότι περίπλοκα τυγ-χάνουσι τὰ κατ' αὐτὸ ζητήματα, ἐν ταῖς διαφό-ροις δὲ κατηγορίαις τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων παρουσιάζεται μεγάλη ποικιλία, δυσχεραίνουσα τὰ πράγματα. Διὰ τοῦτο παρίσταται ἀνάγκη μα-κρᾶς μελέτης τοῦ προβλήματος, ἐξ ἀντιπροσω-πειῶν πάντων τῶν κλάδων τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλ-λήλων, ἵνα δυνηθῇ ἐκ τῆς μελέτης ταύτης νὰ προκύβῃ ἡ μορφή, ὑφ' ἣν δέον νὰ ἐκδηλωθῶσιν αἱ ἐνέργειαι, αἵτινες θὰ τείνωσι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ἀπασχολούντος ἡμᾶς προβλήματος.

Πρὸς τοῦτο, πρῶτιστά πάντων, ἀπαιτεῖται ὁρ-γάνωσις τῶν ὑπαλλήλων καὶ συσσωμάτωσις αὐ-τῶν εἰς ὁργανισμὸν ἑνιαῖον, καθοδηγούμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν καὶ δρῶντα πρὸς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν. Δὲν παραγνωρίζομεν τὰς δυσ-χερείας, ἃς θέλει συναντήσει ἡ ὁλοκληρωτικὴ συσσωμάτωσις τῶν χιλιάδων κατ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα εὐρισκομένων ὑπαλλήλων καὶ δὴ τῶν ποικίλων κατηγοριῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐργασία, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ γίνῃ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, οὔτε εὐχερεστάτη εἶναι, οὔτε προωριστά νὰ δώσῃ διὰ μᾶς τὰ ἐπιδιωκόμενα ἀποτελέσμα-τα. Τὴν στιγμὴν ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν, συνε-πείᾳ ἐργασίας, ἔστω καὶ μακρᾶς καὶ ἐπιμόχθου, θέλει κατορθωθῇ ὅπως ἅπαντες οἱ ἄπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι εὐρεθῶσι συσσω-ματωμένοι εἰς ἓνα ἐπιβλητικὸς ὁγκῶδη ὁργανι-σμὸν, μὴ ἐπιδιώκοντα μὲν, οὐδὲ διανοούμενον ἀ-νατροπᾶς, κατ' οὐδένα λόγον παραγινώσκοντα τὴν συμβουλὴν παντὸς ἑτέρου παράγοντος ἐν τῇ γενικῇ προόδῳ, ἐπιδιώκοντος ὅμως, ἐν πλήρει εὐ-προσέᾳ καὶ νομιμοφροσύνῃ, ἵνα μὴ στράγγαλι-ζται τὸ δίκαιον τῶν ἀποτελούντων τοῦτον με-λῶν, οὐδὲ παραγνωρίζεται ἡ συμβολὴ αὐτῶν εἰς τὴν γενικὴν πρόδον, φαντάζεται τις πόσον ἄ-ξιοσέβαστος θὰ καταστῇ τοῦ λοιποῦ ὁ ὁργανισμὸς οἷτος καὶ μετὰ πόσης εὐκολίας θὰ εἶναι δυνα-τὸν νὰ καθιστᾷ τὸ λοιπὸν σεβαστὴν τὴν θέσιν παρ' ἐκάστῳ ἰδρύματι ἢ ἐπιχειρήσει τῶν μελῶν αὐτοῦ, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἰσότης.

Πρόδηλον εἶναι ὅτι τὸ συμφέρον παντὸς ὑ-παλλήλου ὑπαγορεύει αὐτῷ, ὅτι δέον νὰ μὴ ἀνῆ-σῃ νὰ πράξῃ τὸ πᾶν, ὅπως ὡς ὅλον τε τάχιον ἐ-πιτευχθῇ ἡ προτεινομένη ὁργάνωσις καὶ συσσω-μάτωσις. Δὲν δικαιολογεῖται ἀδιαφορία ἐκ μέ-ρους οὐδενός. Οὐδ' ὀφείλουσι τινες νὰ ἐπαναπα-νθῶσιν ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἀπολαμβάνουσι πιθανὸν πλεονεκτηκῶν ἀπολαύων ἢ πλεονεκτηκῶν ἀποδο-χῶν ἢ πλεονεκτηκῶν θέσεων παρ' ἰδρύματι ἢ ἐ-πιχειρήσεσι, διότι ἡ πείρα διδάσκει, ὅτι καὶ οὗ-τοι δύναται νὰ εὐρεθῶσι πρὸς λίαν δυσχερέστων ἐκπλήξεων, ἐφ' ὅσον οἱ ἐργοδοτοὶ δύναται νὰ λαμβάνωσιν οἰανδήποτε ἀπόφασιν δόξῃ αὐτοῖς ἐν πλήρει ἀσυνδοσίᾳ.

Ἄς ἐνθυμηθῶσι πάντες ὅτι ἐν τῇ ἐνώσει ὑ-πάρχει πάντοτε ἡ πρόοδος, ἃς λάβωσιν ὑπ' ὅψιν ὅτι, ἐὰν τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἐνώσεως δὲν γίνῃ, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἀναμείνωσιν οὐσιώδη βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἐξασφάλισιν μεγαλειτέραν τῆς θέσεως αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐκά-στοτε ἀδικιῶν καὶ αὐθαιρεσιῶν. Ἐπαπροσθέτως δέ, ὁργανούμενοι οἱ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι εἰς ἐν ὁγκῶδες σῶμα, δὲν θὰ ἔχωσι νὰ διεκδικήσωσι μόνον τὰ δικαιώματα αὐτῶν, ἅτινα τοσοῦτον ἔ-χουσι παραγνωρισθῇ, καθὼς προσερόθη, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἀκόμη αὐτῶν ὁργανισμοῦ πλει-στα μέτρα νὰ λάβωσιν, ἀσφαλίσας δηλονότι ἀπὸ διαφόρων βιωτικῶν ἀτυχημάτων καὶ λήψεως δι-αφόρων ἄλλων μέτρων, σκοπὸν ἐχόντων νὰ ἀνα-κουφίσωσιν αὐτοὺς ἐν τῷ βίῳ, ὅσον τὸ δυνατόν.

Ἄς λάβωσιν ὡς παράδειγμα, ἄλλως τε, τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Οὗτοι ὁργανωθέντες καὶ συσσωματωθέντες, ἐπέτυχον πράγματα, ἃ οὐδὲ νὰ διανοηθῶσιν ἦτο δυνατόν, ἐφ' ὅσον ἦσαν ἀν-οργάνωτοι καὶ μεμονωμένοι. Καὶ ἐν τοῖτοις, ἡ θέσις τῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων, ὅσον ἀφορᾷ τοῦ-λάχιστον τὴν εὐκολίαν ἐπιτεύξεως ἐπιδιωκόμενων σκοπῶν, κατὰ πολὺ ὑπάρχει μειονεκτικὴ ἐναντι τῆς θέσεως τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων. Διότι τὸ Κράτος, εἰ καὶ ἐνδιαφερόμενον φυσικὰ διακαῶς, ἵνα οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ ὅσον τὸ δυνατόν πλειό-τερον ἱκανοποιῶνται, ἵνα πλείοτερον οὕτως ἀπε-ρίσπαστος ἀφοσιῶνται εἰς τὰς ταχθείσας αὐτοῖς λειτουργίας, χωρὶς νὰ ἀμελῶσι ταύτας, εἴτε ὑπὸ τὸ κράτος μεριμνῶν, αἵτινες διαρκῶς συνέχουσιν αὐτοὺς, τηροῦσιν ἐν διαρκεί ἁμνηνίᾳ, εἴτε ἑ-ναντι δελεαστικῶν προτάσεων, προβαλλομένων αὐτοῖς ἐν μέσῳ τῆς οικονομικῆς αὐτῶν ἀθλιότη-τος, δὲν δύναται προφάτως, ἐν τοῖτοις, νὰ δι-δοῖται πάντοτε τὰς ἀξιώσεις τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὅτι ἀναγνωρίζει ὡς δικαίαις, ἄλλως τε, κα-τὰ αὐτὸ τοῦτο συνέχεται διαρκῶς ὑπὸ τῆς φροντίδος τοῦ δυσσεπλῆτου οικονομικοῦ αὐτοῦ προβλήματος, ὅπερ παραλύνει πᾶσαν αὐτοῦ ἀγα-θὴν πρόθεσιν.

Αἱ ἰδιωτικαὶ ὅμως ἐπιχειρήσεις, εἰς τὴν ἐξό-δωσιν καὶ προκοπὴν τῶν ὁποίων ἡ ὑπαλληλικὴ ἐργασία μᾶλλον καταφανῶς συμβάλλει, καὶ οὐ μόνον συμβάλλει, ἀλλὰ αὐτόχρομα εἶναι δύνα-μις δημιουργικῇ, ἀποκερδαίνουσα ἀκετά σε-βαστὰ κονδύλια, δταν ἔχωσι βέβαια ἰδρυθῇ ἐπὶ τῇ βάσει λελογισμένου σχεδίου, καὶ διοικῶνται μετὰ συνέσεως καὶ μεθοδικότητος, δὲν δικαιολο-γοῦνται παραγνωρίζουσαι τὴν δημιουργικὴν ταύ-την συμβολὴν τῆς ἐργασίας ἐν αὐταῖς καὶ τὴν καταδίκην εἰς οἰκτράν κατάστασιν τῶν δημιουρ-γῶν αὐτῶν.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται μόνον περὶ ἀποδοχῶν. Ὡς ἐν ἀρχῇ ἀνεφέρθη, δέον νὰ ἐπιδιωχθῇ ὅπως, κυ-

ρίως, καταστή πλειότερον σεβαστή ή θέσις των υπαλλήλων εν ταίς διαφόροις επιχειρήσεσι και ουχι να θεωρηται το εύκολώτερον πρόγμα του κόσμου, όπως άνευ λόγου οι εργοδότες θεωρούν εαυτούς λελυμένους πάσης υποχρεώσεως, έναντι υπαλλήλων, καταναλωσάντων πολύτιμα έτη προς εύσυνείδητον εργασίαν δημιουργικήν εν ταίς επιχειρήσεσι ταύταις: ή καθιστώσι την θέσιν των υπαλλήλων των ισοϋτον δυσχερή διά διοικητικών μέτρων, ώστε να αναγκάζωσιν αυτούς εις καταναγκαστικήν έκουσίαν αποχώρησιν, αποφεύγων δ' ούτω και πάσαν αποζημίωσιν.

Άλλ' είπομεν ότι, διά να επιτευχθή ή ένωσις, χρειάζεται μεγάλη εργασία, εργασία μακρά, επίμοχθος, είναι άληθής, και ύπομονητική. Όφείλουσι πάντες να πεισθώσι περί των αγαθών, ή θέλει παραγάγει ή ένωσις, ίνα εξέλθωσιν εκ της συνεχούσης αυτούς άδιαφορίας. Όφείλουσι να ενδιαφερωθώσιν οι ίδιοι διά την τύχην των, διά το μέλλον των, διά τας οικογενείας των. Παρά ταίς διαφόροις μάζαις, καθώς και παρά τοίς ατόμοις, καρπός της άδιαφορίας είναι ή δυστυχία. Είναι τυφλή βεβαίως ή τύχη, διότι πολλάκις είνουσι εκείνους, οίτινες το όλιγώτερον αξίζουν να τύχωσι της εύνοίας αυτής. Άλλ' είναι τυφλή δι' άλλον κυρίως λόγον, διότι τούτέστι παρασύρεται προς το μέρος εκείνου, όστις εργάζεται διά να την παρασύρη προς αυτόν, χωρίς να έχη ιδιάν την θέλησιν και χωρίς να αντιτάσση έπιμονήν προς εκείνους, οίτινες επιδιώκουσι μεθοδικώς και δι' όλων των μέσων των θεμιτών και νομίμων να την προσεταιρισθώσιν.

Άλλ' ίνα πάντες κατανοήσωσι τὰ αγαθά της ένώσεως του ιδιωτικού υπαλληλικού κόσμου εις ένιαίον σωματεϊόν, είναι ανάγκη όπως αφυπνισθώσι και αναγκασθώσι να αντιληφθώσι το έπείγον του πράγματος. Ό τύπος εν τη αφυπνίσει και καθοδηγήσει του κόσμου έχει βεβαίως τα σπουδαιότερα αποστολήν και παίζει πρωτεύοντα ρόλον. Ούτος παρέχει στάδιον, όπως ακούηται ή γνώμη παντός άρμόδιου να έχη και έκφερη τοιαύτην επί παντός ζητήματος, γνώσιν δε λαμβάνωσι ταύτης πάντες οι όπωσδήποτε ενδιαφερόμενοι και καλλιεργούνται, σην τω χρόνω, παρὰ ταίς μάζαις ή ιδέα του καλού και της προόδου, ήτις, αὐτομάτως εἴτα, αυξάνουσα και ριζοβολούσα εν ταίς συνειδήσεσιν, εκδηλοῦται ομαδικώς εν καιρῷ διά της επικρατήσεως αρχῶν, δι' ὧν προοιβάσεται ή ευημερία ομάδων και λαῶν. Έννοούμεν τον χρηστόν και καλόπιστον τύπον, διότι τὰ πάντα έχουσι και αντίθετον ὄψιν.

Διά τον λόγον ακριβῶς τούτον εκθίμως έχωμεν επίσην υπό παντός επιθυμούντος το γενικόν καλόν ή έκδοσις της εφημερίδος «Ιδιωτικῆς», προτάξεως ως σκοπόν την εξυτηρέτησιν του υπαλ-

ληλικού κόσμου, οὐδόλως βέβαια εν πνεύματι έχθρικῷ προς την τάξιν των εργοδοτῶν, αφού αυτή μετά της υπαλληλικῆς εν άρμονία δέον να διατελῇ προς γενικήν πρόοδον, αλλά προς υποστήριξιν των συμφερόντων και της θέσεως της δευτέρας, εις ἃς περιπτώσεις υπάρχει δικαίον καταπάτησις.

Τήν λύσιν του υπαλληλικού προβλήματος ήμεῖς την φανταζόμεθα πολὺν ριζικώτεραν, παρ' ὅσον φαίνεται αυτή μέχρι σήμεραν επιδιωχθεῖσα, ὅσκις προς τούτο εσημειώθη προσπάθεια. Υποστηρίζομεν δὲ ὅτι δέον να επικρατήσωσι τοιαῦτα αντίληψεις, ώστε, δεσμευομένων ἀμφοτέρων των μερῶν διά σοβαρῶν υποχρεώσεων και μηδαμῶς παραγνωριζομένης οὐδὲ της συμβολῆς, οὐδὲ της θέσεως ἐκάστου τούτων, καταλήξωμεν εις καθεστῶς συμπτώσις εργασίας και κεφαλαίου, ἐνῷ, υπό το κράτος πλήρους δι' ἀμφοτέρα τὰ μέρη δικαιοσύνης πλήρης ἐπικρατήσῃ συνεννόησις αὐτῶν και πάση δυνάμει τάσις αὐτῶν εκδηλοῦται προς προαγωγήν των επιχειρήσεων, δι' ἧς προαγωγῆς αναστηλοῦται γενικῶς ή εθνική οικονομία. Είναι δὲ δυσχερέστατον, ὡς έχουσι νῦν τα πράγματα, να αξιῶσῃ τις ὑπερβολικόν ενδιαφέρον εκ μερους του υπαλληλικού κόσμου, διά πολλὰς των παρ' ἡμῖν ἐπιχειρήσεων, εν αἷς προς τήν οικονομικήν αὐτοῦ διαρκεῖ καταπίεσις, δρᾷ διηλεκτῶς πρὸ αὐτοῦ και το φάσμα της ἀβεβαιότητος της αὔριον, φάσμα κινδύνου, ὅπερ δὲν δύναται ν' ἀποτρέψῃ ή εὐδόκιμος και χρηστή ὑπηρεσία, ἐφόσον το γούστο παντός εργοδότη, αἱ ἐνέργειαι παντός ἐπιτηδεύον, ἐποφθαλμιῶντος θέσιν άλλου, ή μυσταί ραδιουργίαι δύνανται να παρουσιάσωσι τούτον ἀπὸ στιγμῆς εις στιγμήν.

Εἶναι παρήγορον ἤδη και ευόωσιν το ἀρξάμενον να δεικνύεται ενδιαφέρον, μετά πολλούς δισταγμούς, εκ μερους του Κράτους, ὅσον ἀφορᾷ τὸν κλάδον των ιδιωτικῶν υπαλλήλων. Αἱ δημοσιευθεῖσαι διατάξεις περί υποχρεωτικῆς διατησίης μεταξύ εργοδοτῶν και υπαλλήλων, ἀλλά και ἐκείναι περί υποχρεώσεως μεζονος ἀποζημιώσεως εκ μερους των εργοδοτῶν, εν περιπτώσει καταγγελίας συμβάσεως εργασίας ὑπ' αὐτῶν, ἀποτελοῦσι βῆμα προς πρόοδον, οὗ την ἐπίτευξιν ἀδυνατεῖ τις να μη χαιρετίσῃ μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Άλλὰ φανερόν είναι ὅτι τὰ μέτρα ταῦτα οὐδὲ λῶς λύουσι το πρόβλημα. Διά την ὀριστικήν και κατά τρόπον ικανοποιητικόν ἐπίλυσιν αὐτοῦ θὰ εἶχεν να ληφθῶσι και πολλὰ ἄλλα σοβαρώτερα μέτρα. Άλλ' ίνα καταστή τούτο δυνατόν, είναι ανάγκη να υποδειχθῶσιν εις το Κράτος τὰ μέτρα ἐκείνα, ἅπανα πρέπει να ληφθῶσιν, αφού μελετηθῶσι πρὶν καταλήξωσιν ὑπ' αὐτῶν τούτων ενδιαφερομένων. Καὶ δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι, ὅταν οι ιδιωτικοὶ υπάλληλοι ἐνωθῶσιν εις

επιβλητικόν οργανισμόν, και, κατόπιν ψυχραίου μελέτης, αποφασίσωσι περί των ληπτέων μέτρων, παρουσιαζομένης εἴτα ταύτης της οργανώσεως ἐκ νέου του Κράτους, εὐχερὲς θὰ ἦ, ὅπως και των λοιπῶν μέτρων γίνῃ πραγματοποιήσις. ἀρ' ἐνὸς μὲν διότι θὰ πρόκειται περί μέτρων ὁμοφώνως παρ' ἅπαντος του ιδιωτ. υπαλληλ. κόσμου ἀσπαστῶν, ἀρ' ἑτέρου δὲ διότι και το Κράτος θ' ἀντιληφθῇ κάλλιον ὅτι δέον να μεριμνήσῃ ὑπὲρ της βελτιώσεως μιᾶς τοσοῦτον ὀγκώδους μερίδος αὐτοῦ, τόσον συμβαλλούσης εις την γενικήν πρόοδον, ἀλλὰ και τόσον ἡδισμένης, τό γε νῦν έχον.

Διά τούτο προτάσσεται ως πρῶτιστον πάντων μέτρον, ή ἀνάπτυξις του γενικοῦ του ιδιωτικοῦ

υπαλλήλου ενδιαφέροντος διά την συσσωμάτωσιν αὐτῶν εις ένιαίον οργανισμόν, ἐκλειπουσῶν των φιλοδοξιῶν μεταξύ των διαφόρων υπαλληλικῶν μερίδων και ἀναλογιζομένων ὅλων ὅτι το πᾶν δέον να υποχωρήσῃ προς ἐπίτευξιν του γενικοῦ αγαθοῦ. Πρὸς την κατεύθυνσιν ταύτην δέον να τείνωσιν ἤδη αἱ γενικαὶ ἐνέργειαι. Μετὰ την ἐπίτευξιν του σκοποῦ τούτου του πρώτου και κεφαλαιώδους, θὰ ἐπικολουθήσῃ ή μελέτη των μέτρων, ἅπανα ἀνάγκη να επιδιωχθῶσιν.

Ποῖα δὲ τυγχάνουσι τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπιδιωκτέα να ληφθῶσι μέτρα, θέλομεν ἐξετάσει εν προσεχει.

ΣΤΥΛ. Γ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

ΑΙ ΚΑΡΥΑΙ ΤΗΣ ΚΟΡΣΙΚΗΣ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου και τέλος)

Η ιστορία των κατοίκων του Καρχήζε, ὡς μᾶς την ἀφηγηθήσαν ὁ σεβασμιώτατος Κόμης και ὁ κ. Γεώργιος Στεφανόπουλος Κομνηνός, έχει εν ὀλίγοις ὡς ἐξῆς:

Ὡς ἄλλοτε οι Φωκαεῖς μετηνάστευσαν ὁμαδικῶς και ἐκκτίσαν νέαν πατρίδα, την Μασσαλίαν, τοιοντοτρόπως το 1676 ἀπεβιβάσθησαν εις την Κορσικήν 730 Έλληνες των δύο φύλων και πάσης ηλικίας, προερχόμενοι εκ της Πελοποννήσου και έχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀρχιεπίσκοπον των Παρθένων Καλκανδῆν ὡς πνευματικόν ἀρχηγόν και τὸν Στεφανόπουλον, της περιφέρειου βυζαντινῆς οικογενείας των Κομνηνῶν, ὡς πολιτικόν ἀρχηγόν.

Απεβιβάσθησαν εις τὸν λιμένα των Μοραχῶν με την συγκατάθεσιν των γενουνησίων ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι τοὺς ὑπεδέχθησαν και μάλιστα ταῖς παρεχώρησαν γαίας. Ὁ μόνος ὄρος τὸν ὅποιον τοῖς ἔδωσαν ἦτο να κανονίσουν τὰς σχέσεις των με την Ἀρίαν Έδραν, διότι ή Γένουα δὲν ἤθελε να καλλιεργηθῶν εις τὸν τόπον σπέρματα θρησκευτικῶν ἐριδῶν.

Απεσπάρθησαν οἱ μεταστάται ἀπὸ το Οἰκουμενικόν πατριαρχεῖον και ὁ Πάπας τοὺς ἐδέχθη τὸ ποιμνίόν των. Ἐπειτα εἰς αὐτοὺς να διατηρήσουν τὰς λειτουργίας των και ἐξήγησε παρ' αὐτῶν να πιστεύουν εις τὸ ΠΙΛΙΟQΝΕ χωρίς να τοὺς ἀποχρεώσῃ να το διακηρύττουν. Περί του Καθαρισμοῦ δὲν ἔγινε λόγος. Είναι δὲ γενοῖς ὅτι πολλαὶ οικογένειαι διατηροῦν ἀκόμη εις την καρδίαν των τὸν πατριστατικότον σεβασμὸν πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον της

Κωνσταντινουπόλεως.

Αἱ γαῖαι της Παομίας, αἱ ὁποῖαι εἶχον χορηγηθῇ εις τοὺς νεήλιδας, ἦσαν ἄγριοι και ἐφαινοντο ἄγριοι. Καὶ ὅμως οι Μανιάται ἐκείνοι τάχιστα τὰς μετεμόρφωσαν εις πλουσιωτάτους κήπους. Εἰς την Παομίαν ἀνήγειραν τρεῖς ἐκκλησίας, τὸν Ἅγιον Ἡλίαν, τὸν Σωτῆρα και την Κοίμησιν της Θεοτόκου.

Άλλ' ή ευημερία αὐτῇ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν. Οι ἀδιόχθονες, ἐξεγερθέντες κατὰ της κυριαρχίας της Γενούης, επέσαν τοὺς ἀποίκους να ἐνωθῶν με αὐτοὺς, ἀλλ' οι ἀποικοὶ ἠθέλησαν τότε να πληρώσουν την ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην προς ἐκείνους οι ὁποῖαι τοῖς εἶχον ἐπιτρέψει να ἰδοῦσιν νέαν ἐστίαν, και ἠσπρήθησαν να μετάρχουν της κατὰ των Γενουνησίων ἐπιθέσεως. Οι ἐπαναστάται ἐπολιόρκησαν τότε την πόλιν των, την κατέλαβον ἐξ ἐφόδου και την παρέδωσαν εις τὰς φλόγας.

Οι Έλληνες κατέφυγον τότε εις τὸ Αἶκιον. Αἱ ἀρχαὶ ἔδωσαν εις την διάθεσιν των ἓν παρεκκλήσιον ἵνα ἐκκλησιάζονται κατὰ τὰ ἔθιμά των. Τὸ παρεκκλήσιον αὐτὸ φέρει ἀκόμη σήμεραν τὸ ὄνομα παρεκκλήσιον των Ἑλλήνων.

Παρεχωρήθησαν και πάλιν εις τοὺς Έλληνας γαῖαι, τὰς ὁποῖας αὐτοὶ ἤρχισαν να καλλιεργῶν. Άλλ' ἐνῷ ἀπῆλαιον της ευτοίας των προκρίτων, ὁ λαὸς τοὺς ἐστέρει τοῦ καρπῶ των μόχθων των διὰ κλοπῶν και παντοίων ἐπικλήσεων. Αποκαμώντες εκ των ταλαιπωριῶν τούτων, ἐναντίον των ὁποίων αἱ γενουνησικαὶ ἀρχαὶ ἡδυνάτουσαν να τοὺς προστατεύουν, διεπορευματοῦντο ἵνα

ἐγκατασταθῶν εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἀλλ' ἐν τῷ μετὰξὺ ἡ Κορσικὴ ἐγινε γαλλικὴ.

Τότε ὁ ντε Μαρμπέρφ, ὁ ὁποῖος ἐκνύθεον τὴν νῆσον ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, τοὺς ἐγκατέστησεν εἰς τὸ Καργκέζε καὶ διὰ τὰ τοὺς προστατεύει κατὰ τῶν ληστῶν καὶ κλεπτῶν ἔθεσε φρουρὰν ἐξ ἐκαστὸν στρατιωτῶν ἵνα φρουρῇ τὰ κτήματά των καὶ τοὺς οἴκους των. Ὁ στρατὸς αὐτὸς κατώκει εἰς ἓνα στρατῶνα εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως, τοῦ ὁποῖου ἐπεσκέφθημεν τὰ εἰρηστικά.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ δυσχέρειαι ἐλημονήθησαν καὶ οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τοῦ Καργκέζε ζοῦν ἐν πλήρει ὁμονοίᾳ μετὰ τὸ λατινικὸν στοιχεῖον. Ὅταν ὁ ἀρχιμανδρίτης των ἀπεισιάζει, παρακολουθοῦν τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν λατινικὴν ἐκκλησίαν, καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ λατινικὸν δόγμα πολλάκις ἀχορῶνται τὴν ὁρθόδοξον λειτουργίαν. Οἱ μικροὶ γάμοι κυρίως συνετέλεσαν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο.

Σήμερον δ' ἐν ὑπόρχουν εἰς τὸ Καργκέζε παρὰ μόνον ὁρδοῦντα ἑλληνικὰ οἰκογένεια, διότι τὸ 1872 πολλὰ οἰκογένεια μετεκομίσθησαν εἰς τὸ Σιδὶ Μερουάν, εἰς τὸν νοτὸν Κωνσταντίνης, ὅπου ἡ γαλλικὴ κυβερνήτης παρεχώρησεν εἰς αὐτὰς εὐφρόνας γαίας καὶ ὅπου ἐγκατεστάθησαν ὁριστικῶς.

Ἡ ἑλληνικὴ ἀποικία τοῦ Καργκέζε κινδυνεύει σημερον νὰ χάσῃ τὴν ἰδιορρυθμίαν της καὶ τὴν παράδοσιν της διότι οἱ κάτοικοι δὲν ἔχουν πλέον τὰ μέσα νὰ διατηρήσουν τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν. Πλὴν τῶν μικτῶν γάμων—αὐτοὶ μὴ λατίνῃ μύτη δὲν δύνανται νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ τέκνα της παράδοσιν τὴν ὁποίαν ἀγροεῖ—μέγα ἀνύχνημα εἶναι καὶ ἡ ἑλλειψὶς καταλλήλου δημοδιδασκάλου.

Εἰς τὴν Παιδίαν οἱ Ἕλληνες εἶχον δύο σχολεῖα, ἀλλὰ εἰς τὸ Καργκέζε μόνον ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Γ' ἀπέκλεισεν ἴδιον σχολεῖον. Τοῦτο ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Πατῆ Μιχαήλ καὶ ἐβεβελιώθη σημαντικῶς ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Στεφανοπούλου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦτοιο τοῦ σχολεῖον ἐκλείσθη ἐπὶ τινὰ χρόνον, μέχρις ὅτου ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἐγκατεστημένος Ἕλλην ἱατρὸς Μεταξάς, ὁ ὁποῖος ἐνδιεφέρθη μετὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἐστίας εἰς τὴν γαλλικὴν νῆσον ἐπέτυχεν παρὰ τὰς γενναιωδούς των Ἑλλήνων προαίτιαν τῆς Μασσαλίας ν' ἀποστείλουν εἰς τὸ Καργκέζε δημοδιδάσκαλον, τὸν κ. Φαρόν, ἐπὶ ἀδρά ἀμοιβῇ.

Αὐτοὶ οὗτοι οὗτοι δὲν κατενόησε καλῶς τὴν ἀποστολὴν του καὶ εἶχε τὴν ἀδεξιότητα

ν' ἀρχίρῃ εἰδὸς τι ἑλληνορθόδοξον προπαγάνδα οὕτως ὥστε διέθεσε δυσμενῶς καὶ αὐτοῦ τὸ λατινικὸν στοιχεῖον τῆς νήσου.

Δὲν ἀντικατεστάθη ὅμως, καὶ ὁ ἐνάρετος καὶ σοφὸς ἀρχιμανδρίτης Κόιτης καταλαμβάνεται ὑπὸ μελαγχολίας, ὅταν σκέπτεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον του δὲν θὰ ὑπάρχῃ καρεῖς ὅπως τὸν διαδεχθῇ.

Ὁ ἀρχιμανδρίτης Κόιτης, ὁ ὁποῖος ἐκτελεῖ καθήκοντα ἐπισκόπου, ὠφέλησε μεγάλως τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Καργκέζε. Ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ ἑλληνικὸν κολλέγιον τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου καὶ ἔπειτα ἐσοπύδασεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Παραπλεύρως τοῦτου πρέπει νὰ ἀναφέρω τὸν κ. Γεώργιον Στεφανοπούλον Κομνηνόν, τοῦ ὁποῖου ὅλοι ἐκτιμοῦν τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν εὐγένειαν καὶ ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ τελείως τὴν ἑλληνικὴν.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ μὴ ἀποδοῦν ἐπὶ ματαίᾳ αἱ μακροχρόνιοι προσπάθειαι τῆς δικῆς ταύτης τῶν Ἑλλήνων ἵνα διατηρήσουν τὴν ἀνάμνησιν τῆς πατρῴας γῆς, πρέπει νὰ σπεύδουν ν' ἀποστείλουν ἐκεῖ ἓνα δημοδιδάσκαλον, ὁποῖος νὰ ἔχῃ τὰς καὶ ζῆλον, καὶ ὁ ὁποῖος νὰ ἀναζωογονήσῃ τὸ ἑλληνικὸν φρόνημα εἰς τὸ Καργκέζε.

Δρ. ΠΕΤΤΙΔΗΣ

Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ "ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ,"

Πρὸς πάντας ἐκείνους τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ν. Ἐποχῆς», οἵτινες μᾶς ἐγράψαν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τοῦ τεύχους ἀπὸ 3 δραχμὰς εἰς πέντε, ἀπαντῶμεν, διὰ τελευταίαν φοράν, ὅτι ἡ αὐξήσις ἐπεβλήθη διότι τὰ πωλούμενα πρὸς 3 δραχμὰς τεύχη προσεπέριζαν ἡμῖν ζήτησαν 60 λεπτῶν τοῦλάχιστον κατὰ τεύχος.

Ὅσοι συνεπῶς εὐρίσκουν, καὶ μετὰ τὴν προσθήκην 16 σελίδων Ἱστορίας Γούναρη, τὴν τιμὴν τῶν πέντε δραχμῶν ὡς υπερβολικὴν—κέρδη δὲν ἀναμένομεν—ἀς ἐγγραφεῖν συνδρομηταὶ διὰ νὰ λαμβάνουν ἀντὶ 150 δραχμῶν ἑτησίως τὰ 52 τεύχη ὑπολογιζόμενα πρὸς 2.90 ἑκάστον.

Η "ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ," ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ὁ κ. Στέφανος Πάργας, διευθυντὴς τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρείας (Γράμματα) ἀνεγνωρίσθη παρὰ τῆς διευθύνσεως τῆς «Νέας Ἐποχῆς» γενικὸς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν Αἰγύπτῳ, μετὰ πάντα τὰ ἐκ τοῦ τίτλου τούτου ἀπορέοντα δικαιώματα ἥτοι: ἐγγραφῆς συνδρομητῶν, εἰσπράξεως συνδρομῶν, καὶ γενικῆς δημοσιογραφικῆς ἐκπροσωπήσεως.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΑΙΣ

ΣΚΗΝΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ...-ΤΙ ΕΠΗΚΟΛΟΥΘΗΣΕ ΤΗΝ ΠΤΩΣΙΝ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Τὸ Μεσολόγγιον ἔπεσεν εἰς τὰς 29 Ἀπριλίου.

Ποτὲ πτώσις δὲν ἀπῆλθε βαθέτερα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Ἑλλήνων ποτὲ καταστροφὴ δὲν εἶχεν ἀποτελέσματα πλέον εὐρέα· εἰς τὴν εἰδησιν τῆς πτώσεως τοὺς πάντας κατέλαβεν ἡ ἀπόγνωσις καὶ πλείστοι ντύθηκαν στὰ μαῦρα· εἰς τὴν αἰμίνα τοῦ Μεσολογγίου ἤλπιζαν αὐτὸ τὸν θρίαμβον τῆς ἐπαναστάσεως· εἰς τὴν πτῶσιν τοῦ ὅλοι ἀπελπίστηκαν. Ἐπὶ μῆνας τώρα ἀκούοντες τοὺς θριάμβους καὶ πιστεύοντες εἰς τὸ ἀπόρητο τῆς πόλεως, ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰδησιν τῆς πτώσεως καθέννας ἀνελογίζετο τὴν ἰδίαν του καταστροφὴν· ὁ Ἰμβραῖμ ἐπιστρέφοντας στὴν Πελοπόννησον καὶ ὁ Κιουταχὶς διασχίζοντας τὴν Στερεὰ καὶ ὑποτάσσοντας ὅ,τι ὑπολείπετο, θάπνιγαν τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὁ ἀγῶνας θὰ τελείωνε διὰ τῆς ὑποταγῆς, τῆς δουλῆσεως καὶ τῆς αἰχμαλωσίας· ἡ τύχη τοῦ Μεσολογγίου, εἰς τὴν σκῆψιν τῶν περισσότερων, παρουσιάζετο, σὺν ἡ κοινῇ τύχῃ τῶν ἐπιζώντων· «ἡ πτῶσις τοῦ Μεσολογγίου ὅχι μόνον δειλίαν καὶ ἀνανδρίαν πρὸς ἅπαντας ἐπρόξενεν, ἀλλὰ καὶ ἀπελπίαν μεγάλην (1). Κι' ἄλλοι διαθέτοντες τὰ μέσα τῆς φυγῆς ζητοῦσαν ἄδεια ἀναχωρήσεως καὶ ἄλλοι ἠτοίμαζοντο, ὅπως δραπετεύουν στὴν Εὐρώπῃ ἢ στὰς νήσους τοῦ Ἰονίου (2)· ἰδίως οἱ νησιῶται συζητοῦσαν τὴν πανοικεῖ τους ἀναχώρησιν διὰ τὴν Ἀμερικὴν· μετὰ δὲ τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, πὺν προσεπάρησαν, ὅπως ἀπομακρυνθῶν τῆς Ἑλλάδος, συγκατελέγοντο καὶ οἰκογένειες πὺν μεγάλες προσέφεραν ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐπανάστασιν· πολλοὶ, μάλιστα, τὸν προϋχόντων ζητοῦσαν τὰ χροαστομένα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πλουσιώτεροι (3). Ἀλλ' ὁ ΛΑΟΣ, ἡ μεγάλη ἐκείνη μᾶζα τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, πὺν τόσον εἶχε δοκιμασθῇ, πὺν μόνῃ εἶχε κρατήσει τὸν ἀγῶνα ἢ εἶχε συνεισφέρει τὰ περισσότερα, ὁρθώθηκε θαρραλέα ἀπέναντι τῶν δειλῶν καὶ τῶν ἀπελπισμένων. Αὐτὴ ἀγρυπνοῦσε γιὰ τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος· αὐτὴ παρεκάλυσε τὴν φυγὴν τῶν πλουσίων· αὐτὴ ἀνέλαβε τὸν τελευταῖον ἀγῶνα τῆς ἐγκαρδιώσεως· διὰ συνεχῶν πράξεων ὑποδεικνύει τὴν πίστιν εἰς τὴν ἐπανάστασιν· πολλοὶ παῦ σκέπτονται νὰ φύγουν συνέχοντα.

αὐτὸς ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης, ἀδελφὸς τοῦ Γεωργίου, ἀρνήθηκε, ὅπως ἀναχωρήσῃ καὶ προέτρεπε καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπως μείνουν καὶ ἀποδάνουν στὸν τόπο τους. «Ὅσοι θέλετε», ἀνέκραξε, στὴ συνέλευσιν τοῦ ἰδρυακοῦ λαοῦ, δείχνοντας τὰ πλοῖα «ὅσοι θέλετε, ἀπέλθετε· ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὅλοι οἱ δικοὶ μας θὰ ἀποθάνωμεν ἐδῶ, ὅπου ἐγεννήθημεν» (4). Ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς ἐπανελάβε καθησυχυμένους: «Κι' ἐμεῖς, καὶ ἐμεῖς, ἐδῶ, θὰ ἀποθάνωμεν». Καίτοι ἐνδομύχως ὅλοι ζητοῦνε μιά λύσιν τῆς καταστάσεως, ὅποιαδήποτε, ὁμως κανένας δὲν ἐτόλμησε ὅπως προτείνει καὶ συνεννόησιν μετὰ τοὺς Τούρκους. Αὐτὴ ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐζητεῖτο ἡ μεσολάβησις τῆς Ἀγγλίας, κρατήθηκε μυστική. Κι' ὅπως συμβαίνει ὅσες τις στιγμὲς τῆς ἀπογνώσεως νὰ λαμβάνονται οἱ πὺν παρατόλμες ἀποφάσεις, τοιούτοτρόπως καὶ τώρα ἡ ἀτυχία συγκεντρώνει ὅλες τῆς δυνάμεις· ἀν καὶ μέσα εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Ναυπλίου, πολλοὶ πεθαίνουν ἀπὸ πείνα· ἀν καὶ κυβερνήσεις δὲν ὑπάρχει καὶ ἀμνηστία καὶ χάος βασιλεύει παντοῦ, ἡ ἐλπίδα καὶ τὸ θάρρος δὲν ἀπολείπει ἀπὸ πολλοὺς.

Καὶ πραγματικῶς, ἐνῶ ἡ ἀπελπίς ζωγραφίζεται σὺν τὰ πρόσωπα καὶ ἐνῶ καμνὶ ἀκτὶς σωτηρίας δὲν ὑποφύσκει μέσα στὴ νύχτα τοῦ χάους, ἰδοὺ μερικοὶ ἐμπνευσμένοι ἀναλαμβάνοντες τὸ ἔργο τοῦ ἠθικοῦ σηκωμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τῆς κυβερνήσεως. Ἀς τοὺς παρακολουθήσωμεν ἐμπνέοντας, ἐξεγείροντας, ἐνθουσιάζοντας· οἱ στιγμὲς αὐτὲς ἀπὸ τῆς ὁποίας πέρασε ἡ ἑλληνικὴ ἐθνότητα, οἱ τραγικὲς καὶ μεγάλες αὐτὲς στιγμὲς, ἀποτελοῦν γιὰ τὸ ἠθικὸ ὕψος τους, τὴ θεϊκώτερη σκηνὴ τοῦ δράματος τῆς Ἐπανάστασεως· καὶ ἡ Ἑλλὰς, ἀναλογιζόμενος τῆς περιστάσεως ἐκείνης, τῆς ἀπάνταστες ἀγωνίας καὶ τῆς ἐλπίδος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς, θὰ δύναται νὰ ἐπαίρῃται γιὰ τὴν φυλὴν, πὺν τὸν ἐγέννησε. Κάθε ἀνάμνησις τῶν στιγμῶν αὐτῶν, τοποθετημένη μέσα στὸ ἠθικὸ τῆς πλαίσιον, θὰ φέρῃ στὰ μάτια του τὰ πὺν εἰληρικὴν δάκρυα καὶ θὰ διαγίῃ στὴν ψυχὴν του τὰ πὺν γενναῖα αἰσθήματα. Κάθε λέξη, κάθε χειρονομία τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, κάθε τι, τέλος, εἶναι μεγάλο, τολμηρὸν, ἥρωικόν, ὑπεράνθρωπον. Τί εἶναι ἡ Ἑλλάς αὐτὴ τῇ στιγμῇ, γιὰ νὰ διαγίῃ τόσον τεράστια συναίσθημα; Περιορίζεται εἰς τὸ Ναῦπλιον, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ σὲ μερικὰ νησιά, περιλαμβάνοντα λίγους κατοίκους

(1) Ἑλλήν. Ὑπομνήματα ὑπὸ Γ. Κολοκοτρώνη σελ. 326 ὅπου ἐπιστολὴ ἀπὸ 29 Ἀπριλ. 1826.

(2) Γερβίνου Ἱστορία τόμ. 13 σελ.

(3) Μάμουκα Ε σελ. 46—47.

(4) Βαρτόλδου τόμ. Α. σελ. 529.

κι' αὐτοὺς ἀπελπισμένους καὶ πεινῶντας! ἡ λοιπὴ χώρα διατρέχεται ἀπὸ τὰ λυσσῶντα στίφη τοῦ Ἰμβριαίου· οἱ κάτοικοι ἀποσύρονται στὰ βουνά· οἱ γυναῖκες αἰχμαλωτίζονται· τὰ παιδιά κατασφάζονται· σκέψη γίνεται, ὅπως ἡ Πελοπόννησος ἐπαικισθῇ ἀπὸ Αἰγυπτίους(5). Καὶ μὴ ταῦτα! ἡ Φυλὴ αὐτὴ, ἀφημένη στὸν ἑαυτὸ της, αἰματοκυλισμένη καὶ διωκομένη, μετὰ τὸν ἐχθρὸ πατῶντας ἐπάνω εἰς τὰ στήθη της, ὡς ἀπὸ θαύματος ἐξεγείρεται καὶ γιὰ τελευταῖα φορὰ προσφέρεται ὁλοκαύτωμα εἰς τὴν ἐλευθερίαν της. Πέντε χρόνια ἀγῶνων, ποὺ διέρρευσαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μέθης τῶν θριάμβων καὶ τῆς ἀπελπισίας τῶν καταστροφῶν, τοῦ μίσους καὶ τῆς διχονοίας, κλείνουν διὰ νέας ἐξεγέρσεως τοῦ αἰσθήματος τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς θυσίας. Ἀνθρώποι πρὸ ὀλίγου προδίδοντες τὴν πατρίδα τους, μεταβάλλονται σὲ παστοὺς κι' ἐνθουσιῶντας μάρτυρας τῆς ἐλευθερίας της· ἄλλοι ὑπνώττοντες καὶ ἀδιάφοροι συνέρχονται· οἱ μισούμενοι ἀδελφώνονται κι' ὅλα τὰ στήθη, μετὰ τὴν πρώτην κατάπληξιν, φουσκῶναι ἢ πνοὴ τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῆς καρτερίας. Μόνον ὁ ἔσχατος κίνδυνος συνετίζει τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἀδελφῶναι εἰς τὴν προᾶξιν πρὸς μεγαλοουρίαν. Εἶναι ἀληθῶς ἀνεξήγητὴ ἡ δύναμις, τὴν ὁποῖαν ἀντλεῖ ἡ Φυλὴ ἀπὸ τῆς συμφορᾶς· εἶναι παράδοξο πῶς ἀπὸ τὴν ἄκρα δυστυχία, πέφτει στὴν ἄκρα ἐγκαρτέρησιν, πῶς ἀναλαμβάνει νικηφόρος τὸν ὕστατον ἀγῶνα. Εἶναι μυστικὴ δύναμις ἡ δύναμις αὐτὴ τῆς Φυλῆς μπροστὰ στὴν ἐναντιότητα καὶ τὸν κίνδυνον; Εἶναι προστασία τοῦ Ὑψίστου; σκοτεινὸ πρόβλημα γιὰ τὸν μελετῶντα τὰ πεπωμένα τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος· ἐπὶ τοῦ προκειμένου τί βλέπουμε κατὰπληκτοι; ἡ πτώση τοῦ Μεσολογγίου ἀντὶ νὰ γονατίσῃ τοὺς πολεμοῦντας, τοὺς ἐξεγείρει· ἀντὶ νὰ καταβάλῃ τὰς ἐλπίδας, ἀπεναντίας τὰς ἀναπτέρωναι· ἀντὶ νὰ ἀπελπίσῃ, ἐνθουσιάζει· παρόμοιο παράδειγμα αὐταπαρνήσεως καὶ θυσίας, παρόμοια ψυχικὴ δύναμις, ποτὲ δὲν εἶχε παρουσιασθῇ, καθ' ὅλη τὴ διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως, προηγουμένως. Ἀλλ' ὅς ἀφήσωμεν τὰ γεγονότα νὰ μιλήσωμεν μόνον αὐτοὺς.

Ἡ εἰδησιὴ τῆς πτώσεως ἔφθασε εἰς τὸ Ναύπλιον τῇ Μεγάλῃ Τετάρτῃ πρὸς τὸ βράδυ· ἀπὸ στόματος σὲ στόμα μεταδιδόμενη, ἔρχεται, τέλος, στὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως, τὰ ὅποια πρὸ ὀλίγου εἶχαν βῆν ἀπὸ τῆς συνεδρίασης: «Μᾶς ἤρθε εἰδησιή», γράφει ὁ γέρον Κολοκοτρώνης, «Μεγάλῃ Τετάρτῃ εἰς τὸ δειλινόν, ἐκεῖ, ποὺ εἶχε παύσει ἡ Συνέλευσις καὶ εἴμεθα εἰς κατὰ ἱστίους».

(5) «Ἐφημερίς τῆς Λαζάννης» 2 Μαΐου 1826 ὅπου ἐπιστολὴ τοῦ Σολεϊμάνμπεη πρὸς τὸν στρατηγὸν ROGER.

μᾶς ἤρθε εἰδησιή, ὅτι τὸ Μεσολόγγι ἐχάθη· εἶσι ἐβάλαμεν τὰ μαῦρα ὄλοι· μισὴ ὥρα ἐστάθη σιωπὴ, ποὺ δὲν ἔκρινε κανένα· ἀλλ' ἐμέτρας καθέννας μετὰ τὸ νοῦ τοῦ τὸν ἀφανισμό· βλέποντας ἐγὼ τὴ σιωπὴ ἐκινήθηκα στὸ πόδι καὶ τοὺς ἐμίλησα λόγια νὰ ἐμφυχωθῶν· τοὺς εἶπα ὅτι τὸ Μεσολόγγι ἐχάθη ἐνδόξως καὶ θὰ μείνῃ αἰῶνας αἰῶνων ἡ δόξα του(6). Ἡ πρώτη ἐνθαρρυντικὴ κραυγὴ, διαφυγόντας ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ γηραιοῦ κλέφτη, ἤρκεσε γιὰ νὰ ἡλεκτίσῃ τὰ πλήθη καὶ τοὺς κυβερνῶντας· ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως κανένα δὲν ἀντεῖπε στίς προτάσεις τοῦ Κολοκοτρώνη κι' ἡ Συνέλευσις δέχτηκε ἀσυζητήτως τὴ διακοπὴ τῶν Συνεδριάσεων, ἀφοῦ ἀνέθεσε τὴν κυβερνήσιν τῆς χώρας σὲ ἐνδεκαμελὴ ἐπιτροπὴ(7). Διὰ προκρούσεως δέ, ποὺ τοιχοκολλήθηκε σὺλους τοὺς δρόμους τοῦ Ναυπλίου, καλοῦσε πάντας τοὺς πολίτας, ὅπως ὑποστηρίξουν τὴν ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν μὴ τὰ μέσα ποὺ τοὺς ὑπολείπονται. Ἕλληνες, ἀκούστε τῆς μεγάλης αὐτῆς ὑποθήκης τῶν πατέρων σας κατὰ τίς στιγμὲς ἐκείνες ποὺ παιζόταν ἡ τύχη τῆς ἐλευθερίας σας· ἐνωπισηθῆτε τίς· ποτισθῆτε μετὰ πίστη καὶ εὐλογῆσατε τοὺς ἥρωας ἐκείνους: «Ἄνδρες καὶ νέοι, ὅσοι σεμνύνεσθε μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, ὅσοι ἔχετε αἷμα ἑλληνικὸν εἰς τὰς φλέβας σας, ὁπλίσσατε τοὺς ἰσχυροὺς σας βραχίονας ἐναντίον τοῦ μισοχριστοῦ βαρβάρου· ὁ Κλῆρος, οἱ πρόκριτοι, οἱ πλοῦσοι καὶ εὐκατάστατοι, συνδράμετε μετὰ τὰς γενναίας συνεισφορὰς σας καὶ τὴν κινδυνεύουσαν πατρίδα. Κοινὸς εἶναι ὁ ἀγὼν, κοινὸς ὁ πόλεμος καὶ ἡ αὐτὴ τύχη προσμένει ὅλους, ἐὰν ἀποκάμωμεν πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνός μας», ἐξακολούθει ἡ προκήρυξις.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

(6) Διήγησις Συμβάντων ὑπηγόρευσε © Κολοκοτρώνης 1846 σελ. 170.

(7) Μάρτυρα τόμ. Ε' σελ. 41—42.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἡ «Νέα Ἐποχὴ» θὰ δημοσιεύῃ κριτικὴν μόνον ἐπὶ τῶν ἀποσπασμένων ἀπὸ τὴν βιβλίον.

«MARTYRES».—Τὰ γραφεῖα τῆς «Ν. Ἐποχῆς» διαθέτουν σῶματα τοῦ γνωστοῦ ιστορικοῦ βιβλίου τοῦ κ. Ἰωάννου Μάλλωσκη «Μάρτυρες» ἐπὶ τῆς ἐν ἐξορίᾳ ζωῆς τῶν ἀειμνήστων Κωνσταντίνου Ἑσλιν καὶ Ἰωάννου Δραχούμη. Τὸ βιβλίον τιμᾶται 25 δραχμῶν, ἀποστέλλεται δ' ἐλεύθερον ταχυδρ. τελῶν εἰς πάντα ἐπιθυμοῦντα τὴν ἀπόκτησίν του.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΝ

Η ΣΕΡΒΙΚΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΟ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΝ ΣΥΜΦΩΝΟΝ.-ΑΙ ΙΤΑΛΟΣΕΡΒΙΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ

Ἡ «Τεργκοβίσκι Γαλάσι» τοῦ Βελιγραδίου ἐδημοσίευσεν τὸ κάτωθι ἄρθρον σχετικόν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τὴν Θεσσαλονίκης:

Τρία ἔτη διέρρευσαν ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς περὶ τῆς ζώνης συμβάσεως, δύο ἔτη ἀπὸ τῆς ἀρρώσεως της καὶ ἓν ἔτος καὶ δύο μῆνες ἀφότου ἡ ζώνη μᾶς παρεδόθη. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνὸς ἔτους, κατὰ τὸ ὅποιον τὰ ὄργανά μας διενθύνουν τὴν ζώνην, ἐδαπανήθησαν ἀποκλειστικῶς διὰ μισθοῦ καὶ ὑλικά ἔξοδα ἐν ἐκατομμύριον δηναρίων, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν δαπανῶν διὰ τὰς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐργασίας. Ἡ πρώτη ἡμερὴς μας ἄμα τῇ παραλαβῇ τῆς ζώνης ὠφείλει κατ' οὐσίαν νὰ εἶναι αἱ τεχνικαὶ ἐργασίαι καὶ ἡ ὁργάνωσις τῆς ζώνης, ἵνα δινηθῇ αὐτὴ νὰ λειτουργήσῃ. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ζώνη ἔχει ἐγκαταστάσεις διὰ τὰ ἐμπορεύματα, ἀλλ' αἱ ἐγκαταστάσεις αὗται εἶναι ἀνεπαρκεῖς διὰ τὸ ἐξαγωγικὸν καὶ εἰσγωγικὸν ἐμπόριόν μας· δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ζώνη πρότερον ἦτο ὁλοκληρωτικὸν μέρος τοῦ ὅλου λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης, δὲν εἶναι σήμερον παρεσκευασμένη δι' ἀνεξάρτητον λειτουργίαν. Τὸ ἔργον τῶν μηχανικῶν ὠφείλει νὰ εἶναι ἡ τελειοποίησις τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ζώνης· ἰσοπέδωσις τοῦ ἐδάφους, ἀνέγερσις τοίχων καὶ φραγμῶν, ἐγκαταστάσεις σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν, ἀνέγερσις ἀποθηκῶν. Προσέτι ἔπρεπε νὰ συναφθοῦν ἐπίσημοι σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀρχῶν τῆς ζώνης καὶ τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν, ἵνα ἡ ζώνη δινηθῇ ν' ἀρχίσῃ τὴν λειτουργίαν της ἅμα τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν. Τοῦτο ἦτο πρακτικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ πραγματοποιηθῇ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους. Τί ἔγινεν ὅμως πραγματὶ εἰς τὴν ζώνην; Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παραλαβῆς τῆς ζώνης δὲν εἶχομεν ἀκόμη κανέν ὀριστικὸν πρόγραμμα. Ἠρξίσμεν ν' ἀποστέλλωμεν τελωνειακοὺς ὑπαλλήλους, οἱ ὅποιοι ἔπρεπε ν' ἀποσταλῶν μόνον διὰ τὴν ζώνην θὰ ἦτο εἰσιμιος πρὸς λειτουργίαν. Ἀπεστείλαμεν σιδηροδρομικὸν σταθμάρχην χωρὶς νὰ ἔχωμεν σιδηρόδρομον, λιμενάρχην ἀνευ λιμένος, καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους χωρὶς νὰ ἔχουν ἐργασίαν. Τὸ οὐσιῶδες, ἦτοι αἱ τεχνικαὶ ἐργασίαι, παρέ-

μειναν ἐκκρεμεῖς μέχρι σήμερον. Δὲν ἐγνώριζον τίς ἦτο ἀρμοδίος, ἵνα ἐγκρίνῃ τὸ πρόγραμμα καὶ τὰς πιστώσεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τῶν ψηλαφήσεων οἱ ὑπάλληλοι ἐμείναν μετὰ σταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ τὸ Κράτος ἐπλήρωσεν ὑπαλλήλους ἀέργους. Ἐν ἐκατομμύριον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης. Ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ὑπάρξεως τῆς ζώνης μας ἔχει παθητικόν. Ἰσχυρίζονται, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ προσδῶμεν εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ζώνης ἐργασίας, ἐφόσον τὸ ζήτημα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ζώνης δὲν λύεται ὀριστικῶς. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶναι ἐπιτελῶς βάσιμον καὶ σοβαρόν; Ἀλλ' ἕως πότε θὰ περιμένωμεν; Ἐὰν ὁ διακαγονισμὸς τοῦ ζητήματος τοῦτου ἀπαιτήσῃ ἓν ἢ δύο ἔτη, θὰ εἶναι συμφέρον μας νὰ κρατῶμεν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τὴν ζώνην ἀδρανῆ; Ἐν ἡ περιπτώσει εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο δοθῇ καταφατικὴ ἀπάντησις, τότε εἶναι τοῦλάχιστον μέγα λάθος τὸ ὅτι πάντες οἱ ὑπάλληλοι ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν. Ἐπρεπε ἀμέσως ν' ἀρχίσουν αἱ ἐργασίαι ἐπὶ τῆς ζώνης ὅσα εἶναι σήμερον. Τοῦτο δὲν ἔγινεν. Ἐλέχθη ὅτι διὰ τὴν ἀδρανείαν ἐνέχονται οἱ ἀποσταλέντες ὑπάλληλοι. Τοῦτο πρέπει ν' ἀποκρουσθῇ κατ' ἀρχήν, διότι ὁ ὑπάλληλος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα παρὰ μόνον νὰ κάμῃ προτάσεις, ἡ δὲ ὀριστικὴ λύσις ἀνήκει εἰς τοὺς ἀρμοδίους παράγοντας. Οὐδεμία ἀρχὴ θὰ ἠνείκειτο ὅπως οἱ ὑπάλληλοι τῆς δόξου ἀντιπῆκως πρὸς τὴν θέλησίν της. Οἱ ἀρμοδίοντες ἀφ' ὧν οὐδεὶς δὲν ἐδοσαν ἀρκετὴν προσοχὴν εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν ἐπὶ τῆς ζώνης ἐργασιῶν καὶ ἀκριδῶς ἢ ἐκ μέρους τῶν ἑλλείψεως ἐνδιαφέροντος ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς μέχρι τοῦδε ἀδρανείας τῆς ζώνης. Πολλοὶ πλάναι καὶ λάθη συνέβαινον εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῆς ζώνης. Ἀνάγκη εἶναι νὰ δικαιολογηθῶν λόγῳ τῶν δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας παρουσιάζει πᾶσα ἐργασία εἰς τὴν ἀρχὴν της, καὶ τῆς ἀβεβαιότητος τῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεων. Ἐν τούτοις, ἡ κοινὴ γνώμη δικαιούται νὰ ζητήσῃ εὐθύνας παρὰ τῶν ἀρμοδίων παραγόντων διὰ τὴν τῶν ἀπώλειαν χρόνου, ἡ ὁποία βλάπτει τὰ οἰκονομικὰ καὶ δη-

μοσιονομικά συμφέροντά μας. Με ιδιαίτε-
ραν ευχαρίστησιν επληροφόρημεν δι-
εσχάτως ηρχισαν αι εργασίαι επι του διακα-
τομοιο της ζώνης και επι των σχεσεων
της προς τας ελληνικας αρχάς. Πιστεύομεν
δι εως το εξής η κυβερνήσις θα δώσῃ ἀρ-
κετήν προσοχήν εις το σπουδαιότατον τοῦτο
ζήτημα.

Ἡ αὐτὴ ἐφημερίς τοῦ Βελιγραδίου τονί-
ζει δι τὰ ζωτικά συμφέροντα τῆς Νοτιο-
σλαβίας ἐδριοσκοποῦνται εἰς τὴν Βαλκανικὴν
καὶ δι πᾶσαι αἱ συμφωνίαι τὰς ὁποίας ἡ
Νοτιοσλαβία θὰ ἠδύνατο νὰ συνάγῃ με τὰς
Μεγάλας Δυνάμεις δὲν ἔχουν σπουδαιότη-
τα παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον ἐξασφαλίζουν τὴν
ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἄμυναν τῆς Νοτιοσλαβί-
ας εἰς τὴν Βαλκανικὴν. Τὸ αὐτὸ ἄλλως τε,
λέγει, ἀληθεύει δι' ὅλα τὰ βαλκανικὰ κρά-
τη. Ἐπομένως εἶναι ἀνίγκη νὰ ἐπιζητη-
σῇ εἰρήνη καὶ ὁμόνοια εἰς τὴν Βαλκανικὴν
καὶ οἱ βαλκανικοὶ λαοὶ νὰ ληρομνησθῶν τὰς
παλαιὰς ἐνδοξίας των. Οἱ ἰθύνοντες καὶ τὰ
πολιτικά κόμματα τῆς Νοτιοσλαβίας ἐμφο-
ρῶνται πράγματι τοιοῦτον πνεύματος, ἀλλὰ
δυστυχῶς τὰ ἄλλα βαλκανικὰ κράτη, ἡ Ἑλ-
λάς, ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Ἀλβανία, δὲν ἔ-
δειξαν τὴν αὐτὴν προθυμίαν. «Ἐσχάτως,
προσθετεῖ ἡ σερβικὴ ἐφημερίς, ἐδημοσίευ-
σαν τὰ φύλλα μας τὴν πρόσφατον δήλωσιν
τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος περὶ τῆς
ἀνάγκης προσεγγίσεως καὶ φιλίας μεταξὺ
τῶν δύο λαῶν. Ἐχάρομεν διὰ τὴν δήλω-
σιν ταύτην, διότι φρονοῦμεν δι τὴν ὁμοφω-
νία καὶ τὴν φιλία μεταξὺ τῆς Νοτιοσλαβίας
καὶ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ὠφέ-
λιμος δι' ἀμφότερα τὰ μέρη. Ὅχι μόνον αἱ
σχέσεις μας θὰ ἰδοῦντο ἐπὶ στερεῆς καὶ
διαρκούς βάσεως, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐτελείτο μέ-
γα βῆμα πρὸς τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης
καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς ἐν τῇ Βαλκα-
νικῇ. Δεδομένου δι τὴν κυβερνήσεώς μας δια-
πνέεται ἐπὶ τῶν ἀρίστων αἰσθημάτων ἀπέ-
ναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ δι, παρ' ὅλα δὲ
ἐγκρίσαντες, οὐδέποτε διήλθεν ἀπὸ τὸν νοῦν
μας ἡ σκέψις νὰ θίξωμεν τὴν κυριαρχίαν
τῆς Ἑλλάδος ἢ ν' ἀπειλήσωμεν τὴν ἀνεξαρ-
τησιότητά της, ἡ ὁποία δι' ἡμᾶς ἀποτελεῖ μίαν
ἐπὶ πλέον ἐγγύησιν τῆς βαλκανικῆς εἰρή-
νης—εἶναι ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ δι ἀκόμη
δὲν ἐπὶ λήθε συμφορὰ συνδέουσα τὰ δύο
Κράτη. Ἐν τοῖς τοῖς, ἐνφ' ἡ δὲ δήλωσις τοῦ
πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος μᾶς δίδει τὴν
ἐλπίδα δι τὴν λογικὴν θὰ ἐπιζητήσῃ εἰς τὴν
Ἑλλάδα, ἡ σύναψις συμφωνίας μεταξὺ τῆς

Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἐνὸς ἐξωβαλ-
κανικοῦ κράτους δὲν μᾶς δίδει τὰς ἀρίστας
ἐλπίδας διὰ τὴν σύναψιν βαλκανικῆς συ-
μφωνίας, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶναι δυνατὴ εἰμὴ
διαν τὰ βαλκανικὰ κράτη διατηρήσων πλή-
ρη ἐλευθερίαν ἀπέναντι τῶν ξένων.»

Ἐν τέλει ἡ σερβικὴ ἐφημερίς τονί-
ζει ἡ Βουλγαρία δὲν δεκνύει ἀληθῆ διὰ-
θεσιν ὅπως ληρομνησθῇ τὸ παρελθόν, δι-
σέβεται τὰ σύνορα, οὔτε τὴν ἐσωτερικὴν εἰ-
ρήνην τῆς Νοτιοσλαβίας καὶ προσπαθεῖ
πάντοτε ἀνακινεῖν τὰ ζητήματά τινά ἐν τῷ
διεθνῇ πεδίῳ, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν φυσικὴν ἐ-
ξέλιξιν τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποία ἐκαστοί
συνέστησαν ἅπασι διὰ παντός διὰ τῶν συνθη-
κῶν τῆς εἰρήνης.

Ἡ «Πολίτικα» τοῦ Βελιγραδίου, γρά-
φουσα περὶ τῆς κατὰ τὸ 1924 ὑπογραφεί-
σης ἐν Βελιγραδίῳ ἐμπορικῆς καὶ ναυτι-
λιακῆς συνθήκης μεταξὺ Νοτιοσλαβίας καὶ
Ἑλλάδος, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ὑποβληθῇ
εἰς τὴν κύρωσιν τῆς Βουλῆς τῆς Νοτιο-
σλαβίας, τονίζει δι ὡς ἀπεδείχθη, πᾶσα
συνεννόησις καὶ συμφωνία μετὰ τὴν Ἑλλάδα
ὑπῆρξε πάντοτε ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ ἐθνικά
συμφέροντα τῆς Νοτιοσλαβίας. Προσθετεῖ
δ' ὅτι ἡ ἐμπορικὴ συνθήκη ἀνοίγει τοὺς λι-
μένας ἐκατέρωθεν τῶν συμβληθέντων εἰς τὸν
ἐξωτερικόν. Ἀλλ' ἐνῶ, λέγει, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν
νὰ ζητήσωμεν τίποτε ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λι-
μένος, ἡ Ἑλλάς παραδοσθεὶς νὰ μᾶς ἐκμεταλ-
λευθῇ. Ἡ «Πολίτικα» συμπληρῶναι δι τὴν
ἐμπορικὴν συνθήκην μετὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν κυ-
ρωθῇ καὶ ἐφαρμοσθῇ, δι' ἀποβῇ ὀλεθρία διὰ
τὴν Νοτιοσλαβίαν καὶ συνιστᾷ εἰς τοὺς βου-
λευτάς νὰ μελετήσων καλῶς τὸ ζήτημα καὶ
νὰ προσπαθεῖσιν τὰ ἐθνικά συμφέροντα, τὰ
ὁποία ἐκ τῆς συνθήκης ταύτης διατρέχουν
μέγιστον κίνδυνον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον Γ. ε. ο. Π. ο. λ. ι. τ. η. ν. Πειραιᾶ.—
Διηγούνται δι ὅταν κάποτε εἰς τὸ σαλόνι τοῦ
ἀειμνήστου Χαρίλ. Τριχοῦ πῃ ἐγένετο λόγος περὶ
τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τοῦ Πα-
παρηγοπούλου, ἑνας δὲ πολιτικός του φίλος καὶ
προσποιούμενος τὸν ἱστορικόν, ἐχαρὰκτῆρις τὴν
ἱστορίαν Παπαρηγοπούλου ὡς ἀτελή, ὁ Τρι-
κούπης ἠγέρθη τῆς θέσεώς του ἐν ὁρῇ καὶ τὸν
ἀπεστόμωσε διὰ τῶν ἐξῆς:

— Φίλε μου, ὁ Παπαρηγόπουλος ἔγραψε
μὴν ἱστορίαν. Προσπαθήσετε νὰ γράψετε καὶ
σεῖς κάτι καλύτερον αὐτοῦ...

Εἰπῆτε λοιπὸν εἰς τὸν «κύριον Π.» νὰ γράψῃ

καὶ αὐτὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Δημ. Γούναρη. Ἡ
«Νέα Ἐποχὴ» θὰ τὴν κρίνῃ, ὅσον καὶ ἂν ἐμφα-
νισθῇ ἀτελής, ὡς μίαν ἀξιέπαινον προσπάθειαν.
πλέον ἀξιέπαινον μάλιστα τῆς ἰδικῆς μας, ἡ ὁ-
ποία ὡς ἐπανειλημμένως ἐτονίσθη ἀποτελεῖ μίαν
αὐτοῦ λ. ο. γ. ἡ ν. τῶν φωτεινῶν ἐκδηλώσεων
τῆς πολιτικῆς δράσεως τοῦ πολυχλαύστου ἀρ-
χηγοῦ μας.

Κ. ο. ν. σ. τ. Μ. ἄ. ρ. κ. ο. υ. ἐνταῦθα. — Δὲν
πταίει ἡ προπαγάνδα τῶν Καθολικῶν. Πταίει
τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει
σχολεῖα τελειότερα τῶν Καθολικῶν. Ἡ γνώμη
μας...—Ε. μ. μ. Π. ε. ρ. ἄ. κ. η. ν. Πειραιᾶ. —
Διατὶ ἐπιμένετε εἰς τὴν γνώμην σας ὅτι ὁ ἀει-
μνήστos Π. Πρωτοπαπαδάκης κατήγετο ἐκ

Κρήτης; Εἶνα: γνωστὸν ὅτι κατήγετο ἐξ Ἀπει-
ράνθου τῆς Νάξου.—Δ. η. μ. Β. ρ. ἰ. σ. τ. α. ἡ
Θεσσαλονίκην.—Ὁ ἀειμνήστos Δημ. Γούναρης
δὲν εἶχεν ἐν τῇ κυριολεξίᾳ ἰδιαίτερον γραμμα-
τέα. Τὸ πρόσωπον περὶ οὗ γράφετε ἦτο ἀπλοῦς
διεκπεραιωτῆς τῶν ἐκ Πατρῶν ἐπιστολῶν.
Τώρα εἶναι χρηματομεσίτης, ἂν δὲν ἀπατώμε-
θα.—Ἰ. ω. ἄ. ν. ν. η. ν. Δ. ἡ. μ. α. ν. Βόλον.—Ἡ
Στρώμνιτσα ὅπως καὶ τὸ Μοναστήριον ἐπῆρξαν
τὰ ἐλληνικώτερα κέντρα τῆς βορείου Μακεδονί-
ας. Ληρομνηστε τὴν τραγικὴν θυσίαν τῶν Στρω-
μνισσιωτῶν, οἵτινες ἀφοῦ παρέλαβον τὰς ἐσθὰς
εἰκόνας ἔκαυταν τὴν ὡραίαν πατρίδα των κατὰ
τὴν παράδοσιν αὐτῆς εἰς τοὺς Βουλγάρους καὶ
κατέφυγον εἰς τὸ Κιλίκι τὸ 1913;

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΛΕΜΑΝΣΩ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὡς πρὸς τὸ ποῖα ὑπῆρξεν ἡ στάσις του
ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, δὲν ἔχομεν κἄν
τὰς συνήθεις ψευδεῖς μαρτυρίας τῆς συκο-
φαντίας. Ἐρρίψε τὴν ἀσπίδα του; Οὐδεμία
μαρτυρία περὶ τοῦτου ὑπάρχει. Μόνον ἓνα
ἀόριστον ὑπαινιγμόν, ἀνεῦ ὑπευθύνου κατη-
γόρου, τολμοῦν νὰ μᾶς παραστήσουν. Ὅτε
ὁ Ὀράτιος, ἐμφορούμενος ταπεινῆς αὐλο-
κολακείας, ἔκαυχῆτο ὅτι ἔρριψε τὴν ἀσπίδα
του εἰς τοὺς Φίλιππους, ὅλος ὁ περὶ τὸν
Αὐγουστον ὄχλος τὸν συνέχαιρε διὰ τοῦτο.
Ἀλλ' ἐὰν ὁ Δημοσθένης, ὁ ὁποῖος εἶχε πα-
ρελθὼν ἄλλο παρὰ ὁ Ὀράτιος, ἐληρομνησεν
ὁμοίως τὸν ἑαυτὸν του, εἰ συκοφάνται παν-
τὸς τόπου καὶ παντὸς χρόνου θὰ τοῦ τὸ
καταλογίζουσαν ὡς ἐγκλημα τὸ ὁποῖον δι' οὐ-
δενὸς τρόπου θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαγορασθῇ.

Ἐὰν ἐπίστευα ὅτι ὁ Δημοσθένης ὄντως
ἐτράπη εἰς φυγὴν, θὰ τὸ ἀνέγραφα ὡς μίαν
ἀδυναμίαν ἀπέναντι τῶσιν λαμπρῶν πρά-
ξεών του. Ἀλλὰ πῶς δυνάμεθα νὰ παρα-
δεχθῶμεν, ἐστὶν καὶ καθ' ὑπόθεσιν, τὴν
μορφήν ἀργυρωνήτων συκοφαντιῶν, οἱ ὁ-
ποῖοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ στηρίξουν τὸν ὑ-
παινιγμόν των ἐπὶ οὐδεμιᾷ πραγματικῇ
περιστάσει; Αἱ μάχαι τῶν χρόνων ἐκεί-
νων διεξήγοντο πρὸ πάντων σῶμα πρὸς
σῶμα καὶ ἕκαστος ἐμάχετο καὶ ἀπεχώρει
ἀλλήλοδιαδόχως, ἀναλόγως τῶν περιπτώ-
σεων. Ὁ Ὀμηρος μᾶς δεκνύει τὸν Ἑ-
κτορα φεύγοντα ἐνώπιον τοῦ Ἀχιλλέως,
χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ κατηγορηθῇ ὁ ἥρωας
τῆς Τροίας ὡς δειλός. Δυνατὸν ὁ Δημο-
σθένης πρὸς στιγμὴν ν' ἀπεσύρθη ἐνώπιον

τῆς ἐπιθέσεως ἀνωτέρας δυνάμεως, διότι
τοῦτο ἀπετέλει τότε, ὡς καὶ σήμερον, μέ-
ρος τῆς μαχητικῆς τέχνης. Ὡς φαίνεται,
ἡ ἀπλουστάτη ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Δημοσθέ-
νης καὶ αἱ ἀπομεινάσαι ἀθηναῖκαί δυνάμεις
συνεπύχθησαν ἐνώπιον τοῦ νικητοῦ. Δὲν
βλέπω τί θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ παραμένων
ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, εἰμὴ νὰ γίνῃ
αἰχμάλωτος. Ἐὰν ὁ Αἰσχίνης εἶχε νὰ
προσαγάγῃ μαρτυρίαν τινὰ ἐπὶ τοῦ σημείου
τοῦτου, δὲν θὰ ἔχανε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὴν
προσαγάγῃ εἰς μίαν δίκην ὅπου διεκυβεύ-
οντο ὅλα τὰ συμφέροντά του. Ὑπάρχει
ἄλλως τε καὶ εἰς τελευταῖος λόγος ὁ ὁ-
ποῖος προέπει ν' ἀφαιρέσῃ καὶ τὸ ἐλάχιστον
ἰχνος ἀμφιβολίας, ἥτοι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ
συνπολεμισταὶ του, καίτοι ἀναγκαίως ῥε-
ποντες εἰς τὸ νὰ ἐπιορίσουν ἐπὶ τοῦ συμ-
βούλου τὰς εὐθύνas τῆς ἥττης, οὐκ ἤττον
τὸν ἐξέλεξαν ὁμοφώνως ὅπως ἐκφωνήσῃ
τὸν ἐπιτάφιον τῶν νεκρῶν τῆς Χαιρωνείας.
Ὁ Δημοσθένης δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐ-
κείνων τῶν ὁποίων ἡ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς
μάχης διαγωγή θὰ ἠδύνατο νὰ παρέλθῃ ἀ-
παρατήρητος. Ἐὰν εἰς μόνος μάρτυς ἡγε-
ιστο κατ' αὐτοῦ, ἡ πρότασις θὰ ἐξηφανίζε-
το πρὶν ἢ διατυπωθῇ. Μόνον τοῦτο ἀρκεῖ
ἕως λύσῃ τὸ ζήτημα διὰ παντός.

Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ Φιλίππου, ὑπὸ τὸ
ἐγχειρίδιον τοῦ Παισαρνίου, ἐπανέδωκεν εἰς
τοὺς πατριώτας τῶν Θεῶν καὶ τῶν Ἀθη-
νῶν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀντεκδικήσεως. Ἀν
καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἤδη ἀποκαλύψει,
ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, δείγματα ὑπερτά-
της ἀνδρείας, πολλοὶ ἠσμένισον νὰ ὑποστη-

ορίζουν ότι οὗτος οὐδὲν πλεότερον ἦτο ἢ ἔν «μεγάλο παιδί κακομαθημένο». Ἡ ἑλλη-
νική ἀνεξαρτησία θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπανεύρη
τὴν τύχην της. Ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ φό-
νου, ὁ Δημοσθένης ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς δη-
μοσίας πλατείας ἐστεφανωμένος δι' ἀνθε-
ων, ὁμίλων περὶ ἀντεκδικήσεως κατὰ τοῦ
Μακεδόνος ἐχθροῦ. Καλεῖ ἀμέσως ὅλην
τὴν Ἑλλάδα εἰς τὰ ὅπλα καὶ θὰ ἐπεθύμει
ν' ἀναμίξει καὶ τὸν βασιλέα τῆς Περσίας,
διὰ τῶν βοηθημάτων του ἢ διὰ τῶν ὅπλων
του, εἰς τὴν νέαν ἀποπειρὰν τῆς Ἑλλάδος
πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας της. Ἀλλ'
ὁ Ἀλέξανδρος, ἀντάξιός υἱὸς τοῦ Φιλίπ-
που, εἶναι ἑτοιμὸς καὶ διὰ τὴν εἰρήνην καὶ
διὰ τὸν πόλεμον. Εὐθύς ὡς ἐμφανίζεται
ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ στρατοῦ του, καὶ οἱ τολμη-
ρότεροι σιωποῦν. Περίλυποι καὶ αἱ Ἀθηναῖ
ἀποστέλουν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, μεταξὺ
τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸν τὸν Δημοσθένην, ὁ
ὅποιος, εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, ἐπιστρέ-
φων εἰς τὸν πρῶτον ρόλον του, παραίτεται
τῶν παραφρόνων συνεπειῶν μιᾶς διπλωμα-
τίας τῆς ὁποίας ἡ ἐκβασίς δὲν δύναται νὰ
εἶναι εἰμὴ συμπλήρωσις τῆς ταπεινώσεως.

Ἐν τούτοις, ὁ Μακεδὼν ἀναγκάζεται ν'
ἀντιμετωπίσῃ τὰς στάσεις τῆς Θράκης
καί, ἐνῷ μεταβαίνει ἵνα πολεμήσῃ, αἱ Θη-
βαί, ἀναλαμβάνουσαι τὸν ἐνδοξόν ρόλον
τὸν ὁποῖον εἶχον ἐγκαταλείπει αἱ Ἀθηναῖ
ρίπτονται ὑπερόχως εἰς τὴν ἐσχάτην περι-
πέτειαν. Καλοῦν ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἰς τὰ
ὅπλα κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Ἡ Ἀρκαδία
δεικνύεται πιστὴ εἰς τὰς μεγάλας ἀναμνή-
σεις. Τὸ Ἄργος, ἡ Ἥλις τάσσονται παρὰ
τὸ πλευρόν τῶν Ἀθηνῶν αἱ ὁποῖαι πρό μα-
κροῦ ἐμάχοντο εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν
τοῦ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀγῶνος καὶ αἱ
ὁποῖαι τώρα ἄρκουνται νὰ εὕρισκονται εἰς
τὴν δευτέραν γραμμὴν. Ὁ Δημοσθένης,
δι' ἰδίων του χρημάτων, ἀποστέλλει ὅπλα
εἰς τοὺς Θεβαίους, ἐνῷ αἱ Ἀθηναῖ, κατε-
πισημέναι ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὑπερεκχει-
ρίζουν ἐκ λόγων, ὁπισθοδρομοῦν ἐνῷ εὐρί-
σκονται εἰς τὸν οὐδὸν τῆς δράσεως. Ἐν
τούτοις, ὁ Ἀλέξανδρος ὁρμᾷ ἐκ τοῦ βά-
θους τῆς Θράκης καὶ αἱ Θηβαί καταστρέ-
φονται, ἀφανίζονται διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου.
πρὶν ἢ δυνήσθωσαν νὰ μετρήσουν τὰς δυνά-
μεις των. Αἱ Ἀθηναῖ δὲν ἔχουν πλέον πα-
ρὰ νὰ αἰτήσων συγγνώμην, εἴαν εἶναι ἀκό-
μη δυνατόν, διὰ τὰς τελευταίας ὁρέξεις
των πρὸς χειραφέτησιν. Ὑπὸ τὰ ὅμματα
τῆς Ἑλλάδος, τρομοκρατημένης διὰ τῆς
φρικτῆς καταστροφῆς τῶν Θεβῶν, ὁ Ἀλέ-
ξανδρος ἀξιοῖ νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτὸν οἱ

ἀρχηγοὶ τοῦ κόμματος τῆς ἀνεξαρτησίας.
Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Δημοσθένης εἶναι μεταξὺ
αὐτῶν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ ὅτι ὁ
ἄθλιος Φωκίων συμβουλεύει ἀναισχύτως
τὴν πρᾶξιν τῆς υπερτάτης ἀτιμίας, δηλῶν
πρὸς τὸν Δημοσθένην ὅτι ἦλθε δι' αὐτὸν ἡ
ῥα ν' ἀποθάνῃ. Αἱ Ἀθηναῖ, τρέμουσαι,
δὲν τολμοῦν νὰ κατέλθουν τόσον χαμηλά.
Αἰώνιον αἶσχος παρεσκευάζεται διὰ τὸν Ἀ-
λέξανδρον, ὅταν, τίς οἶδε ποῖον σκίρτημα
ψυχῆς, συγκλονιζομένης ἀπὸ ἑλληνισμοῦ,
ἀφώπλισε τὴν ὀργὴν του.

Παραδόξως ἐπίσης, κατὰ τὴν αὐτὴν ῥα-
ραν, ὁ νεαρὸς ὄνειροπόλος κατακτητής, ἐν
τῷ ὁποίῳ συνεδυσάσθησαν πάντοτε σκληραὶ
ὁρμαὶ ἀδιαλλάξιας μετὰ τὰ ὄνειρα φαντασίας
ἐτοιμῆς νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὴν παράφρονα πε-
ριπέτειαν τῶν Ἰνδιῶν, φαίνεται ὅτι διεῖδε
τὴν ματαιότητα τῶν νικῶν του διὰ μέσου
τοῦ πέπλου τῶν πεπρωμένων. Ὁ ἀνθρώ-
πος, ὁ ὁποῖος ἐμελλε νὰ καταβροχθισθῇ ὑ-
πὸ τῆς κατακτήσεώς του, ἔσχεν οἶονεῖ ἐνό-
ρασιν τινα τῆς ἀμειλίχτου τύχης. Ποία ὑ-
περτάτη συμφορὰ νὰ καταντήσῃ νὰ εὐχε-
ται τὸ στέμμα εἰς τὸν ἄριστον, ὃν
ἀνίκανος νὰ ὑποδείξῃ ὁ ἴδιος τὸν διά-
δοχόν του! Ἰνα εὖρῃ τὸν συνεχιστὴν τοῦ
«ἔργου» του, ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ ἦτο
εἰς θέσιν νὰ ἐξετάσῃ τὸν ἑαυτὸν του, νὰ
ἐννοήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἐνῷ ἡ ἀτυχία τῆς
ἡμέρας τῇ ἡμέρᾳ ἐπιτυχίας, ἀνευ καθωρι-
σμένου σκοποῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ τοῦ ἀφήσῃ
τὸν καιρὸν ν' αὐτοπαταρηθῇ. Καὶ ὅμως
ὁ Ἀλέξανδρος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο
νὰ κανονίσῃ τὸν τελευταῖον λογαριασμόν
του μετὰ τὰς Ἀθήνας, ἔσχε μίαν ὁπτασίαν
τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἀσυναισθήτως πα-
ρεσκεύαζεν εἰς τὸν ἑλληνισμόν. «Ἐάν μοῦ
συνέβαιεν ἀτύχημά τι—τοῦ ἐξέφυγε καὶ
εἶπεν—εἰς τὰς Ἀθήνας θὰ ἐλάγχχανεν ἡ
τύχη νὰ κυβερνήσουν τὴν Ἑλλάδα».

Ποῖον λόγον, δυστυχῇ ἀνθρώπε, ἐξεστό-
μισες περὶ τῆς περιπετείας τῆς ζωῆς σου!
Μία διανοητικὴ λάμψις σ' ἐκάλεσε νὰ ἐξε-
τάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ τὸ εὐθραυστον
τῆς κυριαρχίας σου σὲ συγκινεῖ τόσον, ὥς-
τε νὰ σοῦ δεικνύῃ τὴν συνέχισιν τοῦ συγ-
κεχυμένου ἰδεαλισμοῦ σου εἰς αὐτὴν τὴν ἀ-
νεξαρτησίαν τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως διὰ
τὴν καταστροφὴν τῆς ὁποίας ἀφιέρωσες ὅ-
λας τὰς προσπάθειάς τῆς μεγαλοφυΐας σου.
(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)

Τυπογραφικὰ Καταστήματα
«ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

μυθείας ἐνδεικνυομένης ἐκ τοῦ συμφέροντος τῆς ὑποθέσεως. Ἡρκέσθη νὰ τονίσῃ τὸ δυ-
σχερὲς τοῦ ζητήματος καὶ κατέληξε : (1)

«Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἀπεκδέχεται ἡ Ἐπιτροπὴ παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων, εἶναι νὰ
συνεισφέρωσι τὰς πληροφορίες των, ν' ἀναπτύξωσι τὰς ἰδέας των. Εἶναι ἐντελὲς ἀδιάφορον
ἂν εἶναι ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ Μονοπωλίου. Θεωρῶ δικαίωμα καὶ καθήκον ὅλων νὰ εἰπωσι τὴν
γνώμην των. Αὐτὸ σημαίνει ἐλεύθερος τόπος, ὅτι ἕκαστος ὅχι μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ
καὶ συναισθάνεται καὶ τὸ καθήκον νὰ λέγῃ τὴν γνώμην του περὶ παντὸς πράγματος ἀφορῶντος
τὰ κοινά. (2) Καὶ νομίζω ὅτι πάντοτε καυχώμεθα ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶνε ἐλεύθερος τόπος. Σημειώ-
σατε δὲ ὅτι ἡ ἐλευθερία δὲν πιέζεται μόνον ὀλκῶς ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς διὰ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν
ἀντιφρονούντων. Καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι προκειμένου περὶ ἐκφράσεως γνώμης, πᾶς περιορισμὸς
τῆς ἐλευθερίας εἶναι μεγάλη κοινωνικὴ ζημία. Ἀναφέρω ταῦτα διότι μετὰ λύπης παρετήρησα,
ὅτι ἤρχισε λαμβάνουσα πολεμικὸν χαρακτῆρα ἡ ἀνάμιξις τῶν ἐπιληφθέντων τοῦ ζητήματος,
πρὶν ἢ καθορισθῶσιν αἱ γνώμαι ἑκάστου, πρὶν ἢ ἡ σύμβασις αὕτη διατυπωθῇ ὑπὸ ὀρισε-
μένη μορφήν.»

Αἱ δηλώσεις αὗται τοῦ Δημ. Γούναρη ἐχρησίμευσαν εἰς τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τῶν
ὑπὲρ τοῦ Μονοπωλίου φρονήματος τῶν σταφιδοπαραγωγῶν, πολιτικούς ἀντιπάλους τοῦ
Γούναρη, ὡς ὅπλον διὰ νὰ παραστήσουν τὸν ἐπιφανῆ πολιτευτὴν ὡς πολέμιον τοῦ ὑπὸ
πρότασιν συστήματος καὶ ὡς ὄργανον ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων κεφαλαιούχων σταφιδεμ-
πόρων οἵτινες ἐθίγοντο ἐκ τοῦ νέου συστήματος. Ἡ δημοτικότης τοῦ Γούναρη ἤρχισεν
ἀμαυρουμένη καὶ ἀραιὰ καὶ κατάραι ἐξετοξεύοντο κατ' αὐτοῦ.

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς τοιαύτης, ἐντέχνως διαδοθείσης εἰς τοὺς σταφιδικούς πλη-
θυσμούς, δῆθεν πολεμικῆς διαθέσεως τοῦ Γούναρη κατὰ τοῦ Μονοπωλίου ὠργίασεν κυ-
ριολεκτικῶς καὶ ἐδέησε νὰ παρέλθουν ἔτη διὰ ν' ἀνανήψῃ ὁ λαὸς καὶ πεισθῇ τελικῶς
ὅτι ἡ προσπάθεια καὶ ἡ μέριμνα καὶ ἡ φροντίς τοῦ Γούναρη ἔτεινον ὑπὲρ τῆς ὅσον
ἔνεστι τελειότερας καὶ ἱκανοποιητικωτέρας διὰ τοὺς σταφιδικούς πληθυσμούς διατυ-
πώσεως τῶν ὁρῶν τῆς συμβάσεως περὶ Μονοπωλίου.

Ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ Γούναρης κατὰ δάθος ἐπίστευεν ὅτι ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς
τῆς ὁμάδος ἐκείνης τῶν ξένων κεφαλαιούχων ἦτο ἡ πρόσκτησις ἀθεμίτων κερδῶν, ἡ ἐκ-
μετάλλευσις τῆς στενοχώρου θέσεως τῶν σταφιδικῶν πληθυσμῶν καὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ
Κράτους ὅπως ἄνευ ζημιῶν διὰ τὰ δημόσια οἰκονομικὰ ἐμεσολάβει ὑπὲρ τῆς ἱκανοποίη-
σεως αὐτῶν. Καὶ εἰς τὸν Γούναρην ἀντιλαμβάνεται τὸ γέρας ὅτι διὰ τοῦ ἐντὸς τῆς Βουλῆς
ἀγῶνός του, κατωρθώθη ἡ ἐξασφάλισις καὶ τῶν πληθυσμῶν καὶ τοῦ Κράτους ἀπὸ τῶν
ἀρπακτικῶν διαθέσεων τῶν κεφαλαιούχων, οἵτινες ὡς εἶδον ὅτι ἡ σύμβασις δὲν ἐψη-
φίσθη κατὰ τὰς ὁρέξεις των, ἤρχισαν ἀνακρούοντες πρῶμναν, διὰ νὰ μεσολαδήσουν
τέλος μετὰ ἔτος ὀλόκληρον ὁ Διεθνὴς Ἐλεγχὸς καὶ αἱ Κυβερνήσεις Ἀγγλίας Ὀλλανδίας,
Γαλλίας καὶ Γερμανίας καὶ διατυπώσουν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοιαύτης συμ-
βάσεως ἔβριγε τὰς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τούτων ὑφισταμένας ἐμπορικὰς
συμβάσεις.

Ἡ Σύμβασις εἰς τὴν Βουλὴν

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν «Εἰδικῶν» κατήρτισε τὴν ἐκθεσὶν της καὶ τὸ σχέδιον τῆς Συμ-
βάσεως διατυπωθὲν εἰς νομοσχέδιον ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς
12 Μαΐου 1903.

(1) «Νεολόγος Πατρῶν 16 Ἀπριλίου 1903.

(2) Ἐκτοτε ἐπίστευεν εἰς τὸν θεσμόν τοῦ δημοψηφίσματος.

Ἡ Πολιτικὴ Ἱστορία τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη

Ὁ Δημήτριος Γούναρης ὁμίλησε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 17 Μαΐου 1903. Ἡ ἀγόρευσις του διήρκεσε μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο, Βουλὴ καὶ ἀκροατήρια ἤκροοντο αὐτὸν μετὰ κατανυκτικῆς σιγῆς. Ὁ πρωθυπουργὸς Θεόδωρος Δεληγιάννης εἶχεν ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς ἀγορεύσεώς του, κρατῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σημειώσεις.

Ὁλόκληρος ἡ σύμδασις ἐξωνυχίσθη λεπτομερῶς καὶ ἐφ' ἐκάστης παρατηρήσεώς του, ὁ Γούναρης ἀνέπτυσεν ἰδέας κρατούσας ἀλλαγῶν, συστήματα ἐφαρμοσθέντα ἐν τῇ ξένῃ, ἡ ἀνάπτυξις δὲ τοῦ συστήματος τῶν συνεταιρισμῶν, τῆς ἱστορίας του καὶ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω ἐξελιξέως του, ἀπετέλει διὰ τὴν Βουλὴν μάθημα διδασκόμενον παρὰ τοῦ εἰδικωτέρου καθηγητοῦ τῆς ἐμπορικῆς οἰκονομίας. Θαυμασμὸς καὶ κατάπληξις, ἦσαν τὰ συναισθήματα τὰ ὅποια κατεῖχον τὴν Βουλὴν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην. Καὶ ὅταν κατῆλθε τοῦ δήματος, βουλευταὶ καὶ ἀκροατήρια, τοῦ συνδήματος δοθέντος ὑπὸ τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ, ἀιμνήστου Θεοδώρου Δεληγιάννη, ἐχειροκρότησαν παταγωδῶς τὸν ὑπέρροχον ῥήτορα, τὸν θαυμαστὸν ἐπιστήμονα, τὸν ἐγκυκλοπαιδικώτερον Ἕλληνα.

Θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὸν πρόλογον καὶ ἐπίλογον τῆς ὑπερόχου ἐκείνης ἀγορεύσεώς του.

Δ. Π. Γούναρης (1) «Κύριοι βουλευταὶ, ἤκουσα λεχθὲν πολλάκις ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, προκειμένου περὶ τῆς συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως τοῦ μονοπωλίου τῆς σταφίδος, ὅτι ἡ συζήτησις αὕτη διεξάγεται ὑπὸ πίεσιν τινα. Ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ἡ πίσις ὑφίσταται καὶ ὑφίσταται μεγάλη. Ἀλλ' ἡ πίσις αὕτη δὲν συμφωνῶ—ἀποδέλωσαν εἰς τὸν χαρακτήρα τῆς Βουλῆς καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν κ. κ. βουλευτῶν—ὅτι εἶναι πίσις ἐκ τῶν προσώπων, ὅτι εἶναι πίσις ἐκ τῆς ἐξεγέρσεως, τῆς ἐκ πεπλανημένων ἰσως αἰτίων παραγομένης, τῶν σταφιδικῶν πληθυσμῶν. Νομίζω ὅτι εἶναι πίσις ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἰδίως δὲ ἐπὶ τοῦ ἐπικραμένου κινδύνου τῆς τελείας καταστροφῆς τῆς ἐπικειμένης σταφιδικῆς ἐσοδείας. Δὲν αἰσθανόμεθα ἡμεῖς, οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ συζητοῦντες, τὴν πίσιν τὴν ἐκ τῆς ἐξάψεως τῶν ἐκλογέων ἡμῶν, ἀλλ' αἰσθανόμεθα τὴν πίσιν τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων τὴν ὅποιαν αἰσθάνονται καὶ οἱ ἐκλογεῖς ἡμῶν, οἵτινες ἔνεκα ταύτης ἐξεγείρονται. Τὴν πίσιν δὲ ταύτην ὀφείλομεν νὰ αἰσθανώμεθα πλήρη, νὰ αἰσθανώμεθα ἀκεραίαν ὥπως καὶ οἱ ὑφ' ἡμῶν ἀντιπροσωπεύμενοι αἰσθάνονται αὐτήν, διότι τῶν συμφερόντων ἐκείνων εἴμεθα ἀντιπρόσωποι, καὶ τὸν κίνδυνον τῶν συμφερόντων αὐτῶν πρέπει νὰ αἰσθανώμεν, ὥπως θεραπεύσωμεν αὐτόν. (χειροκροτήματα.)

Δὲν νομίζω ὅτι εἶνε ἐπιτετραμένον νὰ συζητηθῇ σύμψαις, δι' ἧς διατίθεται τὸ οὐσιωδέστερον προϊόν τῆς χώρας ἡμῶν, ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον εἰκοσκαετίαν, ὑπὸ τὴν πίσιν ταύτην, τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ προηγηθῇ πάσης συζητήσεως ἡ ἀπόφασις περὶ τοῦ μέτρου, διὰ τοῦ ὁποίου θέλει ἀποτραπῇ ὁ ἀφύκτος κίνδυνος τῆς ἐπικειμένης σταφιδικῆς ἐσοδείας.

Ἡ παραγωγὴ τοῦ 1903 προβλέπεται μεγάλη, ἔρχεται δὲ μετὰ ἐπέραν μεγάλῃν παραγωγὴν, καταλιποῦσαν γεννία ἀποθέματα. Ἡ κρίσις κατὰ τὸ ἐπικείμενον ἔτος θὰ φθάσῃ εἰς τὸ οὐδέτατον σημείον. Αἱ τιμαὶ τῆς σταφίδος θὰ κτρακυλήσωσιν ἐκεῖ, ὅπου πρὸ ὀλίγων ἑτῶν φθάσασιν ἔφεραν τοὺς σταφιδικοὺς πληθυσμοὺς εἰς τελείαν ἀπόγνωσιν. Τοῦτο εἶναι ἀναπόφευκτον νὰ συμβῇ. Τοῦτο πιέζει τοὺς σταφιδικοὺς πληθυσμοὺς, τοῦτο ἐξεγείρει αὐτοὺς, τοῦτο πιέζει καὶ ἡμᾶς. Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκτήσωμεν ἡρεμίαν συνειδήσεως καὶ γαλήνην πνεύματος, ἵνα σοβαρῶς μελετήσωμεν νομοθετήσας προωρισμένον ἵνα ἐπὶ εἰκοσκαετίαν διαθήσῃ ὁλόκληρον τὸ σταφιδικὸν προϊόν, ἐὰν δὲν ἀσφαλίσωμεν τὴν ἐφετεινὴν ἐσοδέαν. Ἐφ' ὅσον δὲν ἔχομεν ἡσυχασμένην αὐτήν, τρέχομεν τὸν κίνδυνον, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ πρὸ ἡμῶν κακοῦ, νὰ θυσιάσωμεν τὸ ἀπώτερον μέλλον, εἶναι φυσικῶς ἀνθρώπινον νὰ βλέπωμεν μεγαλειτέρα καὶ σπουδαιότερα τὰ πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν τὰ δὲ ἀπώτερα νὰ λαμβάνωμεν ὡς μικρότερας σημασίας».

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ ἐξετάζων διὰ μακρῶν ἐν πρὸς ἐν τὰ ἄρθρα τῆς συμβάσεως, εὕρισκει ἀφορμὴν ν' ἀναπτύξῃ ὁλόκληρον σύστημα προ-

(1) Ἐφημ. Συζητήσεων Βουλῆς Σύνοδος Α'. 127 Βουλ. Περίδου συνεδρίασις 18 τῆς 17 Μαΐου 1903. Σελίς 1433 «περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως περὶ παραχωρήσεως τοῦ μονοπωλίου τῆς σταφίδος».

τοτύπου ἐμπορικοῦ συνεταιρισμοῦ διὰ τὴν ἐμπορίαν τῆς σταφίδος, ὅπερ ἐφαρμοζόμενον ἤθελε προαγάγει τὴν παραγωγὴν καὶ ἤθελε βελτιώσῃ καὶ ἀπλοποιήσῃ τοὺς δρους τῆς ἐξαγωγῆς καὶ τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διαθέσεώς της, πρὸ πάντων δὲ ἤθελε ἀνακουφίσῃ τοὺς σταφιδικοὺς πληθυσμοὺς οἵτινες—οἱ πλεῖστοι—ἐγένοντο θύματα τῶν ἐκμεταλλευτῶν καὶ τῶν παρασίτων τῶν μεταξὺ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν παραγωγῶν ἐνεργούντων.

Καὶ κατέληξε διὰ τῶν ἐξῆς:

«Φρονῶ καὶ πιστεύω ἀκραδάντως, ὅτι τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπανήρχετο εἰς τοὺς σταφιδικοὺς πληθυσμοὺς ἡ γαλήνη, ἡ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς ἐξαπατάσεως τῆς ἐσοδείας τοῦ ἔτους τούτου ὅ' ἀνοίξωσι προθύμως τὰ ὦτα αὐτῶν εἰς τὸ ἀληθές, τὸ πλήρες καὶ τὸ λελογισμένον αὐτῶν συμφέρον.

Φρονῶ καὶ πιστεύω ἀκραδάντως, ὅτι τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ γαλήνη αὕτη θέλει παραχθεῖ εἰς τοὺς σταφιδικοὺς πληθυσμοὺς, θὰ ἐκτιμῶσιν καὶ μόνοι τῶν τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ὅ' ἀπειλήσῃ αὐτοὺς, ἐὰν δὲν διορθωθῶσιν αἱ διατάξεις τῆς συμβάσεως, καὶ ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ ἀρχόμενος τοῦ λόγου μου εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ἀρῇται ἡ ἐργασία, ἡ πρὸς μελέτην τῆς ὑπὸ συζητήσιν συμβάσεως, δι' ἧς θέλει διατεθῇ ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον εἰκοσκαετίαν ἡ παραγωγὴ τοῦ τόπου διὰ τῆς ἐκασφαλίσσεως τῆς ἐνεσώσεως ἐσοδείας. Τὸ περὶ τούτου ἐνδιαφέρον τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τὸ ἀντελήφθην ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ἐγένετο λόγος περὶ λύσεως τοῦ τοιούτου μέτρου.

Δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν καὶ κανένα δισταγμὸν, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο θέλει ληφθῇ τάχιστα. Λαμβανόμενον δὲ τοῦ μέτρου τοῦτο θὰ εἶναι ἐν πλήρῃ ἐλευθερίᾳ ἡ Βουλὴ—ἐν πλήρῃ ἐλευθερίᾳ οὐχὶ ἀπὸ τῶν φωνῶν, οὐχὶ ἀπὸ τῶν κραυγῶν, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῶν ἀπειλῶν, διότι τῶν τοιούτων νομίζω αὐτὴν ἀνωτέραν—ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ ἀπὸ τῶν πίσεων κινδύνου τῆς καταστροφῆς μιᾶς ἐσοδείας, ἀπὸ τῆς πίσεως τοῦ φόβου νὰ πεινάσωσι πληθυσμοὶ ὁλόκληροι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Θέλουσι πεισθῇ τότε καὶ οἱ σταφιδικοὶ πληθυσμοὶ, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη σκαφθῶσιν ὡς Ἀνατολίται, θυσιάζοντες τὸ ἀπώτερον μέλλον ὁλόκληρον διὰ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ ἐλαχίστουτινός πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν κινδύνου.

Ἐὰν δὲ ταῦτα Κύριοι, γίνωσιν, ἔχω ἀπόλυτον τὴν πεποίθησιν, ὅτι θέλει ἐπέλθῃ ἡ γαλήνη καὶ εἰς ἐκείνους καὶ εἰς ἡμᾶς ἐπερχομένης δὲ τῆς γαλήνης εἰς πάντας, ὅ' ἀναγκασθῶσι νὰ θεώσιν οἱ μεθ' ἡμῶν μέλλοντες νὰ συμβληθῶσιν ἐντὸς τοῦ ὅριος τοῦ συνεποῦς πρὸς τὴν ἀρχήν, τὴν ὁποῖαν ὡς θάσιν τῆς συμβάσεως τῶν ἐδέχθησαν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν θελήσωσιν νὰ δεχθῶσι τοῦτο, θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ νὰ εἴπῃ πρὸς ἐκείνους, ὅτι δὲν κάμπτει, ὅτι δὲν δέχεται νὰ διαθέσῃ τὸ προϊόν τὸ κυριώτερον τῆς χώρας ἄλλως παρὰ ἐπὶ θάσεως δικαίας, ἐπὶ θάσεως συμφερούσης, ἐπὶ θάσεως λογικῆς, ὅτι δὲν θυσιάζει αὐτό, ἐπὶ μίαν εἰκοσκαετίαν χάριν ἑνὸς ἔτους ὅτι τότε μόνον θὰ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς τοὺς, ὅταν σχηματίσῃ ἐδαφίαν πεποιθήσιν, ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς εἰκοσκαετίας, κατὰ τὴν ὁποῖαν θὰ τὸ διαχειρισθῶσι, θὰ περιθάλψωσι τὰ συμφέροντα τῶν παραγωγῶν, οὐχὶ δὲ ὅταν παραλήσῃ ἔστω καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία καὶ ὁ ἐλάχιστος δισταγμὸς, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς εἰκοσκαετίας θὰ θυσιάσῃ τὸ συμφέρον τῶν παραγωγῶν εἰς ὑπερόγκους ἀξιώσεις ἐκείνων εἰς οὓς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος θὰ διαπιστευθῇ τὴν διαχείρισιν τοῦ μεγίστου τῶν ἀγαθῶν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, (χειροκροτήματα ζωηρά ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ ἀκροατηρίων).

Ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ Γούναρη ὡς πρὸς τὴν ἄμεσον ἰσχὺν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ Μονοπωλίου, ὡς καὶ αἱ παρατηρήσεις του ἐπὶ τινων ἄρθρων τῆς συμβάσεως, ἐπέτειναν τὴν κατ' αὐτοῦ προπαγάνδαν τῶν κομματικῶν τοῦ ἀντιπάλου. Ἡ τοιαύτη προπαγάνδα, καλῶς καλλιεργηθεῖσα, συνετέλεσεν ὥστε ὁ σταφιδικὸς ἰδιὰ κόσμος, ὅστις ἐν τῇ προσώπῳ αὐτοῦ διέκρινε τὸν πραγματικὸν τοῦ προστάτην, νὰ αἰσθανθῇ δεινὴν ἀπαγοήτευσιν, ἰδὼν αὐτὸν μὴ διακείμενον εὐνοικῶς ὑπὲρ μέτρου τὸ ὅποιον, τότε κατὰ τὴν γενικῶς κρατοῦσαν παρ' αὐτῇ γνώμην, ἐπρόκειτο ὄχι μόνον νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης συμφορᾶς, ἀλλὰ καὶ νὰ φέρῃ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα εἰς τὰς σταφιδοδόρους ἐπαρχίας. Εἶχε πάθει ἀληθῆ παραζάλην ὁ σταφιδικὸς κόσμος τότε. Οἱ ὑπὲρ τοῦ Μονοπωλίου «πράκτορες» διεδοκούλουν αὐτὸν ὑποσχόμενοι «λαγούς με πετραχειλία»,

κατὰ τὴν κεινὴν ἔκφρασιν, ὅργανα δὲ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων τοῦ Γούναρη περιερχόμενα τὰ σταφιδοπαραγωγὰ χωρία, διέδιδον ὅτι ὁ Γούναρης, ἀντέδρα κατὰ τῆς συμβάσεως, διὰ τὰ ἐπιτύχη τὴν ὑπὸ τῶν ἀποτελούντων τὰς εἰσβολομηχανικὰς ἐταιρείας ἐξαγορὰν τοῦ περισσεύματος τῆς περυσινῆς ἐσοδείας καὶ τοῦ προτόντος τῆς ἐφετεινῆς, εἰς τιμὰς εὐθυσίας, τῶν ὁποίων ἦτο, κατ' αὐτοὺς, ... ὄργανον!

Ἀλλὰ πόσον ἐπλανήθη ὁ σταφιδικὸς κόσμος θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης περαιτέρω· ἀποτέλεσμα ὅμως τῆς τοιαύτης προπαγάνδας καὶ τῆς κατὰ τοῦ Γούναρη ἐξεγέρσεως αὐτοῦ, ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὰς ἐπομένους βουλευτικὰς ἐκλογὰς ἀποτυχία τοῦ ἐκλεκτοῦ ἀντιπροσώπου τῶν Πατρῶν.

* *

Τὸν Δημήτριον Γούναρην διεδέχθη ἐπὶ τὸ θῆμα ὁ βουλευτὴς Μεσολογγίου Λεων. Δεληγιώργης, ὅστις κατὰ τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς Βουλῆς (Α'. Σύνοδος ΙΣΤ'. περιόδου, συνεδρίασις ΟΗ'.) εἶπε τὰ ἑξῆς ἐν περιλήψει :

Α. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ.— «Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Γούναρη, καλὸν εἶνε ἵνα ἡ Κυβέρνησις ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἑταιρείας τοῦ Μονοπωλίου ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Γούναρη ὑποδειχθέντων τρωτῶν μερῶν τῆς συμβάσεως ταύτης ἵπως εἰ δυνατόν ἐπιτύχῃ βελτίωσιν τούτων. Καὶ προέτεινε τὴν διακοπὴν τῆς συζητήσεως.»

Αἱ κρίσεις τοῦ τύπου

Σύσσωμος σχεδὸν ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος διεφύλαξεν τὰς εὐμενεστέρους τῶν κρίσεων ἐπὶ τῆς μνημειώδους ἐκείνης ἀγορεύσεως. Αἱ παρατιθέμεναι κατωτέρω περικόποι εἶναι ἱκαναὶ διὰ τὰ σχηματισθῆναι ἀκριβῆς γνώμην περὶ τῆς παραχθελῆς ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Δημ. Γούναρη ἐντυπώσεως :

«Ἐστία» 18 Μαΐου 1903

«Ὁ εἰσηγητὴς χθὲς ἦτο ὁ κ. Δ. Γούναρης. Εἰσηγητὴς δὲ κατ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, διότι ὅντως ὁ ἐκ Πατρῶν βουλευτὴς ἦτο ἐκεῖνος ὅστις καὶ ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς δύναται μὲ τὴν χθυσινὴν τοῦ ἀγορεύειν νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰσαγωγὴν τὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς συμβάσεως.

Δύο ὥρας καὶ πλέον διήρκεσεν ἡ ἀγόρευσις τοῦ καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν περὶ τῶν ὁλοῦ τὴν παρακολούθησαν μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Ὁ κ. Γούναρης πρῶτον ἀνέπτυξε τὰ μέτρα τὰ ὅποια κατὰ τὴν γνώμην τοῦ πρέπει νὰ ληφθῶσι διὰ τὴν ἐφετεινὴν ἐσοδεῖαν καὶ τοῦτο θεωρεῖ πρωτίστως ἀναγκαῖον διὰ τὰ συζητηθῆναι ἢ σύμβασιν ἀνευ πίεσεως. Πίσιν δ' ἐννοεῖ οὐχὶ τὰς διὰ τηλεγραφημάτων ἐπιτακτικὰς ἐντολάς, ὑπεράνω τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ ἴσταται τὸ φρόνημα τῶν βουλευτῶν, ἀλλὰ τὴν πίεσιν τὴν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων προερχομένην καὶ ἐπηρεάζουσαν τὴν ἐλευθερίαν συζητήσεων.

Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς συμβάσεως ὁ κ. Γούναρης ἤρχισεν ἀναλύων τὰ λευκὰ καὶ τὰ μαῦρα μέρη αὐτῆς. Τὰ μαῦρα μέρη ἐνεποίησαν τοιαύτην ἐντύπωσιν ὥστε δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπεσκέασαν τὴν λευκότητα τῆς συμβάσεως.

Εἰς τὴν σταφιδικὴν τρικυμίαν ἥτις ἐνέσκηψε κατ' αὐτὰς, ὁ κ. Γούναρης χθὲς ἦτο ὁ πρῶτος «καπετάνιος» ὅστις ἐστριψε τὸ πελαγωμένον σταφιδικὸν καράβι ἀπὸ τὸν σκόπελον τῆς συμβάσεως, διὰ τὰ τὸ ὁδηγήσῃ πρὸς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας.

Ἐνὰς καπετάνιος εὐγλωττος, σαφής, κάτοχος τοῦ θέματος ὅστις ἐπὶ δύο ὥρας ὁμιλῶν δὲν ἐκούρασεν οὔτε ἐπὶ στιγμὴν τὸ ἀκρατήριόν του. Θέλετε τώρα τὴν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Γούναρη;

Ὅταν μετὰ μικρὰν διακοπὴν τῆς συνεδριάσεως ἦλθεν ἡ σειρά τοῦ κ. Δεληγιώργη νὰ ὁμιλήσῃ ὁ ἐκ Μεσολογγίου πολιτευτὴς εἶπεν ὅτι μετὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Γούναρη ἡ συζήτησις πρέπει ν' ἀναβληθῇ διὰ τὰ ἔλθῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τροποποίησιν τῶν ὁρῶν τῆς συμβάσεως ὑπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ὅποιον ὑπέδειξεν ὁ κ. Γούναρης!

Καὶ ἡ συνεδρίασις ἐλύθη... Διελύθη δὲ καὶ τὸ μείδιμα ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ παρακολουθοῦν-

τος τὰς ἀγορεύσεις ἐκ τοῦ διπλωματικοῦ θεωρείου κ. Δ. Δεληγιάννη—(ἀντιπροσώπου τῶν ξένων κεφαλαιούχων)—ὁ ὁποῖος χθὲς ἦτο ὀλίγον..... ὡχρότερος».

«Ἄστν» 18 Μαΐου 1903 (κύριον ἄρθρον)

«Ἀπὸ χθὲς ἡ Βουλὴ ἐπελήφθη τῆς συζητήσεως τῆς συμβάσεως τοῦ Μονοπωλίου. Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ βουλευτὴς Πατρῶν κ. Δημ. Γούναρης. Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὁρῶν τῆς συμβάσεως ἤρξατο μετὰ πολλῆς συνέσεως καὶ ἡρεμίας, ὀφειλομένης εἰς τὴν ἐμβρίθειαν τοῦ ἐκ Πατρῶν πολιτευτοῦ....

«Ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Γούναρη, ὅστις ἀποκαλύπτεται «αὐθεντία» ἀπὸ τῶν σταφιδικῶν ζητημάτων καὶ ὅστις ἠκούσθη μετ' ἐξαιρετικῆς προσοχῆς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν περὶ τῶν τῆς Βουλῆς, ἐξάγομεν καὶ τοῦτο τὸ σπουδαιότερον συμπέρασμα, ὅτι, ἐξασφαλισμένου τοῦ σημερινοῦ ἀποθέματος δι' οὗ τρόπου οὗτος ὑποδεικνύει, ἡ σύμβασιν τοῦ Μονοπωλίου καὶ ἐὰν ψηφισθῇ κατὰ τὴν παρούσαν σύνοδον τῆς Βουλῆς, δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ἐσοδεῖαν ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ 1904.

«Τοῦ κ. Γούναρη ἡ λογικὴ καὶ ἁρὰ εἰς ἐπιχειρήματα ἀγορεύσεως, ἐλπίζομεν ὅτι ἀναγινωσκόμενη παρὰ τῶν σταφιδικῶν πληθυσμῶν θὰ καταστήσῃ ὀλίγον τὰ ἐξηρηθισμένα νεῦρά των καὶ θὰ ἐπαναφέρῃ τὴν γαλήνην....»

«Καιροὶ» 19 Μαΐου 1903 (κύριον ἄρθρον)

Ἡ εὐθεΐα ὁδός.

«Εὐτυχῶς ἐν τῇ συζητήσει τῆς συμβάσεως τοῦ σταφιδικοῦ Μονοπωλίου ἐχάραξε τὴν εὐθεΐαν ὁδὸν ὁ ἐκ Πατρῶν βουλευτὴς κ. Δημ. Γούναρης. Ἀνὴρ εὐπαιδευτος, νοήμων, ἐήτωρ εὐφραδῆς, συνδυάζων μετὰ τῆς εὐφραδεῖας τὰ λογικὰ ἐπιχειρήματα, ἀπεδείχθη εὐθύς ἀπὸ τῆς ἐμφανισέως του εἰς τὸ Βουλευτήριον μέλος τοῦ Κοινοβουλίου διακεκριμένον καὶ ὑπέροχον, Κρείσσων παθῶν, συζητεῖ καὶ διαπραγματεύεται τὰ ἀντικείμενα τῶν Κοινοβουλευτικῶν συζητήσεων μετ' εὐφραδοῦς λογικῆς, ὅτε πείθει καὶ εὐαρεστεῖ, ἐμπνέει δὲ εἰς τοὺς ἀκροατὰς τὴν ἰδέαν τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς Κοινοβουλευτικῆς εὐκοσμίας. Οὕτω ὁ βουλευτὴς κ. Γούναρης, κατὰ τὴν προχθυσινὴν ἀγόρευσίν του ὑπέδειξε τὰ τε πλεονεκτήματα καὶ τὰ μειονεκτήματα αὐτῆς, πείσας τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ, καταστήσας δὲ ὁμόφρονάς του τὸν κ. Δεληγιώργην συστήσαντα τὴν μεταρρυθμίσιν τῆς συμβάσεως κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ κ. Γούναρη, καὶ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὑποσχεθέντα νὰ συννηροθῇ μετὰ τῶν συμβαλλομένων Ἀγγλων ὅπως μεταρρυθμισθῇ ἡ σύμβασις κατὰ τὰ ὑποδειχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Γούναρη.»

Τὸ «Ἄστν» 19 Μαΐου 1903 (κύριον ἄρθρον)

Φῶς ἐκ τῆς συζητήσεως.

«Ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι καὶ μόνῃ τοῦ κ. Γούναρη ἡ ἀγόρευσις ἤρκεσε νὰ φέρῃ εἰς συνείδησιν τῆς σοβαρότητος τοῦ κινδύνου τοῦς ἐκ τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν βουλευτὰς καὶ νὰ διασπουροῦνται καὶ ἐκ τῶν δύο περὶ τῶν τοῦ βουλευτηρίου ἐκφράσεις δισταγμοῦ καὶ ἀμφιβολιῶν περὶ τοῦ συμφέροντος τοιαύτης συμβάσεως.»

«Νεολόγος Πατρῶν» 19 Μαΐου 1903 (κύριον ἄρθρον)

«Αἱ πρῶται λάμπει τῆς ἀληθείας»

«Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Γούναρη, ἃς ἔλθουν τώρα οἱ ἐμπρησταί, οἱ ὀχλαγωγοί, οἱ δημοκράτοι, οἱ διοργανωταὶ τῶν συλλαλητηρίων, νὰ ὁμιλήσουν ἀκόμη μίαν φορὰν ἐν ὀνόματι τῶν παραγωγῶν. Οἱ ἀληθεῖς κτηματῆται ἃς ἴδουν τώρα τίνες ὑπεστήριζον τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἔθνους καὶ τίνες ἀπεπειρώντο νὰ παραδώσουν τοὺς κτηματίας εἰς μίαν τυραννικὴν εἰκοσαετίαν...»

Πολλοὶ βουλευταὶ ἔμειναν κατάπληκτοι.

«Ο Πετροπουλάκης εφώναξε: ὡς κάμουν τώρα συλλαλητήρια.

«Ο Κουντουριώτης εἶπεν: Αὐτὰ εἶνε τερατώδη.

«Ο Παπαλέξης εἶπε: Δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῆτε τοιαύτας διαπραγματεύσεις.

«Ο Δεληγεώργης ἐπρότεινε ἀναβολὴν καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ὑπεστήριξεν ὅτι πρέπει ν' ἀκουσθῶσιν ὅλοι αἱ γινῶμαι διὰ τὰ ἔλθῃ ἐφ' ἅπαξ εἰς μίαν συνεννόησιν. Δὲν διελύθη ἀκόμη τὸ σκότος, ἀλλ' ἡ χαρὰν ἤρξατο καταυγάζουσα τὰς κορυφάς. «Ο κ. Γούναρης ἔρριψε δέσμην φωτεινῶν ἀκτίνων ἢ ὅποια θὰ διαλύσῃ τὴν ἀχλὺν καὶ θὰ ἐξορίσῃ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀκολασίαν τῶν ὑποκριτῶν. Παρὰ τοῦ κ. Γούναρη προσδοκῶμεν ἐν κτύπημα ἀποτελεσματικώτερον. Καὶ ἡ ἐπιστήμη τοῦ παρέχει ὀπλισμὸν τέλειον. ».

«Ο Δημ. Δεληγιάννης ἀντιπρόσωπος τῶν Ἀγγλῶν κεφαλαιούχων τῶν υποβαλόντων τὴν πρότασιν περὶ Μονοπωλίου τῆς σταφίδος, ἐρωτηθεὶς πῶς ἔκρινε τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Δημ. Γούναρη, εἶπε τὰ ἑξῆς εἰς συντάκτην τοῦ «Σκρίπ» (19 Μαΐου 1903).

— «Ἡ ἐντύπωσίς μου ὡς πρὸς τὴν εὐφράδειαν τοῦ κ. Γούναρη εἶνε ἀρίστη. «Ο κ. Γούναρης ἔχει κατανοήσει θεδαίως κάλλιστα τὴν συγκρότησιν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰς θάσεις καὶ τὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν στηρίζεται αὕτη. Διηκρίνησεν ἐπὶ τέλους τὴν νεφελώδη αὐτὴν λέξιν «μονοπωλίον» τὴν ὅποιαν οἱ πολέμοι τῆς συμβάσεως προσεπάθησαν νὰ παραστήσουν τὸσον τρομικτικὴν. . . . »

«Νεολόγος Πατρῶν 20 Μαΐου 1903»

«Ο Δημ. Γούναρης μεταδὸς ἐκτάκτως εἰς Πάτρας καὶ ἐπιστρέφων τὴν ἐσπέραν τῆς 19 Μαΐου εἰς Ἀθήνας, ἐδέχθη εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν φίλον του ὅστις τῷ ὑπέβαλε τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις :

— Εἶνε ἀληθὲς κύριε Γούναρη, ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἐπιτροπῆς ἤλθοτε εἰς διάστασιν μετὰ τοῦ κ. Δημ. Δεληγιάννη;

— Ναί, αὐτὸ εἶνε ἀκριβές. «Ο κ. Δ. Δεληγιάννης εἰς πρότασίν μου περὶ τροπολογίας τινὸς τῆς συμβάσεως μοι εἶπεν: Κύριε Γούναρη, πρέπει νὰ εἰσθε εὐχαριστημένος διότι ἐρχόμεθα νὰ δώσωμεν ἕνα κομμάτι ψωμί εἰς τοὺς πεινῶντας πληθυσμούς σας. Τοῦτο μ' ἐξώργισε ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐξεδίωξα σχεδὸν τῆς αἰθούσης τὸν κ. Δεληγιάννην.

— Ἄλλο ἐπεισόδιον συνέβη μετὰ τὸ ὅμιλόν καὶ τοῦ κ. Δεληγιάννη;

— Μάλιστα! Ἄλλοτε πάλιν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς συμβάσεως, εἶπον εἰς τὸν κ. Δεληγιάννην ὅτι σύμβαιεν ὑπὸ τοιούτους τερατώδεις ὅρους οὐδέποτε θέλω ἀποδεχθῆ καὶ ἂν ἀκόμη μὲ ἀπειλήσουν ὅτι θὰ λιθοβοληθῶ.

— Ἐν τέλει ὁ κ. Γούναρης ἐχαρκτήρισεν ὡς ἑξῆς τὴν στάσιν τοῦ λαοῦ :

— Ὁμοιάζει τὸν ἰδιοκτήτην ἐκείνον ὅστις ἐνῶ ἀναθίττει εἰς τινὰ τὴν πώλησιν τῆς οἰκίας του καὶ οὗτος ἔρχεται εἰς συμφωνίαν μετὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ὅπως τὴν ἀγοράσῃ ἀντὶ 40 χιλιάδων δραχμῶν, παρουσιάζεται αἰφνης ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας καὶ λέγει εἰς τὸν ἀγοραστήν :

— Ὅχι, ὄχι! 40 χιλιάδας ὅπως σοῦ λέγει αὐτὸς ὁ ἀχρεὺς, ἀλλὰ μόνον 20 χιλιάδας δραχμὰς νὰ τὴν ἀγοράσῃς.

Τοιοῦτον χαρακτηρισμὸν δίδω εἰς τὴν σημερινὴν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων.»

Ἐτονίσσαμεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ στάσις τοῦ Γούναρη δεινῶς παρεξηγηθεῖσα ὑπὸ τῶν σταφιδικῶν πληθυσμῶν συσκοτισμένου ὑπὸ τῆς ἀνιέρου προπαγάνδας τῶν ὑπὲρ τοῦ μονοπωλίου ἐνδιαφερομένων ἐδημιούργησε ρεῦμα δυσμενείας κατ' αὐτοῦ τοιοῦτον, ὥστε ὅταν ἀνηγγέλθη εἰς Πάτρας ἡ ἀγόρευσις του περὶ Μονοπωλίου, ὁμᾶς πολιτῶν ἐλιθοβόλησε τὴν οἰκίαν του καὶ ἔθραυσε τοὺς θελοπίνακας αὐτῆς. Ἡ μεγάλη καὶ καταπλήθυσσα δημοτικότης ἐχαλαρώθη, οἱ θαυμασταὶ του ἠδυνάτου νὰ ἐξυμνοῦν τὰς ἀρετάς του καὶ ἡ μετέπειτα ἐπὶ τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς ἀγόρευσις του δι' ἧς ὑπεστήριξε τὴν ἀνάγκην θυσιῶν τοῦ λαοῦ ὅπως δημιουργήσῃ ἡ Ἑλλάς στρατὸν σεδαστόν, χαρακτηριθεῖσα ὡς

ἀπορρέουσα ἐκ διαθέσεων ἐπιβολῆς ἀγρίων φόρων ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἡμαύρωσιν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν δημοτικότητά του ὥστε κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Φεβρουαρίου 1905 ἡ ἐπαρχία Πατρῶν ἠρνήθη εἰς τὸν Γούναρη τὴν τιμὴν γ' ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἄλλ' ἐπέπρωτό ἡ τύχη τοῦ Μονοπωλίου νὰ εἶνε οἰκτρά. Ἐνῶ μετὰ τὴν μακρὰν ἐπὶ τῆς συμβάσεως συζήτησιν ὁ ἀειμνηστος Πρωθυπουργὸς Θεόδωρος Δεληγιάννης, παρέκάλεσε τοὺς ἐνδιαφερομένους βουλευτὰς τῶν σταφιδόφρων ἐπαρχιῶν καὶ τοὺς λοιποὺς εἰδικοὺς νὰ τῷ ὑποβάλωσι σημειώματα ἐπὶ τῶν παρατηρήσεών των, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ περαιώσις τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐταιρείας, ἐπὶ τῶν αἰ διακοινώσεως τῶν Πρεσβευτῶν Ἀγγλίας, Γερμανίας καὶ Ὀλλανδίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν δι' ὧν διεμαρτύροντο κατὰ τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως ὡς ἀντικειμένων εἰς τὰς ὑφισταμένας τότε ἐμπορικὰς συμβάσεις. Ἡ ἀναβολὴ τῆς λύσεως τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος διὰ τῆς συστάσεως τοῦ Μονοπωλίου ἐπέφερε τὴν δυσχέρειαν ὁμάδος βουλευτῶν τῆς πλειοψηφίας (1) ὑπερμάχων τοῦ Μονοπωλίου καὶ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 12ης Ἰουνίου 1903 (2) ἡ Βουλὴ ἐξέφρασε τὴν δυσπιστίαν της πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἣτις καὶ παρητήθη τὴν ἐπομένην. Ἐσχηματίσθη Κυβέρνησις ὁπὸ τὸν Γεώργιον Θεοτόκην ἣτις ἐπηγγέλθη τὴν διὰ διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων ἐπίτευξιν τῆς ἄρσεως τῶν κωλυμάτων πρὸς ἐπιτυχὴ λήξιν τῶν διαπραγματεύσεων τῆς συστάσεως τοῦ Μονοπωλίου. Ἄλλ' ἡ ἀγανάκτησις ἢ προκληθεῖσα παρὰ τῷ σταφιδικῷ κόσμῳ ἐκ τῆς ματαιώσεως τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως ἐπέφερε τὰς ταραχὰς τοῦ Πύργου (ἡ περίφημος στάσις τῆς Μπαρμπάσαινας) καὶ ἡ Κυβέρνησις Θεοτόκη μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν διὰ τῆς βίας κατέλιπε τὴν ἀρχήν. (25 Ἰουνίου). Ἐσχηματίσθη Κυβέρνησις ἐκ τῆς μειοψηφίας ὑπὸ τὸν ἀειμνηστον Δημήτριον Γ. Ράλλην τὸ πρῶτον ἀναλαμβάνοντα τὴν Κυβέρνησιν τῆς χώρας, ἣτις ὑπεστηρίχθη εἰς τὸ ἔργον της ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας Θεοτόκη καὶ τοῦ Δεληγιαννικοῦ κόμματος. Ἡ νέα Κυβέρνησις ἐπηγγέλθη τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Νόμων καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς τάξεως δι' ὅλων τῶν μέσων καὶ τὴν μέριμναν αὐτῆς πρὸς λύσιν τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος. Τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ράλλη διεδέχθη καὶ πάλιν Κυβέρνησις Θεοτόκη ἣτις ὑπέβαλεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων νομοθετημάτων της τὰ ὅποια ἀπέδλεπον κυρίως εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους καὶ τὴν δημιουργίαν ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ στόλου, καὶ τὸ σταφιδικὸν νομοσχέδιον, ὅπερ σκοπὸν εἶχε τὴν διὰ τῆς σταφιδικῆς Τραπεζῆς εἰς τὴν ἥρχειο ἀρωγὴς ἢ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς χορηγοῦσα δάνειον, ἐξαγορὰν τοῦ «πλεονάσματος» τῆς παραγωγῆς, σύστημα ὑποδειχθὲν κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς συμβάσεως τοῦ Μονοπωλίου συζήτησιν, ὑπὸ τοῦ Δημ. Γούναρη, ὅταν ὑπεστήριξεν αὐτὸς ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς συμβάσεως κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἦτο ἀμφίβολος. Διὰ τοῦ ἰδίου σταφιδικοῦ νομοσχεδίου ἀπηγορεύοντο αἱ νέαι φυτεῖαι καὶ ἐμβολιασμὸς ἀμπέλων εἰς σταφιδάμπελους καὶ ὠρίζοντο, ποινὰι, αὐστηραὶ εἰς τοὺς παραβάτας.

Ἐπεμείναμεν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν λεπτομερῆ παράθεσιν ὅλου τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ζητήματος τοῦ Μονοπωλίου τῆς σταφίδος καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ στάσεως τοῦ Δημ. Γούναρη,

(1) Ἡ ὁμάς τῶν 17 ὑπὸ τὸν βουλευτὴν Κοκκίνην.

(2) Ἐπίσημα πρακτικά Α'. ἐκτάκτου Συνόδου 15ης Περιόδου.

διότι ἡ γένεσις τοῦ ζητήματος ἐκείνου παρέσχε εἰς τὸν ἀειμνήστον ἄνδρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐμφανίσῃ τὴν ἀφθαστον αὐτοῦ ἀρετήν, χάριν τῆς διαφυλάξεως τῆς ὁποίας ἡδιαφόρησε καὶ πρὸς τὴν ἀπειληθεῖσαν δημοτικότητά του καὶ πρὸς τὸ κομματικὸν αὐτοῦ συμφέρον, τὴν εἰλικρινῇ αὐτοῦ στοργὴν πρὸς τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τοῦ σταφιδικοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀπεριόριστον αὐτοῦ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς δημαγωγοὺς καὶ τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τοῦ λαοῦ, ἕξ ἄλλου τὸ ζήτημα τοῦ Μονοπωλίου καὶ ὁ κατὰ τῆς συμβάσεως ἐκείνης ἀγὼν τοῦ Δημ. Γούναρη συνετέλεσαν ὥστε ἡ φήμῃ τοῦ νεαροῦ πολιτευτοῦ τῶν Πατρῶν νὰ καταστῇ πᾶν ἐλλήνιος, ἔκτοτε δὲ ἤρχιζε σχηματιζομένη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἡ γνώμη ὅτι ὁ Δημήτριος Γούναρης ἦτο προωρισμένος νὰ διαδραματίσῃ πρωτεύοντα ρόλον ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ τῆς χώρας.

Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ

Ἡ Βα Σύνοδος τῆς Βουλῆς τῆς 127. Περιόδου (Δεκέμβριος) εὗρσκει τὸν Δημήτριον Γούναρη. ἓνα τῶν ἐκλεκτῶν φίλων τοῦ Θεοτοκικοῦ Κόμματος. Τὴν 15ην Δεκεμβρίου ἐξελέγη μέλος τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ἐπιτροπῆς, καὶ τὴν 20ην Φεβρουαρίου 1904 λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως Θεοτόκη κηρύσσεται ὑπὲρ αὐτῆς, ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῶν προκατόχων Κυβερνήσεων.

Ἡ ἀγόρευσις αὕτη τοῦ Δημητρίου Γούναρη, μετὰ τὰς δύο προηγουμένας ἐπὶ τοῦ σταφιδικοῦ, τὸν ἀνεκλήρυξε ὡς ἓνα τῶν πλέον εἰδικῶν οἰκονομολόγων τοῦ κόσμου ὁλοκληρίου καὶ τὸν ἐπέδωκαν ὡς οἰκονομολογικὴν αὐθεντίαν. Δογματιστής, διατυπῶν δόγματα οἰκονομικὰ πρωτότυπα καὶ αὐτόχρημα σοφά, ἀπτόμενος τῶν πραγμάτων καὶ ἐξετάζων αὐτὰ μετὰ ὀξυνοίας ἀξιοθαυμάστου καὶ ἐκθέτων αὐτὰ μετὰ τὴν χειμαρῶδη ἐκείνην εὐγλωττίαν, ἥτις τὸν διέκρινε, εἰς παρομοίας περιστάσεις, καθὼς καὶ τὴν ἰσχυρὰν πρωτοτυπίαν τῶν γνώμων του, τὴν μεταφέρουσιν τοὺς ἀκροατὰς του εἰς ἄλλον ἀγνωστον εἰς τοὺς Ἕλληνας πολιτικὸν κόσμον, ἦρεν ἀληθῆ ὑπλάμβον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ἡ προσοχὴ δὲ τοῦ Καινοβουλίου καὶ τῶν ἀκροατηρίων, καὶ τὰ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα ἅτινα ἐπεσφράγισαν τὴν ὥραν καὶ σαφῆ ἀγόρευσίν του, ἀπετέλουν διὰ τὸν Γούναρη τὴν ἐναργεστέραν ἀπόδειξιν ὅτι αἱ γνώμαι του αὐταὶ ἀπήχουν εἰς τὴν λαϊκὴν ἐπιδοκιμασίαν καὶ ὅτι τῆς ἀξίας του ἐλάμβανε σημειώσιν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἐν καιρῷ. Ἀποτελεῖ ὅμως ἡ ἀγόρευσις αὕτη καὶ τὴν τρανωτέραν ἀπόδειξιν περὶ τῆς προνοίας τῶν προεδνιζελικῶν Κυβερνήσεων πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν κατηγορηματικὴν διάψευσιν ἐκείνων, οἵτινες ἀναλαβόντες νὰ ἡγήσασθαι τοῦ Κράτους μετὰ τὸ 1910 ἐφρόντισαν νὰ δημιουργήσουν μετὰ τοὺς εὐκλείεις καὶ ἐνδόξους πολέμους τοῦ 1912—13 παρὰ πολλοὺς τὴν πλάνην, ὅτι ἐκεῖνοι ὑπῆρξαν οἱ ἐργάται τοῦ νικηφόρου στρατοῦ ὅστις ἐτίμησε τὴν Πατρίδα εἰς πεδία τῶν περιδόξων μαχῶν καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀπελευθέρωσιν Ἑλληνικῶν χωρῶν υποδούλων εἰς τὸν προαιώνιον ἔχθρον. Σφτερισταὶ πάντοτε τῆς μερίμνης καὶ τῆς προνοητικότητος καὶ τοῦ ἐνθέου ζήλου τῶν παλαιῶν πολιτικῶν ὑπὲρ τῆς ἀναδιοργάνωσεως τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, δὲν ἐσεδάσθησαν οὔτε τὴν πρόσφατον ἱστορίαν τοῦ τόπου....

Ἡ ἀγόρευσις αὕτη τοῦ Δημ. Γούναρη ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῇ μεγάλων οἰκονομικῶν διδαγμάτων, ἐκτὸς τῆς ὑπερόχου διαλάμψεως τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς συνέσεως τοῦ ἀειμνήστου πολιτικοῦ ἀνδρός, εἶναι ἀρκετὰ χρήσιμος σήμερον ὅτε ἐπιδιώκονται οἰκονομικαὶ διὰ τῆς περικοπῆς θέσεων καὶ τῆς συμπτύξεως ὑπηρεσιῶν, διότι διδάσκει ποῖαι ζημίαι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προκύβουν ἐὰν αἱ τοιαῦται οἰκονομικαὶ γίνοντο ἀμελετήτως καὶ ἐκ τοῦ

προχείρου. Ὀλόκληρος ἡ πολύκροτος ἐκείνη ἀγόρευσις τοῦ Δημητρίου Γούναρη, ἔχει ὡς ἔξης ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν.

«Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ὑπάρχει, κύριοι δουλευταί, ἐν τῇ προκειμένῃ συζητήσει ἐν σημείον, περὶ τὸ ὅποιον εὐτυχῶς εἴμεθα πάντες σύμφωνοι. Τὸ σημείον τοῦτο εἶναι ἡ ἀνάγκη ἡ ἀπόλυτος τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ἀναδιοργάνωσεως τῆς χώρας ἡμῶν. Ὅντες δὲ ἐν τούτῳ σύμφωνοι, δὲν ἀποφαινόμεθα γνώμην περὶ πράγματος ἐκ τῆς ἡμετέρας θελήσεως ἡρτημένον, ἐκ τῆς θελήσεως ἐκείνων, κατ' ἐντολὴν τῶν ὁποίων εὐρισκόμεθα ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἀλλὰ βεβαιούμεν ἀπλῶς ἐπιταγὴν ὑπερτέραν καὶ ἡμῶν, ὑπερτέραν καὶ τῶν ἐντολέων ἡμῶν βεβαιούμεν ἐπιταγὴν ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς ἐξελέξεως τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου ἡμῶν, τῆς ἐποίας ἡ συναίσθησις καὶ παρ' ἡμῖν ὑπάρχει πλήρης, καὶ παρὰ τοῖς ἐντολεῦσιν ἡμῶν ὑπάρχει ἐπίσης ἀρτία.

Δὲν καλούμεθα ἡμεῖς ἤδη ν' ἀποφασίσωμεν ἂν ἡ γωνία αὕτη τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρέπει ν' ἀνυψωθῇ στρατιωτικῶς καὶ ναυτικῶς εἰς τὸ ἐπίπεδον ἐκεῖνο, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατόν νὰ ἀτενίσῃ μετ' ἐλπίδων εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ ἱστορικοῦ προορισμοῦ αὐτῆς. Ἡμεῖς καὶ οἱ ἐντολεῖς ἡμῶν δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ αἰσθανώμεθα τὴν ἐπιταγὴν, τὴν ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἀπορρέουσιν ἐπιταγὴν, τὴν ὁποίαν διεβίδασεν εἰς ἡμᾶς ἱστορία αἰώνων, καὶ τὴν διεβίδασεν ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην, διὰ τὴν ἀποδώσωμεν, ἂν μὴ συντετελεσμένην, τοῦλάχιστον μὴ ἡλαττωμένην, εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ μᾶς διαδεχθῶσιν.

Ὅντες λοιπὸν σύμφωνοι πάντες περὶ τὸ σημείον τοῦτο, δὲν ἀποφαινόμεθα γνώμην, ἀλλ' ἐκδηλοῦμεν τὴν συναίσθησιν τῆς ἱστορικῆς ἐπιταγῆς, ἡ ὁποία μᾶς ἐμπνέει.

Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως τούτου ἀμέσως προβάλλει τὸ ζήτημα, διὰ τίνων πόρων, διὰ τίνων μέσων θὰ κατορθωθῇ ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ αὕτη διοργάνωσις τοῦ τόπου; Καὶ ἀμέσως ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος τούτου ἐμφανίζεται ἡ διαφωνία μετὰ τῶν δύο πτερύγων. Καὶ λέγει ἡ μία: «Ἰκανοποιήσατε τὴν ἀνάγκην (τὴν ὁποίαν καὶ αὕτη ὡς ἐπιτακτικὴν ἀναγνωρίζει) διὰ τῶν πόρων, τοὺς ὁποίους μέχρι τοῦδε λαμβάνετε παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἄν οἱ πόροι οὗτοι εἶναι διατεθειμένοι εἰς ἄλλας ἀνάγκας, περικόψατε τὰς διαθέσεις ταύτας, περικόψατε αὐτὰς μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ ἐπαρκῶσι καὶ εἰς τὰς νέας ἀνάγκας, τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ἀναδιοργάνωσις τῆς χώρας». Εἰς τοῦτο ἡ ἐτέρα πτέρυξ, ἡ κυβερνώσα, ἡ φέρουσα τὴν εὐθύνην, ἀπαντᾷ: «Μοι εἶναι ἀδύνατον. Μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ περικόψω ἐπὶ τοσοῦτον τὰς διαθέσεις, εἰς ἃς προορίζονται τὰ χρήματα, ἅτινα ὡς κυβερνήτης λαμβάνω παρὰ τῆς παραγωγῆς, ὥστε νὰ ἐπαρκέσω εἰς τὴν κάλυψιν τῶν νέων δαπανῶν, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιτακτικὴ αὕτη ἀνάγκη, τὴν ὁποίαν καὶ ὑμεῖς συνομολογεῖτε».

Βεβαίως, κύριοι, οὐδεὶς θὰ ὑπάρξῃ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐνδοιάσῃ μετὰ τῶν δύο τῶν ὁδῶν. Ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὴ ἡ ὁδὸς τῆς περικοπῆς, τῆς μέχρι τοῦδε διατεθείας τῶν παρὰ τοῦ λαοῦ εἰσπραττομένων πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς νέας ἐπιτακτικῆς τῆς ἀνάγκης, οὐδεὶς θ' ἄρνηθῃ ν' ἀκολουθήσῃ αὐτήν. Βεβαίως οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ περικοπῶσι τὰ ἑκατομμύρια, τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὰς νέας διαθέσεις, οὐδεὶς θὰ ἐδίσταζε νὰ προδῇ εἰς τὴν περικοπὴν, πρὸ παντός δὲ οὐδεὶς θὰ κόμματα πολιτικὸν ἤθελεν ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, καίτοι εὕρισκον τὰ ζήτου κα μέρη διὰ τῆς τοιαύτης περικοπῆς τῆς μέχρι τοῦδε διαθέσεως τῶν εἰσπραττομένων πρὸς τοῦ λαοῦ χρημάτων, ἵνα εἴπῃ πρὸς αὐτόν: «Θέλω νὰ ἐπαυξήσω τὰ δάρη σου». Διότι τὸ κόμμα τοῦτο τὸ πολιτικόν, οὕτω πράττον, δὲν δύναται παρὰ νὰ ὑποστῇ μείωσιν τῆς δημοτικότητός του. Δὲν βλέπω δὲ διὰ τίνα λόγον ἐν κόμμα πολιτικὸν θὰ θελήσῃ νὰ ὑποστῇ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὀνομάζομεν καὶ θεωροῦμεν πολιτικὴν θλάδην, καὶ εἰς τὸ ὅποιον παρι-

ὅποιον δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἀπλῶς δι' ὑποβολῆς νομοσχεδίων βασιζομένων ἐπὶ μόνῃς τῆς οἰκονομικῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων.

Πᾶν τοιοῦτον νομοθέτημα πρέπει πρὸ παντὸς ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν τελειότεραν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας, χωρὶς νὰ παραβλέπηται ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ μελετώμενου συστήματος καὶ τὸ ὀλιγοδαπανώτερον αὐτοῦ. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐξοικονομήσεως δι' ἀναδιοργανώσεως ἡ Κυβέρνησις ἐμφανίζεται ἐνώπιον ἡμῶν, προβάλλουσα νομοθετήματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐξοικονομεῖ ποσὸν δρχ. 2.000.000, ποσὸν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἐπὶ ποσοῦ δρχ. 43.000.000.

Φοβοῦμαι, Κύριοι, —καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκδηλώσω ἐν πάσῃ εὐλι-
κρινεῖα τὸν φόβον μου τοῦτον πρὸς ὑμᾶς—ὅτι τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Πο-
λιτεία θὰ θελήσῃ ν' ἀναδιοργανώσῃ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς, οὕτως ὥστε νὰ καταστῶσι
σύμμετροι πρὸς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας, νὰ καταστῶσι πράγματι ἐξυπηρετικαὶ τῶν
ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας, φοβοῦμαι μὴ τυχὸν εὐρεθῶμεν οὐχὶ πρὸ τῆς εὐχαρίστου θέσεως
νὰ ἐξοικονομήσωμεν ποσότητά τινα χρημάτων, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπαυξήσεως
τῶν δαπανῶν, διὰ νὰ καταστήσωμεν τὰς ὑπηρεσίας αὐτὰς πράγματι παραγωγικὰς, —το-
νίζω τοῦτα, —διὰ νὰ καταστήσωμεν τὰς ὑπηρεσίας αὐτὰς πράγματι παραγωγικὰς. Διότι
ἐγὼ δὲν παραδέχομαι, ὅτι οἰαδήποτε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, διαχειριζομένη τὰς τύχας
τοῦ τόπου, ἤθελεν ἐξ ἄλλου τινὸς λόγου προβῆ εἰς αὐξήσιν τῶν δαπανῶν οἰαδήποτε
ὑπηρεσίας. Ἐὰν μέχρι τῆς σήμερον ἐπῆλθεν αὐξήσις τῶν δαπανῶν, εἶναι τοῦτο φυσι-
κόν, διότι αἱ ὑπηρεσίαι ἀνελκύσονται ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τόπου καὶ τῶν
σχέσεων, τὰς ὁποίας ἐξυπηρετοῦσιν.

Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ βεβαιώσω τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν ἔχω, ὅτι
οὐδεμία Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, οὐδέποτε, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν πα-
ροχῶν, τὰς ὁποίας δύναται νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς φίλους τῆς, προσέθηκεν αὐξήσεις καὶ
ἐπολλαπλασίασε θέσεις, ὡς πολλοὶ ἰσχυρίζονται.

Ὁ πρὸ ὀλίγου κατελθὼν τοῦ βήματος ἀξιότιμος βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου (1)
διεβεδαίωσεν ἡμᾶς, ὅτι ἡ φορολογία ἐν Ἑλλάδι εἶναι μεγάλη. Ἐπὶ τούτῳ δὲν ἔχω διά-
φορον γνώμην. Εἶναι μεγάλη ὅχι τόσο κατὰ πρῶτον, διότι εἰς ἄλλα Κράτη εἶναι πολὺ
μεγαλύτερα, ἀλλ' εἶναι μεγίστη, κατ' ἀναλογίαν τοῦ πλούτου τῆς χώρας. Ἀλλ' ἐκεῖνο,
ἐπὶ τοῦ ὁποίου νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχή ἡ ὑμετέρα, ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον
νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μάθῃ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, εἶναι, ὅτι ἡ δαπάνη, ἡ ὁποία γίνεται
διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς γενεᾶς διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐργα-
ζομένων, παραγόντων καὶ εἰσφερόντων ὀλόκληρον τὴν μεγάλην, ὡς εἵπωμεν, φορολογίαν,
δηλαδή ἡ δαπάνη, ἡ ὁποία γίνεται διὰ τὴν διοίκησιν, ἐκπαίδευσιν, δικαιοσύνην, ἀσφά-
λειαν κλπ., αὕτη εἶναι μικρότερα παρ' ἡμῖν παρὰ ἐν οἰκονομικῇ κράτει...

Δ. ΤΣΙΤΣΑΡΑΣ. Δὲν ὑπάρχουν αὐτὰ. Ἰδανικὰ εἶναι αὐτὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Παρακαλῶ μὴ διακόπτετε.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ διαφωνήσω πρὸς τὸν
ἀξιότιμον συνάδελφον, τὸν εἰπόντα, ὅτι δὲν ὑπάρχουν αὐτὰ ἐν Ἑλλάδι, δεχόμενος, ἐννο-
εῖται, τὴν σχετικὴν ὑπερβολὴν ἐν ἐκείνῳ τὸ ὅποιον εἶπεν. Ἀλλὰ θὰ ἀπορήσω, καὶ βε-
βαίως θὰ συναπορήσω μετ' ἐμοῦ ὁ κ. συνάδελφος, ὅταν σκεφθῇ, πῶς εἶναι δυνατόν αὐτὸ
τὸ μὴ ὑπάρχον νὰ τὸ καταστήσωμεν ὑπάρχον, περικλύποντες τὸ ποσόν, διὰ τῆς δαπάνης
τοῦ ὁποίου εἶναι τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ὁ κ. συνάδελφος νὰ βεβαιῇ ἀπὸ

(1) Ὁ ἀείμνητος Δελγιώφης.

τῆς θέσεως ταύτης ἐνώπιον τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἔχει τίποτε
ἀπ' αὐτά. (Ραγδαῖα χειροκροτήματα).

Λέγω λοιπόν, ὅτι ἡ δαπάνη, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλεται ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὁ
σήμερον ζῶν, ἐργαζόμενος καὶ παράγων, ἵνα διὰ τοῦ Κράτους ἐξυπηρετήσῃ ἑαυτὸν, διὰ
νὰ διατηρήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐκείνας, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὰ σφάλ-
ματα ἢ τὰ ἀτυχήματα τοῦ παρελθόντος θὰ πληρώσῃ, παρέχων τ' ἀπαιτούμενα πρὸς ἐξυ-
πηρέτησιν τοῦ δημοσίου χρέους, καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος θὰ θεμελιώσῃ, διὰ τῆς
καταλλήλου ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων ἐκείνων, δι' ὧν θ' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν πραγματο-
ποίησιν αὐτῶν, ἡ δαπάνη αὕτη, ἥτις τελουμένη ὑπὸ τοῦ Κράτους εἶναι, οὕτως εἶπεν,
μερικὴ ἀπόδοσις εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, παρ' οὗ λαμβάνεται ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ
προϋπολογισμοῦ, ἡ δαπάνη αὕτη εἶναι σχετικῶς μικρότερα παρὰ ἐν οἰκονομικῇ Κράτει.
Κατὰ πρόχειρον ὑπολογισμόν, τὸν ὅποιον ἔχω ὑπ' ὄψιν μου ἐν Ἑλλάδι τὸ ποσὸν
ἀνέρχεται μόνον εἰς 13 δραχμὰς καὶ 8 λεπτά κατὰ κάτοικον.

Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ. Τὸ ποσὸν τίνος; τῆς φορολογίας;

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ὁχι τῆς φορολογίας· τὸ ποσὸν τῶν δαπανῶν τῶν ὑπουρ-
γείων ἐκείνων τὰ ὁποία χρησιμεύουσι διὰ τὴν διοίκησιν, τὴν ἐκπαίδευσιν κλπ., δηλ.
ἀφαιρουμένου τοῦ δημοσίου χρέους, τῶν υποχρεώσεων τοῦ Κράτους, τῶν δαπανῶν εἰ-
σπράξεως τῶν φόρων καὶ τῶν πολεμικῶν ὑπουργείων.

Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ. Τὸ ποσὸν τῶν δαπανῶν τῶν πολιτικῶν ὑπουργείων;

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ὁχι ἀκριβῶς, διότι ἀφαιρῶ ἐξ αὐτῶν, καὶ τὰ ἔξοδα τῆς
εἰσπράξεως τῶν φόρων, ὡς καὶ τὰς υποχρεώσεις τοῦ Κράτους. Οὐδεὶς ἠρνήθη, ὅτι φορο-
λογεῖται ὁ λαός· ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτο λέγω, ὅτι ὁ λαός ὁ φορολογούμενος καὶ εἰσφέρων
118 ἑκατομμύρια, ἥτοι πλέον τῶν 49 δραχμῶν κατ' ἄτομον, μόνον βλέπει δαπανωμένους
δι' ἑαυτὸν 13 δραχμὰς καὶ 8 λεπτά κατ' ἄτομον. Ὅτι φορολογεῖται βαρέως ὁ λαός τὸ
ἐτόνισατε σεις, ἀλλὰ τὸ ἐτόνισα καὶ ἐγὼ πρότερον, τὸ τονίζω καὶ τώρα. Παρουσιάζω
ὅμως συγχρόνως ὑμῖν καὶ τὴν ἀντίθεσιν, ὅτι, ἐνῷ ὁ λαός φορολογεῖται βαρύντατα, ἐλά-
χιστα ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ λαμβανόμενων δαπανῶν τὸ Κράτος, διὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἀμέσως
αὐτόν. Ἐνῷ φορολογούμεθα ἀναλόγως τοῦ πλούτου ἡμῶν βαρύτερον πολλῶν ἄλλων Κρα-
τῶν, ἐν τούτοις ἐκ τοῦ εἰσπραττομένου ποσοῦ δαπανῶμεν πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν καταβαλ-
όντων τὴν φορολογίαν ταύτην, τὴν βαρεῖαν, πολὺ ὀλιγώτερον ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλο
Κράτος. Σὰς ἀναφέρω τὴν Γαλλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ποσὸν αὐτὸ ἀνέρχεται εἰς φράγκα
46 καὶ 37/100 κατ' ἄτομον, τὴν Ἑλβετίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέρχεται εἰς φράγκα 43,29,
τὴν Ἰταλίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέρχεται εἰς φράγκα 40,95, τὴν Σουηδίαν, εἰς τὴν ὁποίαν
ἀνέρχεται εἰς φράγκα 49,82.

Ν. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ. Ἐπὶ πόσῳ εἰσοδήματος;

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Πρόκειται περὶ δαπάνης, γινομένης διὰ τὸν τόπον, ἥτοι
πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ εἰσοδήματος.

Ν. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ. Πρόκειται περὶ δαπάνης, ἡ ὁποία καθ' ἑαυτὴν δὲν ἔχει ση-
μασίαν ἢ ὅσον συνευάσθη μετὰ τὸ εἰσόδημα τὸ ἐθνικὸν ἐκάστης χώρας.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Δὲν πρόκειται περὶ εἰσπράξεως ἀπὸ τὸν τόπον ἵνα ἡ ἀνάλο-
γος μετὰ τὸ εἰσόδημα, ἀλλὰ περὶ δαπάνης χάριν τοῦ τόπου, ἡ ὁποία εἶναι ἀνάλογος τῶν
ἀναγκῶν αὐτοῦ. Οὐδεὶς δὲ λέγει, ὅτι οἱ πτωχότεροι τόποι ἔχουσι μικρότερας ἀνάγκας.
Πρόκειται περὶ δαπάνης ὑπὸ τοῦ Κράτους πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῶν πολιτῶν.

Ν. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ. Εἰς τὸ αὐτὸ καταλήγομεν.

Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ. Ἡ δαπάνη τοῦ Κράτους δὲν δύναται παρὰ νὰ συμβιδάξηται καὶ νὰ ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς εὐπορίας ἢ ἀπορίας αὐτοῦ.

Ν. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ. Ἀφήσατε, κύριε Καραπάνε.... Τὸν λόγον κύριε Πρόεδρε.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Δὲν θὰ σᾶς ἀναφέρω τὸ Βέλγιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ δαπάνη αὕτη ἀνέρχεται εἰς φρ. 73,65 κατ' ἄτομον.

Πρὸς τί δαπανῶνται αὐτὰ τὰ πρὸς τὰ ὁποῖα σᾶς ἀνέφερα; Δι' ἐκείνους τοὺς σκοποὺς διὰ τοὺς ὁποίους ἡμεῖς δαπανῶμεν 13 δρ. καὶ 8 λεπτά. Ὁμιλῶ περὶ τῶν δαπανῶν ἐν συνόλῳ. Καὶ λέγομεν ἐπειτα, ὅτι δαπανῶμεν πολλὰ διὰ τὴν διοίκησιν ἡμῶν, ἢ ὅπως στοιχίζει δρ. 13 κατ' ἄτομον, ἐνῷ ἡ διοίκησις τῶν ἄλλων Κρατῶν στοιχίζει φράγκα 73, 49, 46, 43, 40 κατ' ἄτομον.

Κ. Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ. Παρακαλῶ, πῶς εἶναι 13 δραχμαὶ καὶ 8 λεπτά; Πόσα εἶναι τὰ ἔξοδα τῆς διοικήσεως τῶν πολιτικῶν ὑπουργείων; Εἶναι 46 ἑκατομμύρια.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Κύριε Ἀγγελόπουλε, σᾶς βεβαιῶ, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ εἶναι ἀκριβέστατοι· δύνασθε νὰ τοὺς ἐξελέγξητε κατόπιν, καὶ πᾶσαν διαφορὰν, τὴν ὅποیان ἠθέλετε παρατηρήσει, νὰ τὴν ἀναπτύξητε. Ἀφήσατέ με ὁμῶς νὰ συμπληρώσω τὸν συλλογισμόν μου.

Κ. Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ. Εἶναι 46 ἑκατομμύρια. Πῶς ἔρχεται ἡ ἀναλογία τῶν 13 δραχμῶν;

Γ. ΠΟΛΥΓΕΝΗΣ. Ἐπὶ τίνας πληθυσμὸς ὑπολογίζεται, κ. Γούναρη;

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ἐπὶ τοῦ ἀκριβοῦς πληθυσμοῦ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς. Διὰ νὰ καθορισθῇ δὲ ὁ κ. Ἀγγελόπουλος θὰ σᾶς εἰπῶ τὸν ἀκριβῆ ἀριθμόν. Ἐπὶ πληθυσμὸ 2,403.816.

Γ. ΠΟΛΥΓΕΝΗΣ. Τότε εἶναι 19 δραχμαί.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Ὅχι. Ὅταν ἀφαιρέσητε ἀπὸ τὰ 114,151,591 τοῦ ὑποβληθέντος προϋπολογισμοῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους δρ. 8,574,698, τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους δρ. 36,673,893 τὰ ἔξοδα διοικήσεως, ἐπιστάσεως καὶ βεβαιώσεων φόρων, δρχμ. 9,399,500 ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐπιστροφῶν, ὡς μὴ ἀναγομένων εἰς ὑπηρεσίας διοικήσεως κατὰ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν, δρ. 2,609,398· ἀφοῦ ἀφαιρέσητε τὰ ὑπουργεῖα τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν, ὧν ἡ δαπάνη κατὰ τὸν αὐτὸν Προϋπολογισμόν εἶναι δρ. 35,047,604, ὑπολείπονται δρχμ. 31,846,443, ἧτοι 27% ἐπὶ τῶν εἰσπραττομένων φόρων. Ἐὰν αὐτὸ τὸ ποσὸν τὸ διαιρέσητε διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, ἧτοι 2,403,816, θέλετε ἔχει 13 δραχμαὶ καὶ 8 λεπτά κατ' ἄτομον.

ΑΛΕΞ. Γ. ΣΚΟΥΖΗΣ. Εἴπετε 48 ἑκατομμύρια.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Εἰπον ἀρχόμενος, ὅτι 43 ἑκατομμύρια, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ φετεινοῦ Προϋπολογισμοῦ, εἶναι τὸ ποσόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν οικονομίας. Ἀλλ' εἰς τὰ 43 ἑκατομμύρια περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἔξοδα ἐπιστάσεως καὶ βεβαιώσεως φόρων καὶ ἄλλα τινὰ μικρά, τὰ ὁποῖα ἀνέφερα πρὸ μικροῦ, τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν θὰ ὑπολογισθῶσιν εἰς τὰ δαπανώμενα πρὸς ἄμεσον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας.

Ἐπειδὴ ἐνταῦθα δὲν ἀποτελοῦμεν Σύνλογον στατιστικῆς, καὶ ἐὰν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς θελήσητε κατὰ τι ποσοστὸν ἀμφισβητήσῃ, πάντως δὲν θέλετε ποτὲ κατορθῶσαι νὰ φθάσητε εἰς τὸ ποσὸν τῆς δαπάνης εἰς τὴν ὅποیان τὰ ἄλλα Κράτη, τὰ ὁποῖα σᾶς ἀνέφερα, ὑποβάλλονται διὰ τὴν διοίκησιν αὐτῶν, καὶ ἅμα ὡς ἡ διαφορὰ αὕτη ὑφίσταται, ὑφίσταται ἀναγκάτως ὡς βάσις τοῦ ὑπολογισμοῦ, τὸν ὁποῖον θὰ ὑποβάλω πρὸς ὑμᾶς.

Βεβαίως αἱ ὑπηρεσίαι ἡμῶν, ὡς ἔχουσι, δὲν εἶναι τοιαῦται, ὥστε νὰ ἀνεχώμεθα

νὰ παραμένωσιν ἀμετάδλητοι, ἐὰν ἐννοῶμεν νὰ ἐξυπηρετῇται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτοῦ. Καὶ εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ ἐξυπηρετῇται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτοῦ, διὰ νὰ παράγῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ζητοῦμεν παρ' αὐτοῦ ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον ἐπιβαρύνει αὐτόν, καὶ διὰ τὸ μέλλον ὑπὲρ τοῦ ὁποῖου ἀξιοῦμεν νὰ ὑποβληθῇ εἰς θυσίας. Ἐὰν ἐννοῶμεν λοιπὸν νὰ ἐξυπηρετῇται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτοῦ, βεβαίως δὲν θὰ μείνωσιν αἱ ὑπηρεσίαι ὡς ἔχουσιν. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὅποیان ἠθέλομεν ἐπιληφθῇ τῆς ὁργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους, ποῦ θὰ ἀποβλέψωμεν; Πῶς θὰ ὑπολογίσωμεν τὰς δαπάνας, τὰς ὁποίας ἡ ἐργασία θὰ μᾶς ἐπιβάλῃ; Θὰ λάβωμεν τὰς ὑπηρεσίας καὶ θὰ περικόψωμεν ὅ,τι, οἰκονομικῶς μόνον μελετῶντες αὐτάς, θεωροῦμεν ἀποκοπτόν; ἢ θὰ λάβωμεν τὰς ὑπηρεσίας καὶ θὰ μελετήσωμεν αὐτάς ἐσωτερικῶς, θὰ μελετήσωμεν αὐτάς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἀνάγκας, τὰς ὁποίας πληροῦσι, καὶ θ' ἀναδιοργανώσωμεν αὐτάς, οὕτως ὥστε πληρέστερον νὰ πληροῦσι τὰς ἀνάγκας ταύτας; Βεβαίως τὸ δεύτερον, ἐὰν εἴμεθα Κράτος ἐννοοῦν τὸν προορισμόν των. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, Κύριοι, δὲν δύναμαι ἐγὼ νὰ ὑπολογίσω καὶ νὰ εἰπῶ εἰς ὑμᾶς, εἰς ποίας θὰ καταλήξωμεν δαπάνας. Ἀλλ' ἐὰν σκεφθῇ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀποκτήσῃ διοίκησιν, οἷον τὰ ἄλλα Κράτη ἔχουσι—καὶ εἶναι ἐπιβεβλημένον, κατ' ἐμέ, νὰ σκεφθῇ νὰ ἀποκτήσῃ τοιαύτην, ἵνα ἀποκτήσῃ τὴν στερεὰν βάσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας μόνῃ δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ ὕγις καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτῆς ἀνάπτυξις ἐν τῷ μέλλοντι—ἐὰν, λέγω, σκεφθῇ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀποκτήσῃ διοίκησιν τοιαύτην, τότε πρέπει νὰ ἴδωμεν, πόσον τι ποσὸν δαπανᾶται, ἵνα ὑπολογίσωμεν, τί πρέπει νὰ δαπανήσωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἐπὶ τῆς βάσεως δὲ ταύτης ὑπολογίζοντες, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἐπιχειροῦντες ἀναδιοργανώσιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν παρ' ἡμῖν, θὰ εὐρεθῶμεν μᾶλλον πρὸ τῆς ἀνάγκης ἀξήσεως τῶν δαπανῶν μὲς ἢ τῆς ἐλαττώσεως αὐτῶν· διότι ἡ ἀναδιοργάνωσις, ὡς εἶπον καὶ ἐπαναλαμβάνω, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξετασθῇ μόνον ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς, ἐπιβάλλεται νὰ ἐξετασθῇ ἰδίως ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικῆς. Δὲν λέγω μὲ τοῦτο, ὅτι πρέπει ἀδιαφοροῦντες πρὸς τοὺς πόρους, τὰς ὁποίας ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διαθέτει, πρὸς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ τὰς ὀλικὰς, νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς αὐτὸν ἀμέσως τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀναδιοργανώσῃ τὰς ὑπηρεσίας ταύτας, καίτοι χρησίμους διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ τὴν ὀλικήν, ἀλλὰ λέγω ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν τοῦτο ὡς ἰδανικὸν ἡμῶν, ἧτοι ἰδανικὸν ἡμῶν νὰ μὴ εἶναι, πῶς νὰ καταστήσωμεν τὸ Κράτος ἀνύπαρκτον ἐν Ἑλλάδι, ὡς φαντάζεται αὐτὸ σήμερον ὁ ἀξιότιμος ἐξ Εὐρυταίας βουλευτῆς, ἀλλὰ πῶς νὰ καταστήσωμεν τὸ Κράτος δραστηριώτερον ἐπιτελοῦν καὶ ἀναπτύσσον τὰς ποικίλας αὐτοῦ λειτουργίας, ἐξυπηρετοῦν τοὺς πολίτας, βοηθοῦν αὐτοὺς νὰ ἐπιτελέσωσι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ, βοηθοῦν αὐτοὺς ἵνα καταστήσωσι ἐπαρκεῖς, ὅπως ἐπιτελέσωσι καὶ τὸν ἐθνικὸν αὐτὸν προορισμόν. Διότι ἀνεῖς τῆς προσωπικῆς ἀναπτύξεως τῶν λειτουργιῶν τοῦ Κράτους, κύριοι, οὐδέποτε θὰ δύναται νῆθῃ ἡ Χώρα ἡμῶν νὰ ἀρθῇ εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον δύναται νὰ ἀναπνεύσῃ, ὥστε νὰ κατορθώσῃ νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ δὲν προτείνω βεβαίως σήμερον, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Χώρας ἡμῶν, νὰ προδῶμεν ἀμέσως εἰς τὰς τοιαύτας δαπάνας, συνιστῶ ὁμῶς νὰ ἔχωμεν ἐκεῖ τὸ ἰδανικὸν ἡμῶν, καὶ νὰ ὁργανώσωμεν τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους οὕτως ὥστε νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐξυπηρετῇ τὸ Κράτος, τὸν τόπον. Βεβαίως ἐν τῇ διοικήσει ἡμῶν, οἷα εἶναι, ὑπάρχει μελετημένη ὁμῶς νῶν δαπανῶν, τὰς ὁποίας ἐπιμελημένη ἔρευνα ἠδύνατο νὰ εἴδῃ τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἔρευνα ἐκάστου κλάδου τῆς διοικήσεως, τῆς σχετικῆς ἀμελετημένη ἔρευνα θὰ ἀγάγῃ πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς διαθεσίμων μέσων· τοιαῦτα.

απεύκτως και εις την προσθήκην δαπανών. Πλήν τούτου όμως ή τοιαύτη εργασία απαιτεί χρόνον μακρόν, ήμεις δέ σήμερον λέγομεν, ότι έχομεν ανάγκην να πραγματοποιήσωμεν την στρατιωτικήν οργάνωσιν, εύρισκόμενοι δέ πρό της Ελλάδος άοπλοι, ανεξαρτήτως των δμέσως επικειμένων κινδύνων, απλώς εν τη συναισθήσει της αποστολής αυτής, ήτις επιβάλλει να ήναι οργανωμένη στρατιωτικώς, είμεθα υποχρεωμένοι να εξεύρωμεν πόρους, ως τάχιστα ίκανοποιούντας την ανάγκην ταύτην. Έάν αναμείνωμεν μέχρις ότου μελετήσωμεν και αναδιοργανώσωμεν τας διαφόρους υπηρεσίας, ίνα εξ αυτών πορισθώμεν, αν τοϋτο είναι δυνατόν, χρήματα προς ίκανοποίησιν των στρατιωτικών και ναυτικών ήμων αναγκών, νομίζω, ότι πάρα πολύν χρόνον θα αναμείνωμεν...

Π. ΣΑΚΚΗΣ. Διατί αφήσατε εξ δλόκληρά έτη και παρήλθον ασκόπως;

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Έγώ δέν καλοϋμαι να δώσω λόγον του παρελθόντος.

ΧΑΡ. ΒΟΖΙΚΗΣ. Άλλά να μη δέχεσθε και διακοπές.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ. Σκεπτόμενοι περι του μέλλοντος εν στιγμή, κατά την όποιαν αισθανόμεθα επιβεβλημένην την υποχρέωσιν να σκεφθώμεν περι αυτού, δέν έχομεν να αναζητήσωμεν εύθυνας δια το παρελθόν, παρελθόν, δια το όποτον εγώ τουλάχιστον είμαι ανεύθυνος, διότι χθές είσηλθον εν τη αίθουση ταύτη, παρελθόν, δια το όποτον ποικίλαι υπάρχουν εκδόσεις. Η Ιστορία αν περι ταϋτα ασχοληθή, θα ανεύρη ίσως τους υπαιτίους. Σήμερον δέν καλούμεθα να λύσωμεν ήμεις το ιστορικόν τοϋτο πρόβλημα. Έάν δέ, αντι υπό την συναισθησιν της επικειμένης ανάγκης να προβώμεν εις την μελέτην και τακτοποίησιν του μέλλοντος, επιληφθώμεν της έρεύνης του παρελθόντος φρονώ, Κύριοι, ότι θα επιχειρήσωμεν έργον, το όποτον, έχω ακράδαντον πεποίθησιν, ότι δέν αποτελει την έντολήν ήμων ένταϋθα εύρισκομένων. (Εύγε! εύγε! εκ δεξιών).

Άλλά, Κύριοι, ως επανέλθωμεν εις το ζήτημα. Δυνάμεθα, λέγουσι, να ενεργήσωμεν οικονομίας επαρκεις, ώστε ν' ανταποκριθώμεν εις τας νέας στρατιωτικές ανάγκας. Έγώ, όμως μη έντρίβης περι τας διαφόρους υπηρεσίας, δέν δύναμαι ν' αποψήνωμαι γνώμην, τι δύναται να εξοικονομηθή εκ της οργάνωσης όλων των υπηρεσιών του Κράτους, διότι δέν γνωρίζω την έσωτερικήν διαμόρφωσιν αυτών, και φοβοϋμαι μη πάθω εκείνο, το όποτον ο αξιότιμος εκ Μεσολογγίου βουλευτής πρό μικρού έπαθε, να προτείνη πόρον, και να καταδειχθή, ότι ο πόρος αυτός ανήρχετο, αν δέν γνωρίζω εις πόσα εκατομμύρια—ήκουσα δύο ήμισυ εκατομμύρια—παθητικών.

Έγώ, ο μη έχων την ειδικότητα να έρευνήσω όλους τους κλάδους της διοικήσεως, τας διαφόρους αυτής υπηρεσίας και ν' αναζητήσω εν αυταίς τας δυνατάς οικονομίας, μη έχων δέ και το θάρρος ν' αναλάβω την εύθυνην να περικόψω εξ αυτών δι' αλογίστου ψαλίδος, τι τυχαίως προσπέση εις την ψαλίδα μου, ίνα γίνωμαι άρεστός εις τον εξαπατώμενον λαόν, εύρίσκω ότι αλλαχού πρέπει ν' αναζητήσω το μέτρον των δυνατών οικονομιών, κατά τους είδήμονας των υπηρεσιών. Έν τοις Προϋπολογισμοίς, οι όποιοι υπεβλήθησαν εις την Βουλήν, πέρυσι μεν από την πτέρυγα εκείνην (δεικνύει την άριστεράν), εφέτος δέ από την πτέρυγα ταύτην (δεικνύει την δεξιάν), εύρηται ή εμπρακτος όμολογία εκατέρας περι των οικονομιών, ως υπολαμβάνει δυνατάς. Οι μεν εκπροσωπούντες τας ιδέας της πτέρυγος ταύτης ήλθον εφέτος με τον Προϋπολογισμόν του 1904 επί τη βάσει των δυνατών κατ' αυτούς οικονομιών, οι δέ εκπροσωπούντες τας γνώμας της πτέρυγος εκείνης ήλθον πέρυσι με τον Προϋπολογισμόν του 1903, επί τη βάσει των δυνατών κατ' αυτούς οικονομιών. Και δύνασθε μεν να ισχυρίζεσθε ήμεις, οι υποβαλόντες πέρυσι τον Προϋπολογισμόν του 1903, ότι αι οικονομίαι αι εν αυτώ αναγραφείσαι ήσαν το πρώτον βήμα, και ταύτας ότι θα επηκολούθουν και άλλαι, αλλά περι του πρώ-

ΕΑΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1926

ΑΓΓΛΙΚΑ ΗΓΓΥΗΜΕΝΑ ΚΑΣΜΗΡΙΑ

ΦΙΝΤΕΞ

ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΠΕΝΤΛ & ΡΙΒΕΤΤ ΛΙΜΙΤΕΔ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ ΧΟΥΔΕΡΣΦΙΛΔ & ΣΚΩΤΙΑΣ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ Η ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Μέγαρον Έφεσίου ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΗ

Εύρίσκονται επίσης εις τους καλύτερους έμποροεργασίας της πρωτευούσης και των επαρχιών.

Ειδική ύπηρεσία αποστέλλει δείγματα τῷ αίτούντι.

Παραγγελίαι δεκται οίασδήποτε ποσότητος αποστελλόμεναι ή εξ Αθηνών ή εκ Λονδίνου.

ΑΓΓΛΙΚΑ ΦΙΝΤΕΞ (ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ)

Έγγνώμεθα υπενδύνως ότι τα υπό το κατατεθέν σήμα ΦΙΝΤΕΞ κασμήρια, προϊόντα των εν Huddersfield (Άγγλίας) εργοστασίων μας είναι κατασκευασμένα από τα εκλεκτότερα υπάρχοντα υλικά και επεξεργασμένα μετά της μεγαλυτέρας δυνατής επιμελείας και τελειότητος.

Όλα τα υφάσματά μας τα φέροντα εις τα άκρα κεντημένον το σήμα ΦΙΝΤΕΞ είναι τελείως ήγγυημένα εις τους αγοραστάς τόσον δια την διάρκειαν του χρωματισμού των, την απαλότητα της άφης, και την εξαιρετικήν των άντοχήν δσον και δια την άμεμπτον τεχνικήν των εκτέλεσιν.

PENDLE & RIVETT L^{TD}

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΜΟΝΟΝ 50.000 ΑΡΙΘΜΟΙ

Εκ τῶν ὁποίων 30,000 κερδίζουν δοχ. 33,000,000

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ

Διὰ τοὺς ἐργάτας θὰ εἶναι τὸ σπιτάκι των στήν ἐξοχή.

Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους θὰ εἶνε ἡ ἀποκατάστασις εἰς ὥρατον διαμέρισμα.

Διὰ τὰς δεσποινίδας θὰ εἶναι ἡ προῖκα των.

Διὰ τοὺς ἀστοὺς θὰ εἶνε ἡ εὐμάρεια.

Διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας θὰ εἶναι νέα κεφάλαια.

Διὰ τοὺς εὐπόρους θὰ εἶναι ἡ ἀφθονία.

ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ 6 ΔΡΧ. ΚΑΘΕ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΘΑ ΔΥΝΗΘΗΤΕ Ν' ΑΣΦΑΛΙΣΗΤΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡ. ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ Παπαρηγοπούλου 9.

Τὰ γραμμάτια πωλοῦνται ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ καταστήματα τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὸ Κεντρικὸν Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου καὶ τοὺς λοιποὺς πράκτορας τῆς Ἑταιρίας τοῦ Λαχείου.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον Δοχμαὶ 10,000,000

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 33

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 12-69

ΔΟΝΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΠΡΩΤΗΝ ΖΗΤΗΣΙΝ

6 %

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

8 %

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ — ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ